

PORADNIK METODYCZNY

CZEKAJĄC NA ZBAWICIELA

Podręcznik z ćwiczeniami
do religii dla klasy V szkoły podstawowej

Opole 2021

Autorzy

Maria Baron
ks. Artur Juzwa
ks. Michał Krupa

Redakcja

ks. prof. dr hab. Jerzy Kostorz

Koordynator zespołu autorskiego

Anna Światała

Poradnik metodyczny do nauczania religii rzymskokatolickiej według podręcznika z ćwiczeniami nr WK/5-8/2021/1 dla klasy V szkoły podstawowej zgodnego z Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce oraz programem nauczania dla klas V-VIII: „Bóg zbawia mnie dziś” nr WK/5-8/2021.

Za zezwoleniem Kurii Diecezjalnej w Opolu
Opole, 12.05.2021 r., Nr dopuszczenia: 1/2021/I/KNC-K

Cytaty Pisma Świętego

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Najnowszy Przekład z języków oryginalnych z komentarzem, Edycja Świętego Pawła

Opole, 2021

ISBN.....

Skład i druk:

Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża
ul. Katedralna 8A, 45-007 Opole
tel. 77 44 17 140, fax 77 44 17 141
e-mail: bok@wydawnictwo.opole.pl
www.krzyz.opole.pl

Wstęp

Drodzy Katecheci!

Wprowadzenie nowej Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce spowodowało konieczność przygotowania nowych podręczników. Zmiany te stają się jednocześnie okazją i szansą do wprowadzenia nowego modelu lekcji religii, stosowania nowych metod aktywizujących czy wreszcie sensownego i planowego użycia multimediów jako środków działania dydaktycznego, a nie tylko sposobu uatrakcyjnienia katechezy. Stajemy zatem z wielką radością i entuzjazmem przed nową rzeczywistością i patrzymy w przyszłość z właściwą chrześcijanom nadzieją, która pozwala skierować optykę naszego działania ewangelizującego i katechetycznego na wyzwania, jakie rodzą się przed nami w rzeczywistości szkolnej.

Niech niniejszy poradnik metodyczny inspirować i pobudzać do nowego spojrzenia na lekcję religii tak, jak Jezusowa Ewangelia, zawsze nowa i świeża, przyjęta z wiarą prowadzi do zawsze nowego i świeżego spojrzenia na człowieka, a w tym przypadku na ucznia. I tak, jak Ewangelia niesie prawdę o Bożej miłości wobec człowieka, który został wyzwolony z grzechu krwią Chrystusa, tak samo katechizacja, prowadzona w duchu miłości i braterstwa, niech w centrum stawia Boga, który zbawia człowieka dzisiaj.

Jakie są priorytety metodyczne katechezy?

- a) Multisensoryczność metodyczna
- b) Model katechezy indukcyjnej

Czym jest multisensoryczność?

To próba działania dydaktycznego, przekazującego te same treści w oparciu o użycie wielu zmysłów, w tym samym czasie.

Na przykład praca z tekstem biblijnym:

1. Otwarcie Pisma Świętego lub wyświetlenie tekstu biblijnego (na tablicy multimedialnej, ekranie bądź własnych telefonach uczniów)

2. Włączenie słuchowiska

3. Równoległe ćwiczenia do słuchanego/czytanego tekstu: pytania do tekstu, uzupełnianki, zadania prawda/fałsz, narysowanie ilustracji do tekstu.

Warunkiem skuteczności jest profesjonalne przygotowanie multimediów. Pomocnymi narzędziami będą: Powerpoint, Prezzi, Canva, Genially itp.

Zamieszczone w podręczniku kody QR do tekstów, obrazów, filmów czy prezentacji należy wcześniej sprawdzić, a w przypadku serwisu YouTube odczekać lub zasygnalizować uczniom ewentualne pojawienie się reklam.

Jak wygląda model indukcyjny katechezy?

Najprostszym sposobem wyjaśnienia katechezy indukcyjnej jest schemat: życie – kerygmat – życie.

1. Życie

To sytuacja z życia, którą zainteresuje się uczeń. Jest ona formą analogii do przepowiadania. Motyw z życia to postać z bajki, filmu, literatury, sytuacja z życia ucznia, ze szkoły, z programu telewizyjnego. Warto zapoznać się z proponowaną sytuacją przed lekcją! Należy także kontrolować czas poświęcony na wykonanie ćwiczeń tej części katechezy tak, aby nie zdominowały one lekcji (max. 15 minut).

2. Kerygmat – przepowiadanie

Kerygmat to wszelkie treści, które są istotą lekcji (wynikają z podstawy programowej), a zatem: przekaz biblijny, treść wyznawanej wiary czy konkretne postawy religijne i moralne. Ćwiczenia mają na celu ożywić, zanimować maksymalnie jak się da przyswajane treści (np. pytania do tekstu, wykreślanek, uzupełnianki, dramy, opowiadania itd.).

3. Życie

Treści, które uczeń poznał lub pogłębił zostają skonkretyzowane poprzez ukazanie konkretnych postaw życiowych. Ten moduł wraca, poprzez odpowiednio dobrane ćwiczenia, zadania, pytania do życia ucznia. Uczeń, po przejściu tych trzech modułów ma być przekonany, że jego życie jest oświetlone przez głoszoną prawdę.

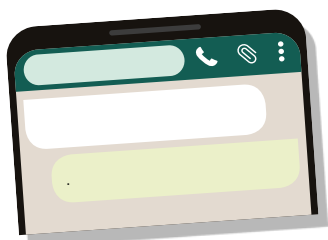
Jakie jest novum proponowanych scenariuszy lekcji i stałe elementy pojawiające się w podręczniku?

1. **Temat** – nie mający charakteru religijnego – jest formą „haczyka”, ma przyciągnąć uwagę ucznia, nawiązuje do sytuacji życiowej.

2. **Megafon** – Słowo Boże (w podręczniku korzystamy z cytatów z Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu, Najnowszy Przekład z języków oryginalnych z komentarzem, Edycja Świętego Pawła).

3. **WhatsApp** – forma powtórki poprzez dialog w aplikacji; w górne okienko uczeń wpisuje postać, z którą chce rozmawiać (np. Anioł Stróż, ksiądz, siostra, katecheta itd.).

4. **Pamiętnik biblijny** – uczniowie sami szukają tekstu biblijnego (w Piśmie Świętym, w aplikacji; wspólnie lub indywidualnie; na lekcji lub w domu) i przepisują odszukany fragment do pamiętnika biblijnego.

5. **QR** – jest graficznym przedstawieniem linku (odnośnika) do muzyki, audiobooka, strony internetowej, filmu itd. Podczas lekcji z kodów QR korzysta przede wszystkim katecheta, który za pomocą smartfону otwiera link i poprzez podłączone głośniki włącza go uczniom. W przypadku filmu należy wcześniej przesłać otwartą stronę np. mailem, na podłączony do projektora komputer. Uwaga: QR należy wcześniej sprawdzić.

6. **ChallengeAccepted** – tł. wyzwanie przyjęte – zadanie dla ucznia, które bardziej odwołuje się do postawy, aniżeli do wiedzy. To zadanie do przemyślenia, wykonania, pomodlenia się, nie wolno go oceniać.

7. Poradnik metodyczny skonstruowany w nowy sposób. Jest on jednocześnie podręcznikiem ucznia, a wskazania do realizacji tematu zaznaczone są bezpośrednio na stronach podręcznika. Katecheta ma zatem jednocześnie dostęp do poradnika metodycznego i podręcznika z ćwiczeniami.

Drodzy Katecheci!

Podręcznik ucznia z ćwiczeniami oraz poradnik metodyczny mają służyć przede wszystkim uaktualnieniu i uatrakcyjnieniu przekazu najistotniejszych dla nas, wierzących, treści. Nieodzwonne jest zatem przyjęcie za punkt wyjścia, że to wszystko ma służyć zbawieniu młodego człowieka.

Oddając w Wasze ręce nowy podręcznik oraz poradnik metodyczny liczymy tym samym na Waszą współpracę, na Wasze pomysły, kreatywność oraz Wasze ewentualne uwagi. Jesteśmy świadomi, że mimo współpracy wielu osób – autorów, recenzentów, korektorów, grafików i wielu innych – do podręczników mogły wkraść się błędy. Prosimy zatem o wyrozumiałość i za nią dziękujemy.

Niech Boży Duch Was błogosławi i umacnia w dziele ewangelizacji i katechizacji, a Maryja, Stolica Mądrości, niech wyprasza łaski dla Waszych uczniów.

Szczęść Boże
Autorzy

I. BÓG DAJE NAM SIĘ POZNAĆ

1. NAJLEPSZY PRZYJACIEL

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.1.1. przedstawia różne potrzeby ludzkie, w tym potrzebę sensu życia;
- A.1.5. wymienia źródła autentycznego i trwałego szczęścia;
- A.3.4. wskazuje na trudności w wierze i przedstawia sposoby ich przezwycięzania;
- A.1.a. angażuje się w naukę szkolną i pozaszkolną;
- A.1.c. okazuje szacunek sobie i innym;
- A.1.d. stara się żyć według wartości;
- A.1.e. dąży do szczęścia własnego i bliźnich;
- A.3.c. stara się żyć według zasad wiary;
- A.3.d. chroni wiarę przed zagrożeniami;
- A.3.e. dba o jej wzrost przez słuchanie słowa Bożego i przyjmowanie sakramentów świętych;
- A.10.4. wyjaśnia różnice między objawieniem Bożym a objawieniami prywatnymi.

Cel katechetyczny:

uczeń wiedząc, że życie w przyjaźni z Jezusem daje szczęście, stara się żyć w przyjaźni z Nim.

Cele szczegółowe:

- uczeń wie, że życie w przyjaźni z Panem Jezusem gwarantuje mu trwałe szczęście;
- uczeń przedstawia św. Dominika Savio jako przyjaciela Pana Jezusa;
- uczeń potrafi powiedzieć, w jaki sposób odpowiedzieć przyjaźnią na przyjaźń Pana Jezusa.

Postawy:

- uczeń stara się żyć w przyjaźni z Panem Jezusem.

Metody pracy:

praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca grupowa, praca indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte, zdjęcia z wakacji, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, fragment filmu.

Notatki:

Obietnice Pana Jezusa dane św. Małgorzacie Marii Alacoque dla czcicieli Jego Boskiego Serca:

1. Dam im wszystkie łaski, potrzebne w ich stanie.
2. Zgoda i pokój będą panowały w ich rodzinach.
3. Będę ich pocieszał we wszystkich strapieniach.
4. Będę ich bezpieczną ucieczką za życia, a szczególnie przy śmierci.
5. Wyleję obfite błogosławieństwo na wszystkie ich przedsięwzięcia.
6. Grzesznicy znajdą w moim Sercu źródło nieskończonego miłosierdzia.
7. Dusze oziębłe staną się gorliwymi.
8. Dusze gorliwe dojdą szybko do wysokiej doskonałości.
9. Błogosławić będę domy, w których obraz mego Serca będzie umieszczony i czczony.
10. Kapłanom dam moc kruszenia serc najzatarzialszych.
11. Imiona tych, co rozszerzać będą to nabożeństwo, będą zapisane w moim Sercu i na zawsze w Nim pozostaną.
12. Przrzekam w nadmiarze miłosierdzia Serca mojego, że wszechmocna miłość moja udzieli tym wszystkim, którzy komunikować będą w pierwsze piątki przez dziewięć miesięcy z rzędu, łaski pokuty ostatecznej, że nie umrą w stanie niełaski mojej ani bez sakramentów, i że Serce moje stanie się dla nich bezpieczną ucieczką w godzinę śmierci.

Wprowadzenie:

- Wykorzystując tekst zawarty w podręczniku, witamy się z dziećmi po wakacjach.
- Prosimy uczniów, aby opowiedzieli, w jaki sposób spędzili czas wakacji.

- Wskazujemy miejsce na wpisanie doświadczonego dobra.

- Zapraszamy wszystkich do wspólnej modlitwy dziękczynnej. Prosimy chętnych uczniów, aby na forum klasy przedstawili za co chcą Panu Bogu szczególnie podziękować. Swoje wypowiedzi rozpoczynają również od słów:

Panie Boże, dziękuję Ci za...

- Wypowiedzi uczniów kończymy modlitwą:

Panie Boże dziękujemy Ci za czas minionych wakacji. Za piasek na plaży, fale na wodzie, szum drzew w lesie i gwar miast, do których pojechaliśmy. Boże bądź uwielbiony w każdej osobie, którą spotkaliśmy i w każdej wakacyjnej chwili, którą mogliśmy przeżyć. Amen.

- W dalszej wypowiedzi zwracamy uwagę na różne osoby, z którymi spędziliśmy czas wakacji.

- Prosimy uczniów o zapoznanie się z tekstem o przyjacielu i udzielenie odpowiedzi na kilka pytań:

– Jak postępuje przyjaciel?

Nie zdradzi nas, zawsze ma dla nas czas, nie opuszcza nas w potrzebie, pomaga nam, dochowuje tajemnicy, mówi prawdę.

• Kim jest przyjaciel?

Mamy wokół siebie bardzo dużo koleżanek i kolegów, jednak tylko kilku przyjaciół. Przyjaciel to wyjątkowy człowiek, na którym zawsze możemy polegać. Jest z nami wtedy, gdy jest nam dobrze i możemy radośnie spędzać czas. Jest również z nami wtedy, gdy mamy kłopoty. Zawsze znajdzie dla nas czas i postara się nam pomóc. Możemy mu spokojnie powierzyć nasze tajemnice, bo wiemy, że zachowa je tylko dla siebie. Prawdziwy przyjaciel to również ktoś, kto szczerze powie to, co może nam się nie spodobać np. że nasza decyzja albo to, co robimy jest złe. Postąpi tak, ponieważ będzie mu zależało na nas i naszym dobru.

– Kim jest przyjaciel?

To ktoś wyjątkowy, komu na nas bardzo zależy. Nie jest mu obojętne, co się z nami stanie. Chce naszego szczęścia i dobra. Weseli się razem z nami, smuci się razem z nami, a przede wszystkim stara się nas pocieszyć. Sprawia, że dzień staje się pogodniejszy, a miejsce, w którym wspólnie się przebywa staje się dużo ciekawsze.

– Jak długo może trwać prawdziwa przyjaźń?

Prawdziwa przyjaźń może trwać całe życie. Stanie się tak wtedy, gdy przyjaciele będą o nią dbać.

• Kolejno uczniowie wykonują zadanie, w którym wybierają to, co buduje przyjaźń (dodatkowo mogą przekreślić to, co ją niszczy).

Podkreśl to, co buduje przyjaźń.

- rozmowa
- brak czasu
- szczerść
- brak rozmowy
- wspólnie spędzony czas
- nieszczerść
- kłamstwo i obmowa
- prawda
- interesowność
- życzliwość
- obojętność
- bezinteresowność
- zaufanie

CHALLENGE ACCEPTED

Nie czekaj na to, aż ktoś stanie się twoim przyjacielem. Każdego dnia staraj się być przyjacielem dla innych.

• Zachęcamy dzieci do podjęcia wyzwania. Powtarzamy jednocześnie co to znaczy być przyjacielem: mam dla innych czas, rozmawiam z nimi, mówić prawdę, jestem dyskretny, godny zaufania i bezinteresowny, udzielam pomocy.

Możemy również dodać: jestem życzliwy; uśmiecham się; dzielę się z innymi tym, co dobre; cieszę się z sukcesów drugiej osoby; troszczę się o innych; ostrzegam przed złem; wyciągam z tarapatów...

Podanie prawdy:

• Każdy z nas może uważać za swojego przyjaciela Pana Jezusa. Na tablicy zapisujemy zdanie: **PAN JEZUS JEST MOIM PRZYJACIELEM**. Prosimy, aby uczniowie zapoznali się z tekstami umieszczonymi na stronie, przypomnieli sobie informacje o Panu Jezusie i powiedzieli, dlaczego możemy tak napisać. Zapisujemy wypowiedzi dzieci np.: **kocha mnie; umarł za mnie na krzyżu; udziela mi potrzebnych łask; jest moim pokarmem w Komunii św.; w sakramencie pokuty przebacza mi grzechy; uczy mnie modlitwy i wskazuje, jak postępować, aby osiągnąć życie wieczne**. Podsumowując, podajemy słowa Pana Jezusa: **Nie ma większej miłości nad tę, gdy ktoś poświęca swoje życie za przyjaciół**. (J 15,13)

• Kolejno uczniowie czytają tekst, w którym Pan Jezus mówi, kto jest Jego przyjacielem i odpowiadają na pytania:

– Kogo Pan Jezus nazywa swoim przyjacielem?

(swoich uczniów, nas)

– Kiedy jesteście przyjaciółmi Jezusa?

Kiedy postępujemy zgodnie z nauką Pana Jezusa i żyjemy z Nim w komunii.

– Co musi się wcześniej stać, żebyśmy mogli żyć zgodnie z nauką Pana Jezusa?

Najpierw musimy poznać nauczanie Pana Jezusa (uczęszczanie na katechezę, czytanie Ewangelii, modlitwa oraz słuchanie kazań), a później żyjemy zgodnie z Jego nauczaniem.

• Uczniowie po zapoznaniu się z sąsiednim tekstem zapisują odpowiedź na postawione w zadaniu pytanie.

Pan Jezus nazywa swoich uczniów przyjaciółmi. Sam jest również naszym prawdziwym Przyjacielem. Właśnie dlatego oddał za nas swoje życie. Pomimo naszej grzeszności bardzo nas kocha i nigdy nas nie opuści.

Wy jesteście moimi przyjaciółmi, jeśli spełniacie wszystko, co wam polecam. Już nie nazywam was sługami, bo sługa nie wie, co czyni jego pan. Nazwałem was przyjaciółmi, gdyż dałem wam poznać wszystko, czego dowiedziałem się od Ojca.

(J 15, 14–15)

Serce Pana Jezusa jest znakiem Jego przyjaźni i miłości do nas

- Krzyż oznacza mękę i śmierć Pana Jezusa
- Płomień są symbolem miłości Pana Jezusa do nas
- Ciernie oznaczają nasze grzechy

Co robi przyjaciel Pana Jezusa?

Codziennie spędza czas z Panem Jezusem na modlitwie, stara się żyć z Nim w jedności, unika grzechów, przystępuje do Komunii i sakramentu pokuty, postępuje zgodnie z nauką Pana Jezusa.

Jak odpowiedzieć przyjaźnią na przyjaźń Pana Jezusa?

Przyjaciele mają dla siebie czas, rozmawiają i spotykają się tak często, jak tylko jest to możliwe. Z Panem Jezusem możemy rozmawiać w czasie modlitwy. Możemy również starać się cały czas żyć z Nim w komunii, to znaczy w bliskości i jedności, tak, jak najlepsi przyjaciele na ziemi. Od klasy trzeciej cały czas umożliwia nam taką przyjaźń z Jezusem przystępowanie do sakramentu pokuty i przyjmowanie Komunii Świętej. Nasze grzechy powodują, że trudniej jest nam się dogadać z koleżankami i kolegami. Tak samo oddalają nas od Pana Jezusa. W sakramencie pokuty przepraszamy za nasze grzechy i wracamy do przyjaźni z Jezusem.

Odniesienie do życia:

- Kolejno zapisujemy na tablicy pytanie: **CZY JESTEM PRZYJACIELEM PANA JEZUSA?** Prosimy, aby uczniowie przez chwilę zastanowili się nad tym pytaniem bez udzielania odpowiedzi na forum klasy.
- Przypominając postać św. Małgorzaty Marii Alacoque, zastanawiamy się nad tym, co pomaga nam być przyjacielem Jezusa. Była to siostra zakonna, która od najmłodszych lat bardzo kochała

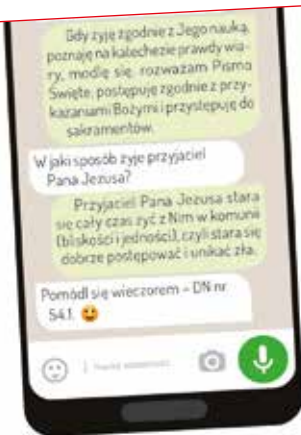
Pan Jezus dał św. Małgorzacie Marii Alacoque (czytaj: Alakok) obietnice, w których powiedział, w jaki sposób wynagrodzi ludzi będących Jego przyjaciółmi. Nasze grzechy i brak miłości bardzo ranią Jego serce, dlatego prosi, aby ludzie zadośćczynili za popełnione zło. Robimy to, przystępując do sakramentu pokuty i przyjmując Chrystusa do serca w Komunii św.

Piątek - dzień śmierci Pana Jezusa.
Pierwszy piątek miesiąca - dzień poświęcony
Najświętszemu Sercu Pana Jezusa.

12. OBIETNICA

W ostatniej obietnicy Pan Jezus upewnił nas, że Jego przyjaciele otrzymają łaskę pojednania z Bogiem przed śmiercią. Jeżeli chcemy żyć w przyjaźni – komunii z Panem Jezusem tu, na ziemi, to dostąpimy również tej łaski w wieczności. Przyjaciele Pana Jezusa przystępują do Komunii św. nie tylko przez dziewięć kolejnych pierwszych piątków miesiąca, ale będą zawsze o tym pamiętać. Będą czcić Najświętsze Serce Pana Jezusa przez całe życie. Możemy także ofiarować przyjętą Komunię św. za innych ludzi, aby wyproszyć dla nich potrzebne łaski.

Uczniowie wpisują w komórkę osobę, z którą chcą powtórzyć informacje z katechezy.

Wpisz daty w kalendarz pierwszych piątków miesiąca

wrzesień październik listopad grudzień

Do poszczególnych miesięcy dopisujemy dni, kiedy w Kościele szczególnie oddajemy cześć Najświętszemu Sercu Pana Jezusa (pierwsze piątki miesiąca). Zachęcamy uczniów, aby namalowali w danym miesiącu swoje serce, w którym żyje Chrystus – twój Najlepszy Przyjaciel, jeżeli przystąpią wtedy do sakramentu pokuty i Komunii św.

Boga i czuła w sercu pragnienie życia w przyjaźni, czyli komunii z Panem Jezusem. W czasie modlitwy przed Najświętszym Sakramentem ukazywał się jej Pan Jezus i pokazał swoje zranione Serce. Dzięki tym prywatnym objawieniom znamy obraz Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz poznaliśmy obietnice, jakie daje swoim przyjaciółom. **Objawienie Boże** znamy wszyscy m.in. z Pisma św., a **objawienia prywatne** otrzymały pojedyncze osoby podczas nadprzyrodzonych spotkań z Chrystusem.

- Przypominając obietnice Jezusa zwracamy uwagę na ostatnią z nich. Regularne przystępowanie do sakramentu pokuty i przyjmowanie Komunii św. pomaga nam żyć w przyjaźni z Jezusem. To nasze zadanie nie tylko na 9 pierwszych piątków miesiąca, ale na całe życie.

- Link do zwiastuna filmu o Sercu Pana Jezusa. Możemy zachęcić uczniów do zapoznania się z samym filmem.

- Na zakończenie odmawiamy z dziećmi fragment litanii do NSPJ.

Serce Jezusa, cierpliwe i wielkiego miłosierdzia, **zmiłuj się nad nami.**

Serce Jezusa, hojne dla wszystkich, którzy Cię wzywają, **zmiłuj się nad nami.**

Serce Jezusa, źródło życia i świętości, **zmiłuj się nad nami.**

W czasie katechezy można uczniom przypomnieć postać św. Dominika Savio – młodego przyjaciela Pana Jezusa.

Dominik urodził się w piemonckiej wiosce w 1842 r. Już jako pięcioletni chłopiec służył do Mszy św., co wymagało od niego dużego samozaparcia, bo Eucharystię sprawowano wtedy tylko rano. Nie miał zegarka, dlatego, gdy przyszedł za wcześnie, klękał przed zamkniętymi drzwiami kościoła i modlił się. W wieku 7 lat, w Wielkanoc, przyjął pierwszą Komunię św. Było to coś wyjątkowego, ponieważ w tamtych czasach dopuszczano do sakramentów w znacznie późniejszym wieku. Dominik zrobił wtedy postanowienia, które zapisał w książeczce do nabożeństwa:

- 1) będę często spowiadał się i komunikował, ilekroć mi na to zezwoli mój spowiednik,
- 2) będę święcił dzień święty,
- 3) moimi przyjaciółmi będą Jezus i Maryja,
- 4) raczej umrę aniżeli zgrzeszę.

Gdy miał 12 lat, spotkał św. Jana Bosko, który przyjął go do swego oratorium w Turynie. Pewnego dnia Jan Bosko miał do chłopców kazanie, w którym rozwinął trzy myśli:

- 1) jest wolą Bożą, byśmy się stali świętymi;
- 2) łatwo to można osiągnąć;
- 3) w niebie czeka wielka nagroda dla tego, kto zostanie świętym.

Dominik zwrócił się wtedy do księdza Bosko z tymi słowami: „**Czuję potrzebę i pragnienie, aby zostać świętym. Nie myślałem nigdy, że jest to takie łatwe. Muszę zostać świętym. Niech mi ksiądz w tym dopomoże**”. Na to wielki pedagog dał chłopcu taką odpowiedź: „**Bądź zawsze wesoły, spełniaj dobrze swoje obowiązki i pomagaj kolegom**”.

Dominik swoją postawą dawał przykład innym chłopcom. Pomagał tym, którzy gorzej uczyli się i robili mniejsze postępy na drodze duchowej. Był „prawą ręką” ks. Bosko. W bardzo młodym wieku otrzymał nadprzyrodzone dary. Pewnego dnia zapukał do pokoju Jana Bosko, błagając go, by natychmiast poszedł z nim. Zaprowadził go do mieszkania umierającego protestanta, który pragnął pojednać się z Bogiem. Było to daleko od oratorium. Dla św. Jana Bosko pozostało na zawsze zagadką, skąd Dominik dowiedział się o tym. Kiedy indziej Dominik stanął przed bramą jednego domu i zadzwonił. Gdy mu otwarto, zapytał, kto tu umiera. Zaprzeczono, a gdy na jego naleganie zaczęto wypytywać po mieszkaniach, znaleziono samotną, umierającą staruszkę.

Jesienią 1856 r. lekarz stwierdził u Dominika poważną chorobę płuc i polecił aby chłopiec wrócił do rodzinnych stron. Kiedy Dominik żegnał św. Jana Bosko i kolegów, ze łzami w oczach powiedział: „Ja już tu nie wrócę”.

Dominik zmarł 9 marca 1857 roku, w wieku zaledwie 15 lat, zaopatrzony sakramentami świętymi. W chwili śmierci powiedział do swojego ojca, który modlił się z nim, że widzi „piękne rzeczy”. Jego relikwie są w Turynie, w bazylice Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w pobliżu relikwii św. Jana Bosko. Śmierć nie rozłączyła duchowego ojca i syna.

Dominik Savio osiągnął świętość w bardzo młodym wieku, przebywając między rówieśnikami i wypełniając swoje codzienne obowiązki. W liście do przyjaciela napisał: „**Tu, na ziemi, świętość polega na tym, aby stale być radosnym i wiernie wypełniać nasze obowiązki**”. Pius XI powiedział o nim: „Mały święty, ale gigant ducha”. Został beatyfikowany w 1950 roku, a kanonizowany w 1954. Dominik Savio to najmłodszy wyznawca, jakiego kanonizował Kościół. Jest patronem ministrantów i młodzieży. (Według <http://brewiarz.pl/czytelnia/swieci>)

2. WYJĄTKOWA KSIĘGA

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.9.1. wyjaśnia, czym jest Pismo Święte;
- A.9.a. wierzy, że Pismo Święte jest słowem Boga do człowieka;
- A.9.b. stara się kierować w życiu słowem Bożym;
- A.9.c. sięga po lekturę Pisma Świętego;
- A.10.1. wyjaśnia pojęcia: natchnienie biblijne;
- A.10.7. podaje zasady i uzasadnia wartość indywidualnej lektury Pisma Świętego;
- A.10.e. Podejmuje prywatną lekturę Pisma Świętego.

Cel katechetyczny:

uczeń znając wyjątkowość Pisma św., rozumie znaczenie czytania Biblii i stara się często to czynić.

Cele szczegółowe:

- uczeń swoimi słowami tłumaczy, dlaczego Pismo Święte jest wyjątkową księgą;
- uczeń potrafi wyjaśnić pojęcie *natchnienia biblijnego*;
- uczeń rozumie, dlaczego czytanie Pisma Świętego jest ważne w życiu dziecka Bożego.

Postawy:

- uczeń stara się często czytać Pismo Święte.

Metody pracy:

praca z podręcznikiem i Pismem Świętym, rozmowa kierowana, burza mózgów, praca grupowa, praca indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte, kilka różnych książek (słowniki, zbiory zadań, atlasy, powieści, tomiki poezji, baśnie), związany tasiemką zwój papieru z przygotowanym tekstem Pisma Świętego – Ps 86, 11–12; komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Notatki:

Wprowadzenie:

- Rozpoczynamy katechezę od modlitwy do Ducha Świętego.
- Przypominamy treści z poprzedniej katechez:
 - Kto i dlaczego jest naszym Najlepszym Przyjacielem?
 - W jaki sposób odpowiadamy na przyjaźń Pana Jezusa?

• Po zapoznaniu się z tekstem prowadzimy z dziećmi krótką rozmowę na temat książek.

• Prosimy, żeby uczniowie poprawili *Instrukcję obsługi książki*. Na czerwono przekreślają nieprawidłowe polecenia.

• Pokazujemy uczniom przyniesione książki i prosimy, aby powiedzieli, co jest ich treścią.

Czy są to książki przedstawiające realny świat, który nas otacza; czy raczej jest to świat fikcyjny, wymyślony przez autora?

Podanie prawdy:

• Zwracamy uwagę uczniów, że wśród wszystkich książek jest jedna wyjątkowa. To Pismo Święte, które jest również często nazywane Biblią. Czytamy krótkie opowiadanie, które kończymy kilkoma pytaniami.

„Mój dziadek na kilka dni przed śmiercią pozostawił mi w spadku testament: – Będziesz Biblię nieustannie czytał – powiedział do mnie. – Będziesz ją kochał więcej niż rodziców... Więcej niż mnie... Nigdy się z nią nie rozstajesz... A gdy zestarzejesz się,

dojdiesz do przekonania, że wszystkie książki, jakie przeczytałeś w życiu, są tylko nieudolnym komentarzem do tej jedynej Księgi”. (R. Brandstaetter, *Krąg biblijny*, Warszawa 1986, s. 9)

- Jak często dziadek nakazał czytać wnukowi Pismo Święte? (**nieustannie**)
- Jak bardzo wnuczek ma pokochać Pismo Święte? (**bardziej niż rodziców i dziadka**)
- Czym są inne książki w porównaniu z Pismem Świętym? (**nieudolnym komentarzem**)
- Zastanawiamy się wspólnie z dziećmi, dlaczego dla dziadka Pismo Święte było tak bardzo ważną i **WYJĄTKOWĄ KSIĘGĄ**. Jeżeli to możliwe, to rozdajemy również uczniom na ławki książki Pisma Świętego.

Księga Boga

Wśród tych wszystkich ksiąg i książek napisanych przez lata jest także księga wyjątkowa: **PISMO ŚWIĘTE**. Wierzmy, że właśnie w tej księdze spisane zostały słowa, jakie Pan Bóg kieruje do nas.

- Zawiera **słowa, które Bóg kieruje do ludzi**. (Możemy zapytać się, jakimi słowami ministrant kończy czytanie. „**Oto słowo Boże**.”)

Ponadczasowe słowa

Czasami mówimy, że Pismo Święte jest księgą **ponadczasową**. Mówimy tak, ponieważ niezależnie od czasu i miejsca, poprzez karty Biblii (bo tak inaczej nazywamy Pismo Święte) Pan Bóg mówi **indywidualnie** do każdego człowieka, niezależnie od tego, gdzie i kiedy żył lub żyje.

Do kogo Pan Bóg kierował, kieruje i będzie kierował swoje słowa w Piśmie Świętym?

Umieść swoich przodków, siebie i swoich potomków na osi czasu.

Gdy czytasz Pismo Święte, czytasz słowa, które Pan Bóg dzisiaj kieruje do CIEBIE.

- Znajdziemy w nim **odpowiedzi na najważniejsze i najtrudniejsze pytania**, jakie człowiek stawia sobie w życiu (dzieci mogą przeczytać je z podręcznika).

- Zawiera słowa, które Bóg kieruje **indywidualnie do każdego człowieka, niezależnie od czasu i miejsca, w którym żyje**. Podkreślamy znaczenie słowa **indywidualnie** – gdy czytam tekst Pisma Świętego, to czytam słowa, jakie Bóg kieruje tego dnia do mnie.

moi dziadkowie
pradziadkowie
prapradziadkowie...

ja (imię ucznia)
moi rodzice
moje rodzeństwo

moje dzieci, wnuki
prawnuki
praprawnuki...

przeszłość

teraźniejszość

przyszłość

13

- Następnie prosimy, aby uczniowie wpisali na osi osoby, do których Pan Bóg kieruje słowa Pisma Świętego. Uczniowie wpisują chronologicznie siebie i swoich bliskich.

• Wskazujemy dzieciom tekst do przeczytania. Wyjaśniamy, że autorami Pisma Świętego jest jednocześnie Pan Bóg i wybrani przez Boga ludzie. To On wybrał i natchnął swoim światłem ludzi, którzy dzięki temu stali się biblijnymi autorami. Dzięki **Bożemu natchnieniu biblijnemu** poznali i spisali słowo Boże, które Bóg kieruje do wszystkich ludzi. Utrwalamy podane treści zadając pytania:

- Kto jest głównym, czyli pierwszym autorem Pisma Świętego?
- Kto jest drugorzędnym autorem Pisma Świętego?
- Co to jest natchnienie biblijne?

• Wyjmujemy przygotowany zwój i wyjaśniamy uczniom, że autorzy biblijni spisywali tekst Pisma Świętego w formie wielu zwojów.

• Prosimy jednego ucznia, aby rozwinął przyniesiony zwój papieru i przeczytał to, co jest na nim napisane.

PANIE, ukaż mi drogę, którą mam chodzić, bym postępował znając wierność Twoją. Nakłoń me serce do czci Twego imienia. Będę Cię słał całym sercem, PANIE, mój Boże, i wychwalał Twoje imię na wieki. (Ps 86, 11–12)

• Kolejno prosimy, aby uczniowie zastanowili się, w jaki sposób można schematycznie przedstawić działanie natchnienia biblijnego. Swoje propozycje mogą przedstawić na forum klasy.

• Zachęcamy dzieci do podjęcia wyzwania i przygotowania w swoich domach wyjątkowego miejsca dla Pisma św. – **WYJĄTKOWEJ KSIĘGI**.

Każda książka ma swojego autora. W podręcznikach autorzy w prosty sposób przekazują nam informacje o świecie, w którym żyjemy. Autorzy baśni i powieści zabierają nas w podróż do różnych wymyślonych przez siebie światów. Pan Bóg jest autorem Pisma Świętego. Pewnie od razu zadasz pytanie, jak to jest możliwe? Przecież nie ma ciała. Nie mógł więc usiąść za biurkiem i spisać wszystkich świętych tekstów.

Natchnienie biblijne to szczególne działanie Pana Boga w sercu człowieka, dzięki któremu autorzy biblijni mogli zrozumieć i spisać to, co Bóg chciał przekazać człowiekowi.

Narysuj schemat obrazujący, czym jest Boże natchnienie. Umieść w nim pojęcia: człowiek, Bóg, główny autor, drugorzędny autor, natchnienie, Pismo Święte.

Każde Pismo jest przez Boga natchnione i pożyteczne do nauczania, upominania, poprawiania, wychowywania w sprawiedliwości. (2 Tm 3, 16)

CHALLENGE ACCEPTED

Odszukaj w domu Pismo Święte i przygotuj dla niego miejsce.

U góry żółty trójkąt z napisem **BÓG** jako symbol Trójcy Świętej – główny autor, jasne promienie symbolizujące światło natchnienia biblijnego, człowiek – drugorzędny autor piszący w zwoju – **Piśmie Świętym**.

Odniesienie do **CHALLENGE ACCEPTED** jest umieszczone na końcu.

Odniesienie do życia:

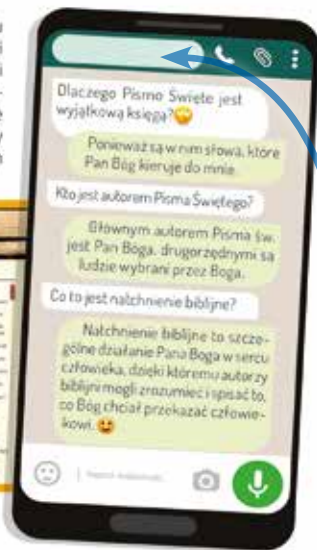
• Czytamy tekst o dawnych autorach biblijnych i zachęcamy uczniów do częstego, czytania Pisma Świętego, ponieważ Pan Bóg jest cały czas obecny w swoim Słowie. Niezależnie od tego, jaką miało ono lub ma obecnie formę, czy było spisane w wielu zwojach, czy jest jedną księgą. W naszych czasach tekst Pisma Świętego można znaleźć nawet w komputerze i komórce.

Pan Bóg zaprosił do spisania swojego słowa bardzo wielu ludzi, których nie zawsze znamy z imienia. Autorzy biblijni mieli różne wykształcenie, wykonywali różne zawody i żyli na przestrzeni wielu lat. Niektóre teksty powstały w pałacach, inne w więzieniu lub na wygnaniu, a jeszcze inne podczas podróży misyjnych. Jednak wszystkie te teksty napisano pod natchnieniem Ducha Świętego i z czasem zebrano w księgę Pisma Świętego.

Dzisiaj można znaleźć tekst Pisma Świętego nawet w komputerze i w komórce.

Pan Bóg jest obecny w swoim słowie spisanym w Piśmie Świętym. Gdy je czytamy, przeżywamy w Jego obecności, a On swoim światłem oświeca nasze serca i umysły. Prowadzi nas, abyśmy dobrze zrozumieli Jego słowa i umieli według nich żyć. Znakiem tego może być zapalona świeca.

Gdy czytamy Biblię, przeżywamy w obecności Pana Boga, a Bóg swoją łaską rozjaśnia nasze serca i umysły. Prowadzi nas, abyśmy dobrze zrozumieli Jego słowa i umieli według nich żyć.

- O Bożej obecności może przypominać nam świeca zapalana podczas lektury Pisma Świętego.
- Prosimy, aby uczniowie wpisali osobę, z którą chcą powtórzyć najważniejsze treści katechezy.

QR ks. Jakub Bartczak, *Pismo Święte*.

- W pracy indywidualnej uczniowie rozwiązują krzyżówkę:
- W modlitwie na zakończenie najpierw czytamy jeszcze raz tekst Pisma św. umieszczony na papierowym zwoju a później wspólnie odmawiamy *Modlitwę po nauce*.

1. W Piśmie Świętym są spisane słowa Pana... 2. Dzięki niemu autorzy biblijni spisali Pismo Święte. 3. Zapalona świeca przypomina o... obecności. 4. Pan Bóg kieruje słowa spisane w Piśmie Świętym... do każdego człowieka (z fragmentu katechezy „Fonadčasowe słowa”). 5. W wielu domach i kościołach księga Pisma Świętego ma swoje własne, szczególne... 6. Wartość Pisma Świętego jest..., czyli aktualna w każdym czasie

Odniesienie do CHALLENGE ACCEPTED

- Dodatkowo można przedstawić uczniom, jakie miejsce miała Biblia w domu pana Brandstaettera.

„W naszym domu nikt Biblii nigdy nie szukał, nigdy również nie słyszałem, aby ktokolwiek pytał, gdzie ona leży. Wiadomo było, że u dziadków na biurku, a u nas na małym stoliku obok fotela, w którym wieczorami zwykł siadywać ojciec. Miejsce, na którym leżała Biblia, było dla mnie miejscem wyróżnionym. [...] Było ono dla mnie środkiem całego mieszkania, wyniesionym wysoko nad całe mieszkanie, punktem, dokoła którego wszystko się obracało. Gdy ojciec wieczorem czytał Biblię, chodziłem po pokoju na palcach. Dziadkowi nigdy bym się nie ośmielił przerwać jej lektury. Obaj byli dla mnie w takich chwilach naznaczeni przywilejem nietykalności. Od najmłodszych lat byłem świadkiem nieustannej manifestacji świętości tej Księgi, jej kultu i wywyższania. Samo jej otwarcie jest już aktem podniosłym.”

(R. Brandstaetter, *Krąg biblijny*, Warszawa 1986, s. 16)

Modlitwa przed nauką

Duchu Święty, który oświecasz serca i umysły nasze, dodaj nam ochoty i zdolności, aby ta nauka była dla nas pożytkiem doczesnym i wiecznym. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Maryjo, Stolico Mądrości, módl się za nami.

Modlitwa po nauce

Dzięki Ci, Boże, za światło tej nauki. Pragniemy, abyśmy nią oświeceni mogli Cię zawsze wielbić i wolę Twoją wypełniać na wieki. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Notatki:

3. WIELKA BIBLIOTEKA

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.9.2. przedstawia proces formowania się ksiąg biblijnych;
- A.9.3. wymienia księgi Starego i Nowego Testamentu;
- A.9.a. wierzy, że Pismo Święte jest słowem Boga do człowieka;
- A.9.b. stara się kierować w życiu słowem Bożym;
- A.9.c. sięga po lekturę Pisma Świętego;
- A.10.1. wyjaśnia pojęcia: kanon Pisma Świętego, apokalipsa;
- A.10.e. Podejmuje prywatną lekturę Pisma Świętego;
- A.11.a. okazuje szacunek wobec słowa Bożego – tekstów biblijnych.

Cel katechetyczny:

uczeń znając kanon i podział ksiąg Pisma św., potrafi z niego korzystać i okazuje szacunek słowu Bożemu.

Cele szczegółowe:

- uczeń wie, co to jest kanon ksiąg Pisma Świętego;
- uczeń zna strukturę Pisma Świętego;
- uczeń potrafi odszukać w spisie i odczytać skrót nazwy księgi Pisma Świętego.

Postawy:

- uczeń okazuje szacunek wobec słowa Bożego.

Metody pracy:

opowiadanie, rozmowa kierowana, praca indywidualna lub w małych grupach z Pismem Świętym.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik z ćwiczeniami Pismo Święte – jedno lub dwa na ławkę, karteczki z nazwami wszystkich ksiąg Pisma św. i ich skrótami, 26 niebieskich kartek A5 (13 kartek A4 przeciętych na pół), 28 czerwonych kartek A5, 19 żółtych kartek A5, tasiemkę lub sznurek do związywania zwojów, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Notatki:

Wprowadzenie:

- Katechyzę rozpoczynamy modlitwą: *Wierzę w Ciebie, Boże żywy*
- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy.
 - Kto jest autorem Biblii?
 - Co to jest natchnienie biblijne?

• Przedstawiając uczniom krótkie opowiadanie zawarte w kodzie **QR oraz na końcu konspektu**, ukazujemy im, jak różnie mogą ludzie postępować z Pismem św.

• Prosimy, aby uczniowie powiedzieli, jaka była postawa obu osób wobec księgi Pisma Świętego. Nie wszyscy potrafią dostrzec i zrozumieć, że jest to księga, w której Bóg kieruje do nas swoje słowa.

Podanie prawdy:

• Uczniowie Pana Jezusa zawsze pamiętają o tym, że czytając tekst Pisma Świętego poznają słowo samego Boga.

• Wybieramy ucznia, który **uroczyście odczyta z Pisma św. tekst z podręcznika** (2 Tm 3, 14–15). Zapalamy świecę, która przypomina o Bożej obecności. Prosimy, aby dzieci odpowiedziały na kilka pytań:

- Do czego zachęca nas św. Paweł? (**aby ciągle poznawać i żyć tym, czego Pan Bóg uczy nas na kartach Pisma Świętego**)
- Czego może nas nauczyć Pismo Święte? (**mądrości prowadzącej do zbawienia**)

• Wykorzystując teksty zawarte w podręczniku, wyjaśniamy uczniom, dlaczego Pismo św. nazywane jest również Biblią.

• Uczniowie obliczają, ile ksiąg zawiera Pismo Święte. **To prawdziwa biblioteka, z której każde słowo jest słowem Bożym.**

3. Wielka Biblioteka

Greckie słowo to *biblion*, od którego pochodzi wyraz *Biblia*, można przetłumaczyć jako *papirusowy zwój*. To właśnie na takich długich papirusowych zwojach zapisywano kiedyś różne teksty. Tak więc zbiór zwojów to po prostu biblioteka, choć w starożytności wyglądała ona całkowicie inaczej niż nasze współczesne biblioteki. Pismo Święte to także taka biblioteka. Dzisiaj jest zwykle wydawane w jednej księdze, ale dawniej zwoje zawierające teksty poszczególnych ksiąg biblijnych zajmowały sporo miejsca na półkach. Spróbujemy dzisiaj trochę się rozejrzeć w tej niezwykłej bibliotece...

Ty natomiast trwaj w tym, czego się nauczyłeś i co ci powierzono, wiedząc, kim byli twoi nauczyciele! Już od dzieciństwa znasz Pisma święte, które mogą napełnić cię mądrością prowadzącą do zbawienia przez wiarę w Chrystusie Jezusie.

(2 Tm 3, 14–15)

TROCHĘ MATEMATYKI

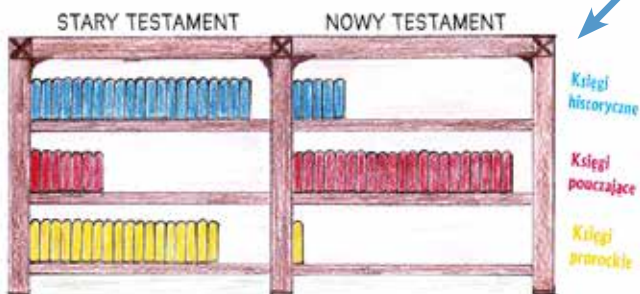
Stary Testament		Nowy Testament	
Księgi historyczne	21	Księgi historyczne	5
Księgi prorockie	7	Księgi prorockie	21
Księgi prorockie	18	Księgi prorockie	1
RAZEM	46	RAZEM	27

Dodaj:
Pismo Święte zawiera **73** ksiąg.

Jeżeli trzymasz na kolanach Pismo Święte, to nie masz przy sobie tylko jednej książki, ale całą bibliotekę.

• Zwracamy uczniom uwagę, że w bibliotece książki są odpowiednio ułożone. Podobnie jest w Piśmie św., które jest podzielone na dwie główne części: Stary i Nowy Testament. Z kolei w Starym i Nowym Testamencie można wyróżnić :

– **księgi historyczne**, które opisują działanie Boga w historii świata dla zbawienia człowieka;

Chociaż księgi Pisma Świętego są tak różne, to jednak wszystkie mają ten sam cel. Chcą opowiedzieć o historii zbawienia świata i każdego człowieka.

– **księgi pouczające** (dydaktyczne), zawierające Boże nauki, których przestrzeganie pomoże ludziom osiągnąć zbawienie;

– **księgi prorockie**, które wzywają do nawrócenia, zapowiadają przyjście i zwycięstwo Mesjasza, Pana Jezusa.

Przeczytaj kolejne teksty i napisz, jak nazywamy księgi Pisma Świętego, które są w nich opisane.

Przez wiele lat ci, którzy czytali i rozważali Pismo Święte, zauważyli, że każda z tych ksiąg jest inna. Niektóre z nich są jednak w jakiś sposób do siebie podobne. Są takie, które opowiadają, w jaki sposób Pan Bóg działał w historii świata dla naszego zbawienia.

Nazywamy je *księgami historycznymi*

Są takie, które pomagają nam lepiej żyć, ponieważ zawierają Boże nauki, które wskazują nam, jak osiągnąć zbawienie.

Nazywamy je *księgami pouczającymi*

Są również takie, które wzywają do nawrócenia i zapowiadają przyjście Zbawiciela – Pana Jezusa.

Nazywamy je *księgami prorockimi*

• Uczniowie wykonują zadanie, wpisując do tekstu odpowiednie nazwy ksiąg.

• Prosimy, aby dzieci przy pomocy tekstu zawartego w podręczniku powiedziały, **co jest celem wszystkich ksiąg Pisma św.**

HISTORIA ZBAWIENIA

STWORZENIE

ZMARTWYCHWSTANIE

Wiele razy będziesz słyszał na katechezie o historii zbawienia. To określenie opisuje działanie Boga w historii człowieka dla jego zbawienia, czyli ocalenia przed złem.

• Podkreślamy, że w Piśmie Świętym jest spisana **historia zbawienia, czyli działania Boga w historii ludzkości**. Ukazuje ona miłość Pana Boga do ludzi, który wypełnia daną po grzechu pierworodnym obietnicę zbawienia, czyli wybawienia od zła.

- Po przeczytaniu tekstu uczniowie odpowiadają na pytania:

– Jakie wydarzenie jest punktem zwrotnym historii zbawienia?
(przyjście na świat obiecanego Zbawiciela – Jezusa Chrystusa)

– Na jakie części dzieli przyjście na świat Pana Jezusa księgi Pisma św.? (Stary i Nowy Testament)

– O jakich wydarzeniach opowiada Stary Testament?

(opisuje działanie Boga dla dobra ludzi od początków świata aż do narodzenia Pana Jezusa, zawiera 46 ksiąg)

– O jakich wydarzeniach opowiada Nowy Testament?

(opisuje życie Pana Jezusa, Jego nauczanie, cuda, mękę, śmierć i zmartwychwstanie oraz początki wspólnoty Kościoła, zawiera 27 ksiąg)

• Zwracamy uwagę, że przyjście na świat obiecanego Zbawiciela było dla ludzi tak ważnym wydarzeniem, że od niego rozpoczęto liczyć **czas naszej ery**. W historii, podając datę, mówimy, że coś się stało przed lub po narodzeniu Chrystusa.

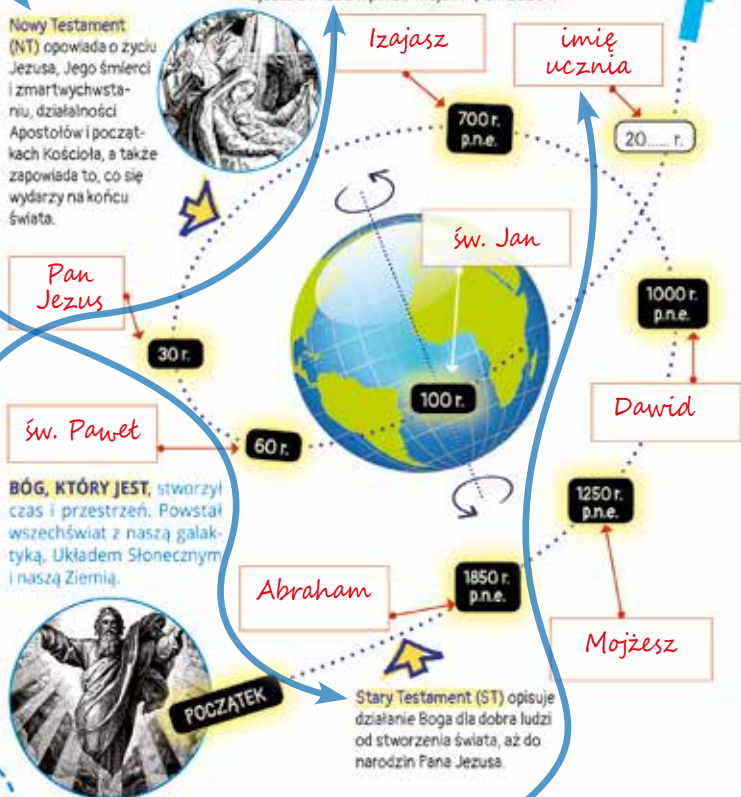
• Prosimy, aby uczniowie w odpowiednich polach wpisywali imiona postaci historycznych, o których jest mowa w Piśmie Świętym. Trzeba zacząć od Stworzenia, które jest opisane na dole.

• W ostatnim polu na górze uczniowie dopisują swoje imię, ponieważ każdy z nas jest również uczestnikiem historii zbawienia. Obok trzeba jeszcze dopisać odpowiedni rok.

Z lekcji przyrody wiesz, że kula ziemiska obraca się nieustannie wokół własnej osi. Jeden obrót trwa 24 godziny. Dzięki temu mamy dzień i noc. Jednocześnie w ciągu całego roku okrąża słońce. Dzięki temu zmieniają się pory roku. W historii zbawienia taką „osią” jest narodzenie Pana Jezusa. To również najważniejsze wydarzenie w dziejach ludzkości. Dzieli czas na erę przed Chrystusem (czas przed naszą erą) i po Chrystusie (czas naszej ery). To wydarzenie dzieli także księgi Pisma Świętego na Stary i Nowy Testament.

WOKÓŁ ZIEMI WPISZ IMIONA OSÓB OBOK ODPOWIEDNIH DAT:

Dawid ok. 1000 r. p.n.e., Abraham ok. 1850 r. p.n.e., Zmartwychwstanie Pana Jezusa ok. 30 r., św. Jan ok. 15–100 r., Izajasz ok. 700 r. p.n.e., św. Paweł ok. 5–64 r., Mojżesz ok. 1250 r. p.n.e., Twoje imię ok. 2020 r.

- Zapoznajemy uczniów z kanonem Pisma Świętego, przygotowując wspólnie z nimi Bibliotekę Pisma Świętego.

W miarę równomiernie dzielimy pomiędzy uczniów wymieszane kartki, na których są zapisane nazwy wszystkich ksiąg Pisma św. razem z ich skrótami. Uczniowie sprawdzają w podręczniku, do jakich rodzajów należą księgi, które otrzymali i zabierają kartki papieru w odpowiednim kolorze (niebieski – księgi historyczne, czerwony – księgi pouczające, żółty – księgi prorockie). Następnie przygotowują zwoje swoich ksiąg. W środku przyklejają odciętą nazwę księgi,

a na zewnątrz – w widocznym miejscu – jej skrót.

Do związania zwojów rozdajemy uczniom przygotowane wcześniej kawałki tasiemki lub sznurka.

Tak przygotowane zwoje mogą być wykorzystane do różnych zabaw utrwalających nazwy ksiąg, np. uczniowie mogą się nimi wymieniać, mogą je losować i po sprawdzeniu skrótu mogą z pamięci podawać pełną nazwę księgi. W takich zabawach można wyłonić klasowego znawcę historycznych ksiąg Pisma Świętego, Nowego Testamentu lub całego Pisma Świętego.

Kanon Pisma Świętego, czyli wszystkie księgi wchodzące w jego skład

Księga Rodzaju	Rdz
Księga Wyjścia	Wj
Księga Kapłańska	Kpł
Księga Liczb	Lb
Księga Powtorzonego Prawa	Pwt
Księga Jozuego	Joz
Księga Sędziów	Sdz
Księga Rut	Rt
1 Księga Samuela	1 Sm
2 Księga Samuela	2 Sm
1 Księga Królewskiego	1 Krl
2 Księga Królewskiego	2 Krl
1 Księga Kronik	1 Krn
2 Księga Kronik	2 Krn
Księga Edrasza	Ezd
Księga Nehemiasza	Ne
Księga Tobiasza	Tb
Księga Judyty	Jdt
Księga Estery	Est
1 Księga Machabejska	1 Mch
2 Księga Machabejska	2 Mch
Księga Hioba	Hl
Księga Psalmów	Ps
Księga Przysłów	Prz
Księga Koheleeta	Koh
Błogosławieństwo na Pnini	Bnp
Księga Mądrości	Mdr
Mądrość Salomona	Syr
Księga Izajasza	Iz
Księga Jeremiasza	Jr
Lamentacje	Lm
Księga Barucha	Ba
Księga Ezechiela	Ez
Księga Daniela	Dn
Księga Ozeasza	Oz
Księga Joela	Jl
Księga Amosa	Am
Księga Abdiasza	Ab
Księga Jonasza	Jon
Księga Micheasza	Mi
Księga Nahuma	Na
Księga Habakuka	Ha
Księga Sofoniasza	So
Księga Aggeusza	Ag
Księga Zachariasza	Za
Księga Malachiasza	Ml

Ewangelia wg św. Mateusza	Mt
Ewangelia wg św. Marka	Mk
Ewangelia wg św. Łukasza	Lk
Ewangelia wg św. Jana	J
Dzieje Apostolskie	Dz
List do Rzymian	Rz
1 List do Koryntian	1 Kor
2 List do Koryntian	2 Kor
List do Galatów	Ga
List do Efezjan	Ef
List do Filipian	Filp
List do Kolosan	Kol
1 List do Tesaloniczan	1 Tes
2 List do Tesaloniczan	2 Tes
1 List do Tymoteusza	1 Tm
2 List do Tymoteusza	2 Tm
List do Tytusa	Tt
List do Filemona	Fim
List do Hebrajczyków	Hbr
List św. Jakuba	Jk
1 List św. Piotra	1 P
2 List św. Piotra	2 P
1 List św. Jana	1 J
2 List św. Jana	2 J
3 List św. Jana	3 J
List św. Judy	Jud
Apokalipsa św. Jana	Ap

Odniesienie do życia:

- Niezależnie od tego, czy czytamy fragment Starego Testamentu lub Nowego, czy posługujemy się jedną księgą Pisma Świętego, czy jego całością, zawsze powinniśmy pamiętać o tym, aby korzystać z niego z należyтым szacunkiem. Jest w nim spisane słowo, które Pan Bóg kieruje do każdego człowieka.

- Zachęcamy uczniów do podjęcia wyzwania.

- Prosimy, aby uczniowie wpisali osobę, z którą chcą powtórzyć najistotniejsze treści katechezy.
- Modlitwa końcowa – *Chwała Ojcu*.

Tekst opowiadania umieszczonego w podręczniku w kodzie QR.

- 10 maja 1861 roku gwałtowny pożar zniszczył miasteczko Glaris w Szwajcarii. Ogień strawił wówczas 490 domów. Mieszkańcy postanowili odbudować swoje miasto. W jednym z licznych warsztatów, które wtedy powstawały, pracował młody murarz, przybyły z północnych Włoch. Na imię miał Jan. Młodzieniec miał zbadać stan uszkodzonego muru. Gdy zaczął uderzać młotkiem, odpadł kawałek tynku i wówczas zobaczył książkę umieszczoną zamiast jednej cegły. Gruby tom został w ten sposób zamurowany. Jan zaintrygowany wyciągnął go. Było to Pismo Święte. Czy ktoś umieścił je tam celowo, czy może dla żartu? Młody murarz nigdy nie interesował się zbytnio sprawami religii, ale w czasie przerwy obiadowej zaczął czytać tę księgę. Kontynuował potem w domu, i to przez wiele kolejnych wieczorów. Powoli odkrywał słowa, jakie Bóg skierował do ludzi. Jego życie stopniowo ulegało zmianie.

Dwa lata później przedsiębiorstwo, w którym pracował Jan, przeniosło się do Mediolanu. Warsztaty były bardzo duże, a robotnicy mieszkali wspólnie w kilku pokojach. Pewnego wieczoru współlokator Jana patrzył zaintrygowany, obserwując chłopaka, który spokojnie czytał.

– Co czytasz? – spytał.

– Pismo święte – odpowiedział Jan.

– Uff! Jak możesz wierzyć w te wszystkie brednie? Pewnego dnia zamurowałem Biblię w ścianę jednego domu w Szwajcarii. Jestem ciekaw, czy jakiś diabeł albo ktoś zamiast niego wydłubał ją stamtąd! (B. Ferrero, *Zamurowane Pismo Święte*)

Notatki:

4. JAK ODNALEŹĆ SKARBY?

Zapoznanie uczniów z odszukiwaniem fragmentów Pisma Świętego wymaga dwóch jednostek lekcyjnych.

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.9.2. przedstawia proces formowania się ksiąg biblijnych;
- A.9.3. wymienia księgi Starego i Nowego Testamentu;
- A.9.c. sięga po lekturę Pisma Świętego;
- A.10.7. podaje zasady i uzasadnia wartość indywidualnej lektury Pisma Świętego;
- A.10.e. Podejmuje prywatną lekturę Pisma Świętego;
- A.11.a. okazuje szacunek wobec słowa Bożego – tekstów biblijnych;
- A.11.b. słucha i czyta Pismo Święte z zaangażowaniem.

Cel katechetyczny:

uczeń potrafiąc odnaleźć konkretny fragment Biblii, samodzielnie sięga po lekturę Pisma św.

Cele szczegółowe:

- uczeń potrafi samodzielnie wyjaśnić czym jest w Piśmie Świętym: sygnatura, rozdział, werset;
- uczeń potrafi odnaleźć właściwy fragment Pisma Świętego;
- uczeń odnosi się z szacunkiem do księgi Pisma Świętego.

Postawy:

- uczeń samodzielnie sięga po lekturę Pisma Świętego.

Metody pracy:

opowiadanie, rozmowa kierowana, praca w grupach.

Pomoce dydaktyczne:

skarb (księga Pisma Świętego, kartka z tekstem Ps 119, 105, świeca) umieszczony w drewnianej skrzyni, oklejonym kartonowym pudełku, metalowej skrzynce od narzędzi lub pomalowanym farbami plastikowym pudełku, itp., zapalniczka, podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte – jedno lub dwa na ławkę, kilka różnych wydań Pisma Świętego, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Notatki:

Wprowadzenie:

- Przed wejściem do klasy w miarę możliwości organizujemy na terenie szkoły poszukiwanie skarbu. Dajemy uczniom przygotowaną wcześniej mapę i prosimy, żeby postarali się ją rozszyfrować. Jeżeli to możliwe, za zgodą odpowiednich osób, skarb możemy wcześniej zakopać w szkolnym ogrodzie lub schować w innym szkolnym pomieszczeniu.

- Po odnalezieniu skarbu wracamy do klasy, w której jest ciemno (w miarę możliwości całkowicie zasłonięte okna).

- Zapalamy świecę znajdującą się w skarbie, aby pomóc uczniom odnaleźć drogę do ławek i przedstawiamy dzieciom krótkie opowiadanie umieszczone na końcu konspektu.

Podanie prawdy:

- Światło to skarb, który pomaga odnaleźć właściwą drogę. Dla nas takim skarbem jest Pismo Święte.

- Modlimy się tekstem Pisma św. zapisanym na kartce ze skarbu: **Twoje słowo jest pochodnią dla nóg moich i światłem na mojej ścieżce.** (Ps 119, 105).

- Pokazując księgę Pisma św. wyjaśniamy, że to prawdziwy wielki skarbiec. Jednak niezależnie od wydania, można w nim szybko odnaleźć każdą, nawet najmniejszą perełkę. Księgi Pisma św. dzielą się na rozdziały, a rozdziały na wersety.

- Uczymy dzieci odczytywać sygnatury Pisma św.

Czytałeś kiedyś powieść o piratach? Są w niej przygody, pojedynki i morskie bitwy. Nie brakuje również zakochanych w sobie głównych bohaterów. A w centrum tego wszystkiego jest wielki skarb. Każdy chce go zdobyć, ale znajdzie go tylko ten, kto potrafi odczytać zaszyfrowaną mapę. Najpierw musi ją jednak zdobyć, później właściwie odczytać i wyruszyć w niebezpieczną podróż. Do tego wszystkiego liczy się jeszcze czas.

Tyle w powieściach, powiesz i zapytasz, co to ma wspólnego z Pismem Świętym i katechazą?

Pismo Święte to skarbiec wypełniony po brzegi klejnotami Bożego Słowa. Kto pozna szyfr, znajdzie w nim każdą pojedynczą perłę.

Jeżeli chcesz odszukać werset – pojedynczą perłę Pisma Świętego – to kolejno musisz:

1. Odczytać skrót nazwy księgi – „Rdz” to Księga Rodzaju (spis ksiąg jest na początku Pisma Świętego i w poprzedniej katechezie);
2. Odszukać, na której stronie zaczyna się interesująca nas księga (spis treści jest na końcu Pisma Świętego);
3. Odnaleźć numer rozdziału – „1” (liczba zapisana większą czcionką);
4. Odszukać w danym rozdziale numer wersetu – „31” (liczba zapisana mniejszą czcionką).

20

Sygnatura Pisma Świętego

skrót nazwy księgi

Rdz 1, 31

numer wersetu

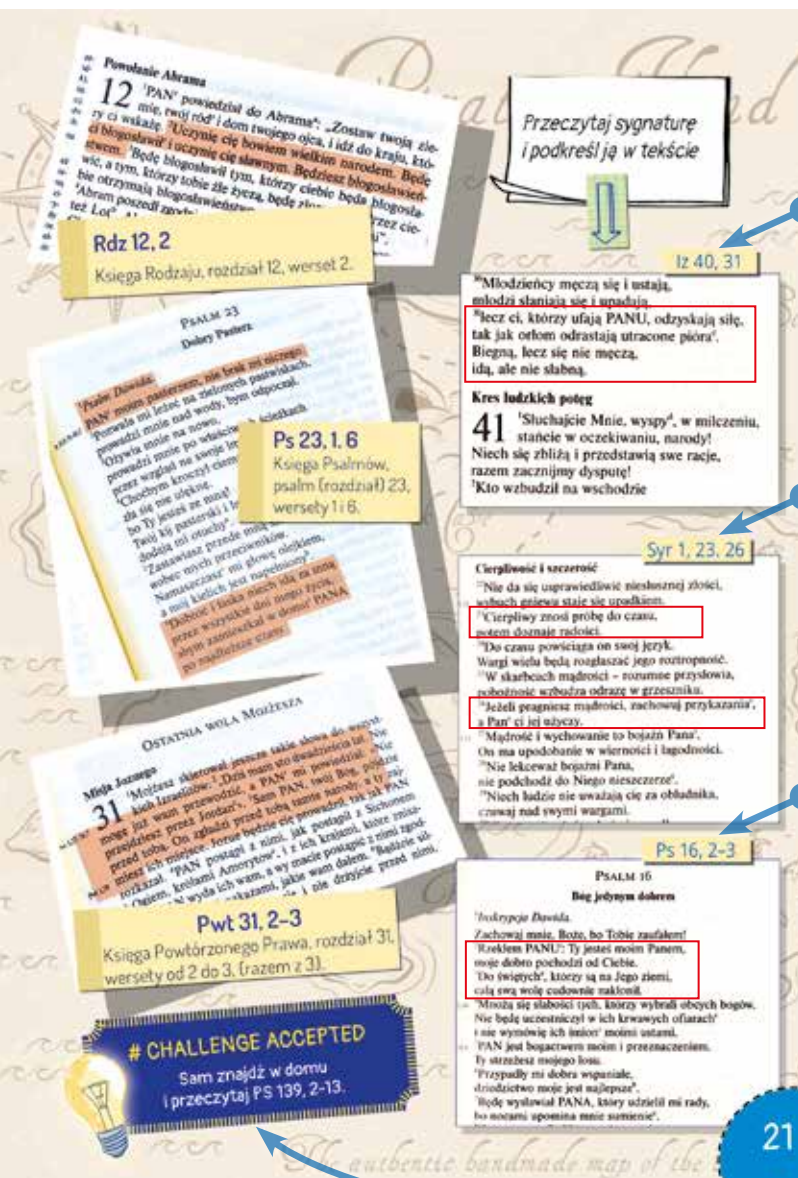

numer rozdziału

Szyfr skarba Pisma Świętego

Sygnatura – skrót, który pozwala zapisać i odszukać każdy fragment Pisma Świętego.
Werset – najmniejszy oznaczony fragment Pisma Świętego.

- Tłumaczymy również uczniom, jak zapisuje się inne proste sygnatury biblijne oznaczające kilka kolejnych wersełów tekstu lub dwa oddzielone od siebie.

- Uczniowie najpierw odczytują sygnatury biblijne, a później podkreślają odpowiedni tekst.

- Księga Izajasza, rozdział 40, werseł 31 :

lecz ci, którzy ufają PANU, odzyskają siłę, tak jak orłom odrastają utracone pióra. Biegają, lecz się nie męczą, idą, ale nie słabną.

- Mądrość Syracha, rozdział 1, wersety 23 i 26:

– Cierpliwy znosi próbę do czasu, potem doznaje radości.
– Jeżeli pragniesz mądrości, zachowuj przykazania, a PAN ci jej uczyni.

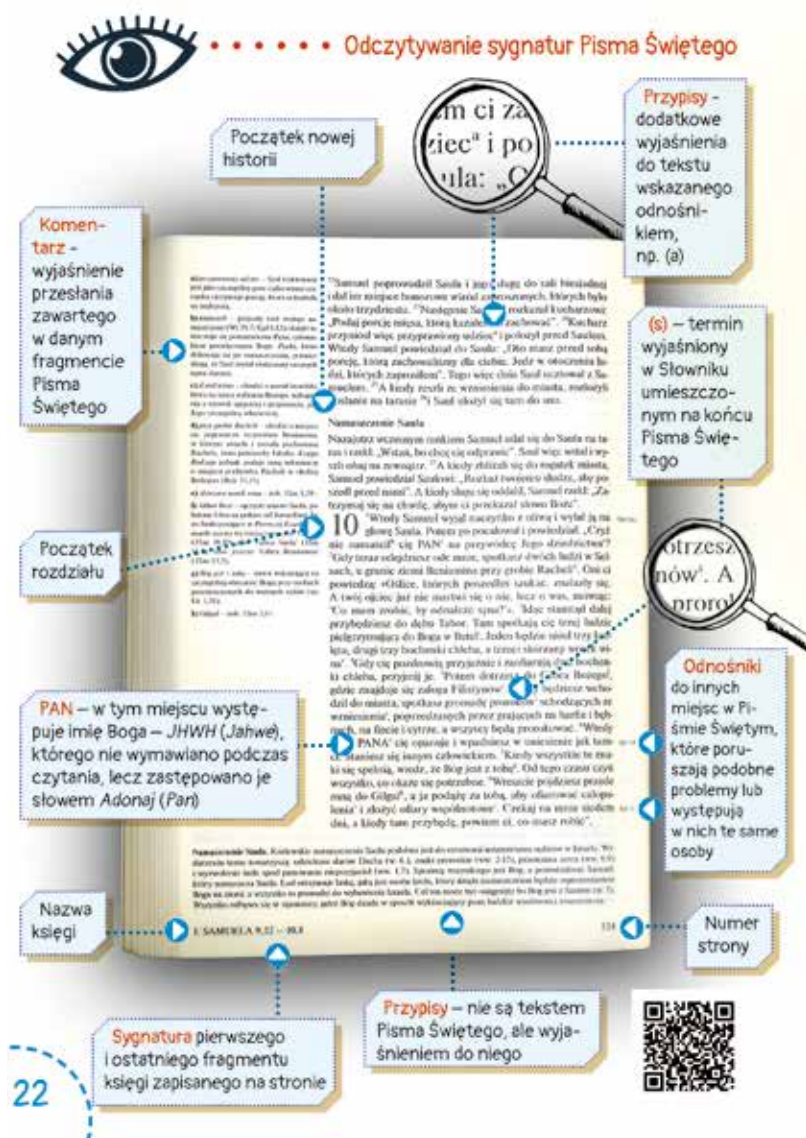
- Księga Psalmów, Psalm 16, wersety od 2 do 3:

Rzekłem PANU: Ty jesteś moim PANEM, moje dobro pochodzi od Ciebie. Do świętych, którzy są na Jego ziemi, całą swą wolę cudownie nakłonił.

- Zachęcamy uczniów do samodzielnego odszukania w domu i przeczytania fragmentu Psalmu 139.

Odniesienie do życia:

- Zapoznajemy uczniów z tekstami i skrótami umieszczonymi na stronie Pisma Świętego.

- Po samodzielnym odczytaniu tekstu prosimy uczniów, aby powiedzieli, dlaczego Pismo Święte jest dla nas skarbem.

- Pomagamy uczniom odszukać perłki Bożego słowa.

- Prosimy, aby uczniowie wpisali osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy.

- Modlitwa na koniec katechezy: **Choćbym kroczył ciemną doliną, zła się nie ulęknę, bo Ty jesteś ze mną!** (Ps 23, 4). Panie Boże, dziękujemy Ci za skarb Pisma Świętego. Każdego dnia Twoje słowa: prowadzą, pocieszają, dodają siły. Bądź zawsze z nami, Panie Boże! Amen.

OPOWIADANIE

Pędzący pociąg jest pełen pasażerów, a naokoło panuje noc i niesamowita ciemność. Nagle w pociągu gasną wszystkie światła i hamuje on gwałtownie. Słychać krzyk, brzęk rozbijanych szyb, a przerażenie podróżnych sięga zenitu. Ktoś opanowany wyjął latarkę. Smuga światła wróciła wszystkim przytomność. Podając sobie ręce, jeden za drugim podążyli do wyjścia oświeconą drogą. (B. Ferrero, *Światło znakiem ratunku*)

- Co wydarzyło się w pędzącym pociągu?
- Jak zachowywali się ludzie?
- Co uspokoiło pasażerów?

Światło zapalonej latarki przywróciło spokój, pomogło opanować lęk, wskazało drogę do wyjścia.

Notatki:

II. BÓG OBDARZA NAS ŻYCIEM

5. CZY PAN BÓG STWORZYŁ DINOZAURY?

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.2.1. wyjaśnia pojęcie wiary, wskazuje relacje między wiarą i wiedzą;
- A.2.2. podaje argumenty za nie sprzecznością wiary i wiedzy;
- A.2.a. dąży do zdobycia wiedzy służącej pogłębianiu wiary;
- A.2.b. troszczy się o wzrost swojej wiary;
- A.2.d. szanuje wszystkich ludzi bez względu na ich przekonania;
- A.9.1. wyjaśnia, czym jest Pismo Święte;
- A.9.2. przedstawia proces formowania się ksiąg biblijnych;
- A.9.7. przedstawia argumenty na pozorność konfliktu przekazu Pisma Świętego i nauki;
- A.9.a. wierzy, że Pismo Święte jest słowem Boga do człowieka;
- A.9.b. stara się kierować w życiu słowem Bożym;
- A.9.c. sięga po lekturę Pisma Świętego;
- A.9.d. zachowuje kościelne zasady przy interpretacji tekstów biblijnych.

Cel katechetyczny:

uczeń znając treść i znaczenie biblijnych opisów stworzenia, wielbi Boga i dziękuje za Jego dzieła.

Cele szczegółowe:

- uczeń wie, że Pismo Święte nie jest księgą naukową, ale księgą, która przedstawia Boga i Jego działanie;
- uczeń potrafi wymienić opowiadania należące do prehistorii biblijnej;
- uczeń umacnia swoją wiarę, która razem z rozumem jest konieczna w poznawaniu prawdy.

Postawy:

- uczeń wielbi Boga dziękując za wszystkie Jego dzieła.

Metody pracy:

praca w grupach z Pismem Świętym, rozmowa kierowana, praca indywidualna – przygotowanie opowiadania przekazywanego w swojej rodzinie.

Pomoce dydaktyczne:

papierowy samolot z podpisanymi skrzydłami: WIARA, ROZUM – można przynieść gotowy, albo poprosić uczniów o przygotowanie (jednego lub wszystkich – jeżeli nie boimy się chaosu), Pismo Święte, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Notatki:

Wprowadzenie:

• Katechizę rozpoczynamy wspólną modlitwą, w której **prosimy Ducha Świętego o dar prawdy**:
Przyjdź Duchu Święty – uczyni mnie pokornym, abym całą chwałę oddawał Bogu. Przyjdź Duchu Święty – umocnij moją wiarę, abym całkowicie ufał Bogu. Przyjdź Duchu Święty – spraw, abym rozumem starał się poznawać Boga. Przyjdź Duchu Święty – odnow mnie, abym był nowym stworzeniem. Przyjdź Duchu Święty – rozpal we mnie ogień Twojej miłości, abym kochał wszystkich ludzi. Przyjdź Duchu Święty – oświeć mnie, abym zawsze rozpoznał i odrzucił kłamstwo. Przyjdź Duchu Święty – doprowadź mnie do całej prawdy. Przyjdź Duchu prawdy – spraw, byśmy zawsze żyli prawdą prowadzącą do sprawiedliwości i pokoju. Przyjdź Duchu Boży, który wieiesz, kędy chcesz – obdarz mnie wyobraźnią potrzebną do dobrego i pięknego życia. Amen

• Przy pomocy papierowego samolotu demonstrujemy, że w poznaniu prawdy potrzebna jest zarówno wiara, jak i rozum. Samolot będzie latał tylko wtedy, gdy będzie miał dwa skrzydła. Po odcięciu jednego z nich, już nie polecą. Wiedza jest potrzebna, aby rozumieć, że drewnianym samolotem nie można sterować w sposób elektroniczny. Wiara zaś jest potrzebna, aby dobrze wykorzystywać całą posiadaną wiedzę oraz przyjąć tajemnice zbawienia. Dzięki wierze ludzie w ogóle spróbowali wzbić się w powietrze.

• Wykorzystując zapisany tekst stwierdzamy, że pragnienie poznania prawdy o otaczającym świecie przyczyniło się do odkrycia istnienia dinozaurów.

• Prosimy uczniów o wpisanie do krzyżówki brakujących nazw dinozaurów i odkrycie hasła.

To pytanie zadaje chyba każde dziecko, gdy słyszy biblijną historię o stworzeniu świata i człowieka. Dinozaury to stworzenia, które fascynują zarówno dzieci, jak i dorosłych. Tymczasem w Biblii nie znajdujemy na ich temat ani słowa. Spróbujemy dzisiaj odpowiedzieć sobie między innymi na pytanie, dlaczego tak jest?

Do zapisanej nazwy dinozaura dopisz pozostałe:

brachiozaur
pentaceratops
edmontozaur
welociraptor

Literki z oznaczonych krater utworzą hasło.

1.S 2.T 3.W 4.O 5.R 6.Z 7.E 8.N 9.I 10.E

Podanie prawdy:

- Prosimy, aby uczniowie przeczytali tekst i odpowiedzieli na kilka pytań.
- W jaki sposób ludzie dowiedzieli się o istnieniu dinozaurów? (dzięki archeologii i paleontologii)

O tym, że dinozaury w ogóle istniały, ludzie dowiedzieli się stosunkowo niedawno, kiedy zaczęły rozwijać się takie dziedziny nauki, jak archeologia czy paleontologia. Do tego momentu dinozaury (choć tak ich nie nazywano) istniały jedynie w opowieściach ludowych jako potężne smoki czy potwory morskie. Na podstawie odnajdywanych fragmentów szkieletów, przedstawiciele nauk przyrodniczych zrekonstruowali ich przypuszczalny wygląd i to, jak żyły. To może być jedno z wytłumaczeń, dlaczego nie ma o nich ani słowa w Biblii.

Wierzymy, że Pan Bóg stworzył cały świat i wszystko, co istnieje lub istniało – nawet dinozaury.

Wiele lat po wyginięciu dinozaurów na świecie pojawia się człowiek. Okres od pojawienia się człowieka aż do czasu, gdy nauczył się on pisać nazywamy prehistorią (przed – historią). Informacje, które mamy na temat tego okresu pochodzą głównie z wykopalisk archeologicznych.

Także w Biblii znajdujemy opowieści, które zanim zostały spisane, najpierw przez wiele stuleci były przekazywane jako opowieści ustne. Ludzie szukali odpowiedzi na pytania o to, skąd i dlaczego się wzięli? Kto i dlaczego stworzył świat? Dlaczego na tym świecie istnieje zło? Pod natchnieniem Ducha Bożego przekazywali opowieści, które w poetyckich obrazach dawały odpowiedzi na te najważniejsze pytania.

Z czasem zaczęto te opowieści spisywać i tak powstało pierwsze 11 rozdziałów Księgi Rodzaju. Zbiór tych opowieści nazywamy *prehistorią biblijną*. Nie są one kroniką wydarzeń ani relacją dziennikarską, lecz próbą odpowiedzi na pytania, które ludzie zadawali sobie od zawsze i zawsze będą je sobie zadawać. Te odpowiedzi są ubrane w obrazy i opowieści, które są bardzo proste i przemawiają do naszej wyobraźni. Właśnie dlatego są zrozumiałe dla każdego człowieka, obojętnie gdzie i kiedy żyjącego.

- W jaki sposób ludzie wyjaśniali sobie przed rozwojem tych nauk odnajdywane przypadkowo olbrzymie kości? (mówili o istnieniu wielkich smoków i potworów)

- Dlaczego Pismo św. nie wspomina o istnieniu dinozaurów? (w czasach, kiedy spisywano księgi Pisma św. ludzie jeszcze nie odkryli ich istnienia)

- Co mówi nasza wiara o istnieniu dinozaurów? (Pan Bóg stworzył cały świat – wszystko, co na nim istniało lub istnieje, również dinozaury)

- Co to jest prehistoria? (okres od pojawienia się człowieka do czasu, gdy nauczył się on pisać)

- W jaki sposób ludzie przekazywali wtedy informacje? (ustnie)

- Co to jest prehistoria biblijna? (pierwsze 11 rozdziałów Księgi Rodzaju, które nie są historyczną kroniką wydarzeń, ale spisnymi obrazowanymi opowieściami przekazywanymi wcześniej przez setki lat ustnie pod natchnieniem Ducha Świętego – można je sobie łatwo wyobrazić, są jak

obrazy malowane słowami; starają się one udzielić odpowiedzi na nurtujące ludzi pytania: jak powstał świat?, skąd się wzięli ludzie?, dlaczego na świecie jest zło?)

Przechodzimy najpierw do str. 29.

Odniesienie do życia:

- Prosimy, aby uczniowie chwilę zastanowili się, nad jakimi ważnymi pytaniami sami zastanawiają się, gdzie szukają odpowiedzi oraz kto jest dla nich wiarygodny i dlaczego. Przypominamy im również, że jedynym i ostatecznym **źródłem prawdy, który nas nigdy nie zawiedzie i nie oszuka jest Pan Bóg.**

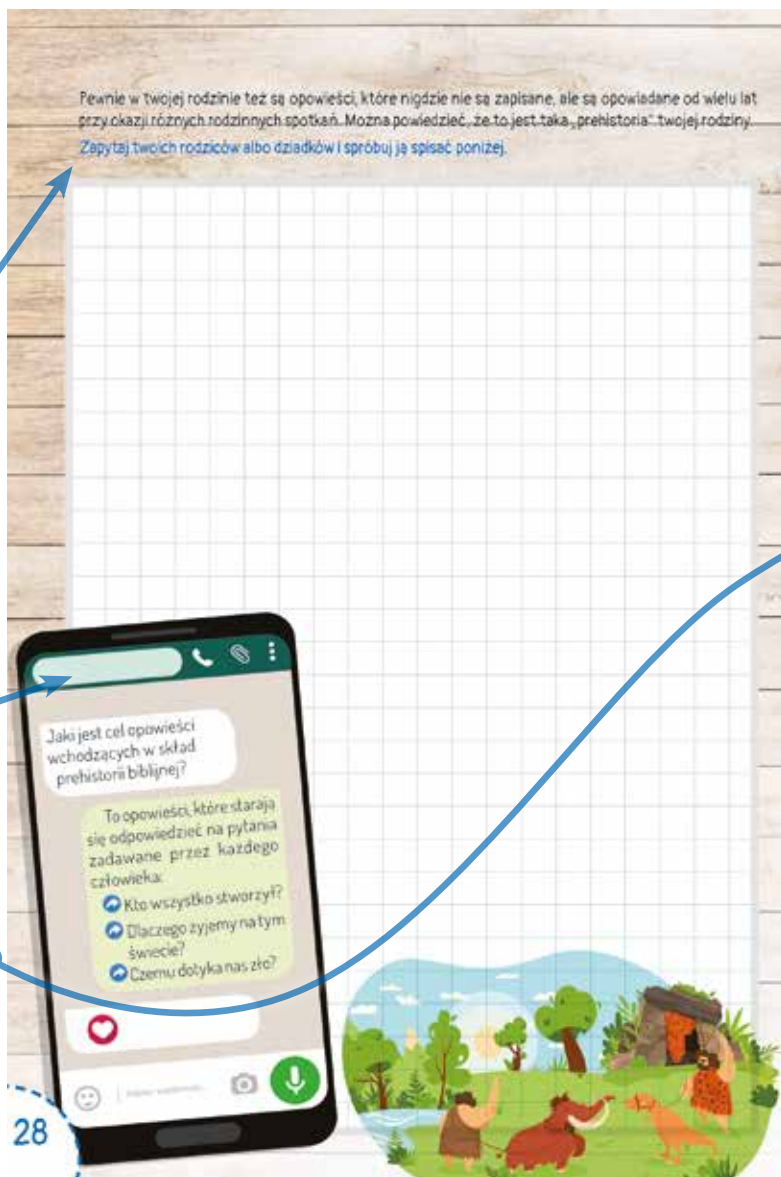
- Zachęcamy dzieci do codziennej **modlitwy o łaskę poznania prawdy i życia prawdą.** Aby prosiły Boga dla siebie o **jednoczesny rozwój obu skrzydeł – wiary i rozumu,** który zapewni im wzbicie się na wyżyny.

- Zadając zadanie domowe przypominamy uczniom, że odkrywając prawdziwość opowiadanych historii rodzinnych zawsze **trzeba kierować się miłością,** aby nikogo nie zranić.

- Prosimy, aby uczniowie wpisali z kim chcą powtórzyć treść katechezy.

Kontynuacja po str. 27.

- W podsumowaniu wskazując na umieszczony cytat stwierdzamy, że Pismo św. nie przekazuje przyrodniczych informacji naukowych. W nim znajdziemy wskazówki, jak korzystać z osiągnięć naukowych, aby służyły dobru i prowadziły do świętości. **Pismo św. podaje jest prawdę, że cały otaczający nas świat oraz my sami jesteśmy stworzeni przez Boga** i wszystkie Jego dzieła są dobre, a nawet bardzo dobre. Zaś wiedzę o tym w jaki sposób się to dzieło znajdziemy w naukach przyrodniczych.

• Kolejno przedstawiamy opowieści prehistorii biblijnej i pytania, na które będziemy szukali odpowiedzi poznając je.

• Stworzenie świata i człowieka:

Kto i dlaczego stworzył otaczający nas świat? Kto i dlaczego stworzył człowieka? Dlaczego ludzie tak bardzo różnią się od innych stworzeń? Do kogo są podobni?

Co należy do prehistorii biblijnej?

Wypisz z Pisma Świętego nazwy poszczególnych opowieści

"Biblia nie uczy tego, jak powstało niebo, ale jak dostać się do nieba".
(J. de Fraine)

Rdz 1–2	Dwa opowiadania o <i>stworzeniu świata</i>
Rdz 3	Adam i <i>Ewa</i> oraz grzech <i>pierworodny</i>
Rdz 4	Dwaj bracia: K <i>Kain</i> i A <i>Abel</i>
Rdz 6–10	Wielka powódź i <i>Arka</i> Noego
Rdz 11	Wieża <i>Babel</i>

• Grzech pierworodny:

Do czego prowadzi nieposłuszeństwo okazane Panu Bogu? Dlaczego ludzie, choć wiedzą co jest dobre, wybierają zło? Czym jest dobro, a czym jest zło? Od kogo pochodzi dobro, a od kogo zło?

• Kain i Abel:

Co jest kolejnym skutkiem odejścia od Boga, odrzucenia dobra i wybrania zła? Dlaczego krzywdzimy najbliższych? Jaką karę ponosimy za popełnione zło? Jaka jest sprawiedliwość ludzka, a jaka Boża?

• Potop i Arka Noego:

Co zrobili ludzie z otaczającym ich dobrym światem? W Kim człowiek znajdzie swoje ocalenie? Co spotyka ludzi sprawiedliwych, a co grzeszników?

• Wieża Babel:

Czego ludzie pragną? Co chcą samodzielnie osiągnąć? Czy jest to możliwe? Dlaczego ludzie nie potrafią wzajemnie się porozumieć? Kto sprawia, że stajemy się jednością?

• Uczniowie samodzielnie lub z wykorzystaniem Pisma św. wpisują tytuły kolejnych opowieści należących do prehistorii biblijnej.

• Na zakończenie *wspólnie modlimy się, aby wzrastała w nas wiara i rozum*. Można jeszcze raz odmówić modlitwę, która rozpoczynała katechizację, lub poprosić uczniów, aby sami powiedzieli za co chcą Panu Bogu podziękować wykorzystując informacje zdobyte na katechezie.

Notatki:

6. SKĄD SIĘ WSZYSTKO WZIĘŁO?

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.5.1. wymienia sposoby Bożego Objawienia (w stworzeniu, w słowie Bożym i w Jezusie Chrystusie);
- A.5.2. wymienia najważniejsze przymioty Boga;
- A.5.3. opisuje przejawy miłości Boga do człowieka w historii zbawienia (od stworzenia) i w teraźniejszości;
- A.5.a. przyjmuje w posłuszeństwie wiary Boże Objawienie;
- A.5.b. nawiązuje i pielęgnuje osobową relację z Bogiem;
- A.5.c. rozwija osobistą wiarę w miłość Boga;
- A.5.d. daje świadectwo o Bogu;
- A.7.1. przedstawia prawdę o dobroci stworzonego świata;
- A.7.a. dziękuje Bogu za dobro stworzenia;
- A.7.b. troszczy się o pomnażanie dobra w świecie;
- A.7.c. unika zła;
- A.9.6. wymienia niewłaściwe sposoby interpretacji tekstów biblijnych;
- A.9.7. przedstawia argumenty na pozorność konfliktu przekazu Pisma Świętego i nauki;
- A.9.c. sięga po lekturę Pisma Świętego;
- A.9.d. zachowuje kościelne zasady przy interpretacji tekstów biblijnych;
- A.11.1. przedstawia podstawowe wydarzenia historii zbawienia w Starym Testamencie w porządku chronologicznym: stworzenie świata (nieba i ziemi);
- A.11.a. okazuje szacunek wobec słowa Bożego – tekstów biblijnych;
- A.11.b. słucha i czyta Pismo Święte z zaangażowaniem;
- A.11.c. dokonuje refleksji nad słowem Bożym;
- A.11.e. jest przekonany o kierowaniu światem przez Boga;
- A.11.f. ufa Bożej Opatrzności.

Cel katechetyczny:

uczeń znając pojęcia zawarte w biblijnych opisach stworzenia potrafi wyjaśnić, dlaczego te opisy nie są sprzeczne z odkryciami naukowymi.

Cele szczegółowe:

- uczeń potrafi wyjaśnić pojęcia: stwórcy, stworzenie i stwarzać, wszechmogący, wieczny, Boża Opatrzność;
- uczeń potrafi podać prawdy wiary, które odczytujemy z perykop o stworzeniu;
- uczeń rozumie, że Pismo Święte nie jest podręcznikiem przyrody.

Postawy:

- uczeń potrafi uwielbić Boga za dzieło stworzenia.

Metody pracy:

eksperyment, praca z tekstem Pisma św., rozmowa kierowana, praca indywidualna, krzyżówka,

Pomoce dydaktyczne:

Podręcznik z ćwiczeniami, Pismo św., pudełko z klockami, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Wprowadzenie:

- Katechazę rozpoczynamy modlitwą: *Wierzę w Ciebie Boże żywy.*
- Zadając kilka pytań, krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

– Jakie opowieści wchodzą w skład prehistorii biblijnej?

– Na jakie pytania starają się odpowiedzieć te opowieści?

- Jednemu uczniowi dajemy pudełko z klockami i prosimy go, aby co jakiś czas potrząsał nim tak długo, aż klocki przypadkowo połączą się w jakąś konstrukcję, np. domek.

- Prosimy, aby uczniowie przeczytali tekst o tworzeniu różnych rzeczy.

- Najpierw zadajemy dzieciom pytania ogólne, a później kilka szczegółowych.

– Dzięki komu powstają różne rzeczy? (np. konstruktor, projektant, pomysłodawca, wytwórca)

– Co jest potrzebne do wytworzenia różnych rzeczy? (plan, materiały, praca – właściwe wykonanie, odpowiedni czas...)

– Co jest potrzebne przy: wypieku ciastek, tworzeniu glinianych naczyń, malowaniu przedmiotów, budowaniu domków dla ptaków, tworzeniu rzeźb i dzierganiu na drutach?

– Jakie trudności mogą spotkać osobę podejmującą te zadania?

- Uczniowie wykonują zadanie, pisząc lub rysując to, co sami kiedyś skonstruowali, zbudowali, wykonali lub zrobili...

Podanie prawdy:

- Zapoznajemy się z kolejnym tekstem i przedstawiamy Boga, jako Stworzyciela całego Wszechświata i Ziemi, na której żyjemy. Prosimy, aby uczniowie podali, **na czym polega różnica pomiędzy Boskim dziełem stworzenia, a tworzeniem różnych rzeczy przez ludzi** (ludzie przetwarzają istniejące surowce, materiały; Pan Bóg nie potrzebował nic materialnego, aby powstała cała otaczająca nas przestrzeń i czas).

Zdolność człowieka do wymyślania i tworzenia różnych rzeczy stanowi znak jego podobieństwa do Tego, który wymyślił, stworzył i opiekuje się całym Wszechświatem: od wielkich galaktyk, których jeszcze nie znamy, aż do najmniejszych stworzonek na ziemi. Podczas gdy człowiek może wiele rzeczy tworzyć, wykorzystując do tego różne materiały, Bóg nie potrzebował niczego materialnego, żeby stworzyć wszystko, co jest. Dzięki Niemu wszystko zaistniało, dlatego nazywamy go Stworzycielem. Stworzył to wszystko z miłości i dla dobra stworzeń, które powołał do życia.

Posłuchaj nagrania z kodu QR i wpisz odpowiednie dni stworzenia.

Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. A ziemia była bezładną pustką. Ciemność zalegała nad bezmiarem wód, a duch Boży unosił się nad wodami. (Rdz 1, 1-2)

- Prosimy, aby uczniowie krótko opowiedzieli, czego dowiedzieli się o początku świata na lekcjach przyrody, biologii i geografii.

- Przypominamy uczniom znaczenie Pisma Świętego – księgi natchnionej, która przedstawia prawdę, jak Bóg działa w życiu pojedynczego człowieka oraz w historii całego świata. Nie jest to książka przyrodnicza, ani naukowa

- QR – czytany tekst pierwszego opisu stworzenia.

- Przedstawiamy dzieciom pierwszy opis stworzenia świata (Rdz 1, 1-27). Uczniowie wpisują w zadaniu odpowiednie dni stworzenia. Nie są to zwyczajne dni, ale przedstawiony obrazowo dłuższy czas. Pierwsze trzy dni to stwarzanie przez Boga poszczególnych przestrzeni. Kolejne trzy dni to przyozdabianie istniejących już przestrzeni: światłości – słońcem, ciemności – księżycem i gwiazdami, wody

– rybami, niebo – ptakami, ziemię – zwierzętami i ludźmi. **Autor biblijny pragnie w ten sposób również podziękować Bogu za całe dzieło stworzenia, które jest dobre, a nawet bardzo dobre.**

- Czytamy kolejny tekst, a po zapoznaniu się z nim prosimy dzieci, aby samodzielnie udzieliły kilku wyjaśnień.

- Do jakich tekstów biblijnych należy opis stworzenia świata? (prehistoria biblijna)
- Co było celem biblijnego autora opisu stworzenia? (chciał uwielbić Boga Stwórcę, a nie dokładnie napisać, jak Pan Bóg wszystko stworzył)
- O czym świadczy wielkość i piękno całego stworzenia? (o potędze i chwale jego Stwórcy)
- Jak nazywa się opieka Pana Boga nad światem? (Bożą Opatrznością)
- Dlaczego biblijny opis stworzenia świata nie jest sprzeczny z odkryciami naukowców? (Biblia uczy tego, że wszystko ma swój początek w Bogu, a naukowcy starają się odpowiedzieć, jak do tego doszło)

Opis stworzenia świata to bardzo stary tekst należący do prehistorii biblijnej. Jego autor nie chciał dokładnie napisać, jak Pan Bóg wszystko stworzył, ale chciał jak najpiękniej wyrazić swoje uwielbienie dla Boga, który jest Stwórcą wszystkiego. Patrząc na Boże dzieła, możemy doświadczyć wielkości, potęgi i chwały samego Boga.

Pan Bóg nie tylko stworzył cały wszechświat, ale cały czas się o niego troszczy. Opiekę Pana Boga nad światem nazywamy **Bożą Opatrznością**.

To, co mówi Pismo Święte, nie jest sprzeczne z tym, co mówią o powstaniu świata naukowcy. Biblia pokazuje nam, że wszystko powstało dzięki Panu Bogu. Naukowcy zaś próbują odpowiedzieć na pytanie, kiedy i w jaki sposób to się stało.

- Wspólnie z uczniami zastanawiamy się, czego uczy nas biblijny opis stworzenia o Panu Bogu.

- Bóg jest duchem, którego nic nie ogranicza. **On jest Panem i Stwórcą całej przestrzeni.** Wszystko się w Nim zawiera.
- Bóg jest wszechmogący. Dzieje się to, co zapragnie. **Wszystko stworzył i utrzymuje z miłości i dla dobra stworzeń.** Sprawił, że świat wypełnił się życiem, które od Niego pochodzi.

- Bóg jest wieczny. Był, jest i będzie. **To On stworzył czas.**

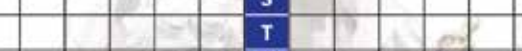
Dopisz do wyjaśnień właściwe stwierdzenia: Bóg jest wszechmogący, Bóg jest wieczny, Bóg jest duchem:

Bóg jest duchem – nie posiada ciała,
nie jest nim ograniczony

Bóg jest wszechmogący ... – wszystko może,
wystarczy, że czegoś zapraśnie i to się dzieje.

Bóg jest wieczny – nie ogranicza Go czas. Był zawsze, jest teraz i będzie w przyszłości.

Wpisz w krzyżówkę stworzenia, za które chcesz Panu Bogu szczególnie podziękować.

- Uczniowie samodzielnie wypisują stworzenia, za które chcą Panu Bogu podziękować, np.: PIES, KOT, WIEWIÓRKA, JASKÓŁKA, KROWA, CHOMIK, ŻABA. Można również w zadaniu wpisywały tylko jeden rodzaj owoce, warzywa...

Odniesienie do życia:

- Prosimy uczniów o zapoznanie się z tekstem. Zwracamy uwagę na to, że świat stworzony przez Pana Boga jest uporządkowany.

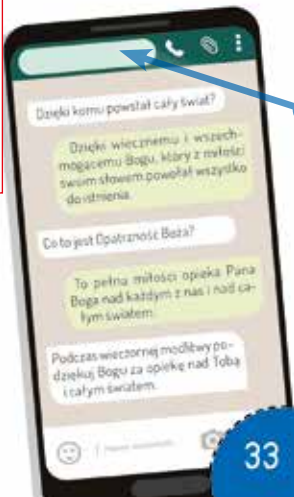
– Kiedy jesteśmy współpracownikami samego Boga Stwórcy? (gdy dbamy o ład i porządek w swoim środowisku, gdy sprzątamy własny pokój).

- Dlaczego warto mieć porządek w swoim pokoju?
- Co przeszkadza w utrzymaniu porządku w swoim pokoju?
- Co jest potrzebne, żeby dokładnie wysprzątać pokój?

- Prosimy uczniów, aby odszukali i wpisali treść *Pamiętnika biblijnego*. Zwracamy uwagę, że wkradł się błąd **nie chodzi o Mdr 1, a o Mdr 11 !!!!**

Kochasz wszystko, co istnieje, nie brzydzisz się żadnym swoim dziełem, bo gdybyś miał nienawidzić któreś z nich, to byś go nie stworzył. Troszczysz się o wszystko, gdyż wszystko należy do Ciebie, Władco, Przyjacielu życia! (Mdr 11, 24.26)

Mdr 1, 24.25

- Uczniowie wpisują osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy.

- Sprawdzamy, co się dzieje z klockami w pudełku (klocki oznaczają pierwiastki, z których wszystko jest na świecie zbudowane).

- Czy może kiedyś, bez konstruktora, coś ułożyć się z tych

klocków?

- Czy pozbawione życia cząsteczki – klocki mogą przypadkowo ożyć?
- Czy człowiek może sprawić, że ułożona przez niego materia nieożywiona zacznie żyć?

- Wspólnie z uczniami układamy modlitwę na zakończenie katechezy, w której podziękujemy Panu Bogu za stworzenie świata i opiekę nad nim. Staramy się, aby znalazły się w niej słowa: Wieczny, Wszechmogący, Stworzyciel, Opatrzność Boża:

Jak przedziwne są Twoje dzieła Panie.

Jak niezmierna jest Twoja miłość.

Niech Cię nieustannie wielbi każde Twe stworzenie.

Wieczny i wszechmogący Boże, Ty jesteś Stworzycielem całego wszechświata.

Niech Twoja Opatrzność czuwa nad nami. Amen.

Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. A ziemia była bezładną pustką. Ciemność zalegała nad bezmiarem wód, a duch Boży unosił się nad wodami. Bóg rzekł: „Niech się stanie światłość”. I stała się światłość. I widział Bóg, że światłość jest dobra. Oddzielił więc światłość od ciemności. I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność – nocą. Zapadł wieczór i zaświtał poranek dnia pierwszego.

I rzekł Bóg: „Niech się stanie sklepienie wśród wód i niech oddzieli jedno wody od drugich”. Uczynił więc Bóg to sklepienie i oddzielił wody pod sklepieniem od wód, które były nad nim. I tak się stało. I nazwał Bóg sklepienie niebem. Zapadł wieczór i zaświtał poranek dnia drugiego.

I rzekł Bóg: „Niech się zbierze woda pod sklepieniem na jedno miejsce i niech się odsłoni sucha powierzchnia”. I tak się stało. I nazwał Bóg suchą powierzchnię lądem, a zbiornisko wody – morzem. I widział Bóg, że było to dobre. I rzekł Bóg: „Niech ziemia napełni się zielonymi roślinami rozsiewającymi nasiona oraz różnymi gatunkami drzew, które rodzą owoce pełne nasion”. I tak się stało. Ziemia wydała różne rodzaje zielonych roślin rozsiewających nasiona oraz różne gatunki drzew, które rodzą owoce pełne nasion. I widział Bóg, że było to dobre. Zapadł wieczór i zaświtał poranek dnia trzeciego.

I rzekł Bóg: „Niech się staną światła na sklepieniu niebieskim, by oddzielały dzień od nocy i wyznaczały święta, dni i lata. Niech jaśnieją na sklepieniu niebieskim i świecą nad ziemią”. I tak się stało. I uczynił Bóg dwa wielkie światła: światło większe, aby rządziło dniem, i światło mniejsze, aby rządziło nocą, oraz gwiazdy. Umieścił je Bóg na sklepieniu niebieskim, by świeciły nad ziemią, by rządziły dniem i nocą i oddzielały światło od ciemności. I widział Bóg, że było to dobre. Zapadł wieczór i zaświtał poranek dnia czwartego.

I rzekł Bóg: „Niech się zaroją wody od istot żyjących, a ptactwo niech lata nad ziemią, pod sklepieniem niebieskim”. I stworzył Bóg wielkie potwory morskie i wszelkie pływające istoty żywe, których pełno było w wodach, i wszelkie latające ptactwo różnego rodzaju. Pobłogosławił je Bóg tymi słowami: „Bądźcie płodne, mnożcie się i zapelniajcie wody morskie. Ptactwo zaś niech się mnoży na ziemi”. Zapadł wieczór i zaświtał poranek dnia piątego.

I rzekł Bóg: „Niech ziemia zrodzi różne żywe istoty: bydło, zwierzęta pełzające i polne”. I tak się stało. I Bóg uczynił różne polne zwierzęta, wszelkie bydło i zwierzęta pełzające. I widział Bóg, że było to dobre. I rzekł Bóg: „Uczyńmy ludzi na Nasz obraz, podobnych do Nas. Niech panują nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad całą ziemią i nad wszelkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi”. I stworzył Bóg ludzi na swój obraz: na obraz Boży ich stworzył. Stworzył ich jako mężczyznę i kobietę. I błogosławił im, mówiąc: „Bądźcie płodni, mnożcie się i zaludniajcie ziemię oraz czyńcie ją sobie poddaną. Panujcie nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszelką istotą poruszającą się po ziemi”. I rzekł Bóg: „Oto dałem wam wszelkie rośliny na całej ziemi, wydające nasienie, i wszelkie drzewa owocowe, zawierające nasienie. Będą one dla was pokarmem. A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i wszelkiego ptactwa powietrznego, i dla wszystkiego, co się porusza po ziemi i ma w sobie życie, daję na pokarm wszelkie rośliny zielone”. I tak się stało. I widział Bóg, że wszystko, co stworzył, było bardzo dobre. Zapadł wieczór i zaświtał poranek dnia szóstego. (Rdz 1, 1-31)

7. NAJWAŻNIEJSZE ZE STWORZEŃ

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.1.1. przedstawia różne potrzeby ludzkie, w tym potrzebę sensu życia;
- A.1.2. stawia pytania o swoje istnienie;
- A.1.3. wymienia wartości nadające sens ludzkiemu życiu;
- A.1.4. wyjaśnia pojęcie godności człowieka i wskazuje jej źródła;
- A.1.b. dokonuje refleksji nad sensem swojego życia;
- A.1.c. okazuje szacunek sobie i innym;
- A.1.d. stara się żyć według wartości;
- A.1.e. dąży do szczęścia własnego i bliźnich;
- A.1.f. angażuje się w służbę na rzecz drugiego człowieka;
- A.7.1. przedstawia prawdę o dobroci stworzonego świata;
- A.7.a. dziękuje Bogu za dobro stworzenia;
- A.7.b. troszczy się o pomnażanie dobra w świecie;
- A.7.c. unika zła;
- A.11.1. przedstawia podstawowe wydarzenia historii zbawienia w Starym Testamencie w porządku chronologicznym: stworzenie świata;
- A.11.a. okazuje szacunek wobec słowa Bożego – tekstów biblijnych;
- C.1.1. wyjaśnia, że wszystko, co stworzył Bóg, jest dobre;
- C.1.a. stara się czynić dobro;
- C.1.b. podejmuje walkę z przejawami zła w swoim życiu i w otoczeniu;
- C.1.c. pomaga ludziom potrzebującym;

Cel katechetyczny:

uczeń znając biblijny opis stworzenia człowieka, dostrzega obraz Boga w sobie i drugim człowieku.

Cele szczegółowe:

- uczeń zna dwa biblijne opisy stworzenia człowieka;
- uczeń wie, że człowiek jest stworzony na obraz i podobieństwo Boże poprzez posiadanie nieśmiertelnej duszy;
- uczeń potrafi powiedzieć, jak należy postępować, aby właściwie ukazywać innym ludziom obraz Boga, którym jest on sam.

Postawy:

- uczeń rozumie podstawowe znaczenie rodziny w życiu człowieka;
- uczeń stara się pracować nad swoim postępowaniem.

Metody pracy:

drzewo genealogiczne, analiza tekstu biblijnego, rozmowa kierowana, indywidualna praca z tekstem, dłon – rysunek schematyczny.

Pomoce dydaktyczne:

Podręcznik z ćwiczeniami, Pismo św., ksero biblijnych opisów stworzenia człowieka, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Notatki:

Wprowadzenie:

- Katechyzę rozpoczynamy modlitwą *Ojciec nasz*.
- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

- Kim jest Pan Bóg?
- Co to znaczy stworzyć?
- Czym jest Boża Opatrzność?

- Prosimy uczniów, aby przeczytali tekst. Kolejno przedstawiamy rodzinę, jako wyjątkową wspólnotę, w której rozpoczyna się nasze życie.

- W podsumowaniu stwierdzamy, że życie każdego człowieka to wyjątkowy dar Pana Boga.

- Wykonując zadanie uczniowie wpisują w drzewo genealogiczne osoby należące do rodziny.

Zaczynają od siebie, rodzeństwa, swoich rodziców i dziadków – poprzez których Pan Bóg dał życie ich rodzicom.

W domu mogą również wpisać pradiadków oraz osoby należące do dalszej rodziny (wujków, ciotce, kuzynów i kuzynki).

W miarę potrzeb mogą dowolnie zmodyfikować podane przykładowe drzewo lub przygotować je na oddzielnej kartce papieru. W domu mogą również umieścić na nim daty urodzin, zawarcia ślubu, śmierci. Powstanie w ten sposób *rodzinna kronika*.

Podanie prawdy:

• Na początku zadajemy uczniom zasadnicze pytania:

- Kim jesteśmy? (**Jesteśmy ludźmi**)
- Co to znaczy, być człowiekiem? Pozostawiamy je bez odpowiedzi, zaznaczając, że postaramy się ją odkryć poznając biblijne opisy stworzenia człowieka.

PAN Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia. Odtąd człowiek stał się istotą żyjącą. (Rdz 2, 7)

Stworzenie człowieka jest tak ważne i wyjątkowe, że w Piśmie Świętym znajdują się dwa odrębne teksty, które opisują to wydarzenie. Powstały w różnym czasie i w różnym miejscu. W starszym tekście (Rdz 2, 4-25) autor biblijny nadał Panu Bogu cechy ludzkie. Pan Bóg zasadził ogród, z prochu ziemi ulepił pierwszego człowieka Adama i tchnął w niego tchnienie życia, a potem z jego żebra utworzył równą mu kobietę – Ewę.

Tekst młodszy (Rdz 1, 1-27) to ten, który już poznaliśmy, w którym Pan Bóg stwarza świat w ciągu 6 kolejnych dni. Człowiek jest ostatnim i najdoskonalszym stworzeniem Boga. Gdy Bóg stworzył człowieka, zachwycił się nim.

I stworzył Bóg ludzi na swój obraz: na obraz Boży ich stworzył. Stworzył ich jako mężczyznę i kobietę. (Rdz 1, 27)

Ludzie od najdawniejszych czasów zastanawiali się nad tym, kim są i skąd się wzięli na świecie.

• Kolejno prosimy, aby uczniowie przeczytali tekst.

• Rozdajemy kartki z wybranymi fragmentami starszego opisu i nowszym tekstem. Teksty znajdują się na końcu konspektu.

• Najpierw przedstawiamy starszy tekst, który mówi o tym, że Bóg ulepił człowieka z gliny. Zwracamy uwagę uczniów na to, że w tym opisie Bóg stwarzając Ewę posłużył się żebrem Adama, a nie inną kością. Zadaniem zeber jest chronienie najważniejszych narządów człowieka. Żebra osłaniają bijące serce, które jest ośrodkiem i symbolem życia.

A później nowszy tekst.

• Wspólnie z dziećmi analizujemy oba teksty szukając wspólnych treści, które podkreślamy:

- Kto powołał do życia ludzi?
- Kim są dla siebie mężczyzna i kobieta? (**wzajemnie uzupełniają się, są dla siebie pomocą, razem tworzą rodzinę**)

- Jaka relacja zachodzi pomiędzy mężczyzną i kobietą? (**są równi sobie**)
- Przez co jest podobny człowiek do innych stworzeń? (**przez śmiertelne ciało**)
- Przez co człowiek jest podobny do Boga? (**przez nieśmiertelną duszę**)

- W podsumowaniu stwierdzamy, że w ten sposób są stworzeni wszyscy ludzie.
- Zastanawiamy się z uczniami, jakie dary otrzymali pierwsi ludzie od Pana Boga (ciało, nieśmiertelną duszę i Jego przyjaźń – łaskę Bożą).

– Poprzez wcielenie (przyjście na świat w ludzkim ciele) Jezus podkreślił ważność i godność **ludzkiego ciała**.

– Prosimy, aby uczniowie na podstawie tekstu, podali jakie dary **otrzymała ludzka dusza** (rozum – możemy myśleć, poznawać Boga, siebie i cały otaczający świat, **wolną wolę** – możemy wybierać, co chcemy robić, **zdolnością do miłości** – możemy kochać Boga, siebie i drugiego człowieka).

– Pan Bóg otoczył także pierwszych ludzi **swoją przyjaźnią i bliskością** – łaską uświęcającą. Pierwsi ludzie byli dziećmi Bożymi. Było w nich Boże życie.

• Prosimy, aby uczniowie wpisali do zadania brakujące teksty.

Pan Bóg nieustannie troszczy się o nas. Udzielając pierwszym ludziom tych darów, oczekiwał od nich, że **odpowiedzą miłością na Jego miłość, zaufają Mu i wypełnią Jego wolę**. Chciał, aby korzystali z daru wolności i wybierali tylko to, co jest dobre. **Kochać może tylko ten, kto jest wolny**. Pan Bóg stworzył człowieka, aby mógł na zawsze przebywać razem z Nim.

Odniesienie do życia:

- Uczniowie wpisują, co człowiek może zrobić z otrzymanym od innych podarunkiem.
- Zapoznając się z tekstem, wspólnie z uczniami zastanawiamy się, w jaki sposób korzystamy z podarunków otrzymanych od Boga. **Bóg stworzył człowieka na swój obraz i podobieństwo.** Wyływa z tego **wyjątkowa godność człowieka**. Dlatego mamy tak żyć, **by inni patrząc na nas, na nasze życie, mogli dostrzec Boga – Jego miłość, mądrość i dobroć**. Swoim postępowaniem mogą zachęcić każdego spotkanego człowieka do poznania Stwórcy, Jego miłości, dobroci i mądrości.

Prezent można:

- radością przyjąć i korzystać z niego,
- zostawić i zapomnieć o nim,
- wyrzucić.

Czasami rodzice kupują ci jakiś prezent, np. nową bluzę.

Napisz krótko, co można zrobić z otrzymanym prezentem? Co sprawi największą radość osobie, od której ten prezent otrzymałeś? A co mogłoby ją zasmucić?

Największym prezentem otrzymanym od Pana Boga jest dar naszego życia. Bóg cieszy się, gdy dobrze wykorzystujemy prezent, jakim jest nasze życie: dbamy o zdrowie, rozwijamy nasze talenty, szanujemy ludzi i otaczającą nas przyrodę.

Kiedy dobrze wykorzystujemy i rozwijamy te wszystkie otrzymane od Boga Ojca „prezenty”, stajemy się do Niego bardziej podobni – stajemy się Jego obrazem, tzn., że inni mogą poznać przez nasze życie, jaki jest Pan Bóg.

- Prosimy, aby uczniowie dołączyli zdania:

– Jestem obrazem Pana Boga, gdy... (np. mówię prawdę, pomagam...).

– Jestem krzywym zwierciadłem, które odrąca ludzi od Boga, gdy... (np. kłamię, biję innych...).

- Kolejno prosimy uczniów o odrysowanie swojej dłoni na drugiej stronie kartki z opisami stworzenia i wpisanie w nią tekstu: **Jestem umiłowanym dzieckiem Boga stworzonym na Jego obraz i podobieństwo**. Otrzymałem od Boga: ciało, nieśmiertelną duszę, rozum, wolną wolę, zdolność do miłości i Jego łaskę.

A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre.

Rdz 1, 31

- Uczniowie wpisują osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy.

- Tekst z Pamiętnika biblijnego znajduje się w skserowanym tekście.

- Zachęcamy wszystkich do wykonania zadania.
- W modlitwie na zakończenie możemy zaśpiewać piosenkę: *Dzieckiem Bożym jestem ja*.

Imię **Adam** – człowiek jest symboliczne. Nawiązuje do tego, że ciało człowieka pochodzi z ziemi (hbr. Adama). Hebrajskie określenia mężczyzny i kobiety podkreślają ich równość.

Wcześniejszy (starszy) opis stworzenia człowieka:

Gdy Pan Bóg uczynił ziemię i niebo (...) ulepił człowieka (hebr. adam – człowiek, ludzie) z prochu ziemi [hebr. adama] i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą. (...) Potem Pan Bóg rzekł: „Nie jest dobrze, żeby mężczyzna był sam, uczynię mu zatem odpowiednią dla niego pomoc”. Ulepiwszy z gleby wszelkie zwierzęta lądowe i wszelkie ptaki powietrzne, Pan Bóg przyprowadził je do mężczyzny, aby przekonać się, jaką on da im nazwę. Każde jednak zwierzę, które określił mężczyzna, otrzymało nazwę „istota żywa”. (...) ale nie znalazła się pomoc odpowiednia dla mężczyzny. Wtedy to Pan sprawił, że mężczyzna pogrążył się w głębokim śnie, i gdy spał, wyjął jedno z jego żeber, a miejsce to zapełnił ciałem. Po czym Pan Bóg z zebra, które wyjął z mężczyzny, zbudował niewiastę. A gdy ją przyprowadził do mężczyzny, mężczyzna powiedział: „Ta dopiero jest kością z moich kości i ciałem z mego ciała! Ta będzie się zwała niewiastą [hebr. iszsa], bo ta z mężczyzny [hebr. isz] została wzięta”. Dlatego to mężczyzna opuszcza ojca swego i matkę swoją i łączy się ze swą żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem [hebr. basar – jedna istota]. (Rdz 2, 4b–24)

Późniejszy (młodszy) opis stworzenia człowieka:

A wreszcie rzekł Bóg: „Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!” Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę. Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; (...)”. **A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre.** (Rdz 1,26-31)

Notatki:

8. W NASZYM WSPÓLNYM DOMU

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.7.1. przedstawia prawdę o dobroci stworzonego świata;
- A.7.a. dziękuje Bogu za dobro stworzenia;
- A.7.b. troszczy się o pomnażanie dobra w świecie;
- A.7.c. unika zła;
- A.13.18. podaje przykłady wpływu chrześcijaństwa na dzieje ludzkości;
- C.1.1. wyjaśnia, że wszystko, co stworzył Bóg, jest dobre;
- C.1.7. podaje przykłady właściwego zachowania chrześcijanina wobec zła i nieszczęść;
- C.1.8. wymienia sposoby przeciwdziałania złu i cierpieniu;
- C.1.a. stara się czynić dobro;
- C.5.7. wymienia dobre nawyki w zakresie ochrony życia i zdrowia;
- C.1.b. podejmuje walkę z przejawami zła w swoim życiu i w otoczeniu;
- C.7.7. prezentuje nauczanie Kościoła dotyczące ekologii;
- C.7.b. szanuje świat stworzony przez Boga;
- D.2.3. podaje przykłady modlitwy ludzi znanych z historii i współczesnych;
- E.4.2. wskazuje aktualność myśli wybranych postaci świętych, opowiada o ich życiu i roli założonych przez nich wspólnot: Benedykta, Franciszka z Asyżu, Dominika, Ignacego Loyoli, Jana Bosko, Matki Teresy z Kalkuty;
- E.4.a. Wzoruje się na przykładach życia świętych.

Cel katechetyczny:

uczeń znając przykład życia św. Franciszka i rozumiejąc znaczenie własnego postępowania w ochronie środowiska, okazuje Bogu wdzięczność za dar stworzenia i odpowiedzialnie z niego korzysta.

Cele szczegółowe:

- uczeń wskazuje św. Franciszka z Asyżu jako wzór człowieka, który szczególnie umiłował świat stworzony przez Boga;
- uczeń rozumie znaczenie własnego postępowania w ochronie środowiska.

Postawy:

- uczeń potrafi okazać Bogu wdzięczność za stworzony świat;
- uczeń potrafi odpowiedzialnie korzystać z otaczającego go świata.

Metody pracy:

burza mózgów, indywidualna lub grupowa praca z tekstem, rachunek sumienia, zabawa ze św. Franciszkiem.

Pomoce dydaktyczne:

Podręcznik z ćwiczeniami, Pismo św., ksero Pieśni słonecznej św. Franciszka, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Wprowadzenie:

- Rozpoczynamy katechezę modlitwą *Ojciec nasz*.
- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

- Kto stworzył człowieka?
- Jakie dary otrzymali ludzie od Pana Boga?
- Kim jestem dla Pana Boga?

- Prosimy, aby uczniowie przeczytali treści umieszczone w słowniku oraz obok niego i samodzielnie wyjaśnili znaczeniem określenia EKO.

- Czym jest dla nas ziemia? **(naszym wspólnym domem)**
- Czym zajmuje się ekologia? **(to nauka, która zwraca uwagę ludzi na to, że trzeba się opiekować ziemią i mówi, jak to robić)**

- W liściach zapisujemy z uczniami zachowania proekologiczne (w każdy liść wystarczy wpisać jeden przykład, a resztę podać ustnie) np.:

- oszczędzam wodę,
- zbieram śmieci,
- na zakupy biorę torby z materiału,
- segreguję śmieci,
- wyłączam prąd,
- jem zdrowe pokarmy,
- jeżdżę rowerem,
- odpowiednio długo śpię,
- dbam o kondycję (uprawiam sport).

Gdy wchodzisz do sklepu, na różnych produktach możesz zobaczyć napis EKO. Jest on widoczny również w innych miejscach. Co właściwie znaczy ten skrót?

W liściach poniżej napisz, kiedy postępujesz ekologicznie.

Określenie **EKO** pochodzi od greckiego słowa *oikos*, które tłumaczymy jako dom, mieszkanie lub gospodarstwo. Od tego określenia wzięła nazwę cała nauka, która zajmuje się stanem naszego wspólnego „domu” – Ziemi.

Ekologia jako nauka rozwinęła się niedawno, gdy ludzie zrozumieli, że zamiast opiekować się Ziemią, zanieczyszczają swoją planetę.

Podanie prawdy:

- Zapoznajemy uczniów z fragment Pisma Świętego ukazującym prawdę, że **Bóg powierzył stworzony świat ludziom**. Jeżeli to możliwe korzystamy z księgi Pisma św. Prosimy jednego z uczniów, aby przy zapalanej świecy **uroczyście przeczytał dłuższy fragment: Rdz 1, 28-3)**. Może rozpocząć słowami: *Czytanie z Księgi Rodzaju*, a zakończyć *Oto słowo Boże*.

Pan Bóg powierzył cały stworzony świat człowiekowi. Chciał, aby człowiek, Jego najdoskonalsze stworzenie na ziemi, panował nad wszystkimi innymi stworzeniami.

Cała Ziemia jest darem Boga dla człowieka i jest jednocześnie zadaniem postawionym człowiekowi przez Boga. Musimy rozsądnie korzystać z tego daru. Nasze panowanie nad światem powinno polegać na opiece i waniu się nim.

I błogosławił im, mówiąc: „Bądźcie płodni, mnożcie się i zaludniajcie ziemię oraz czyńcie ją sobie poddaną. Panujcie nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszelką istotą poruszającą się po ziemi”. (Rdz 1, 28)

Krótko opisz zdjęcie, które przedstawia dobrze rozumiane panowanie człowieka nad światem.

Uzasadnij swój wybór.

*Zakładanie ogrodów – można w nich odpoczywać, uprawiać kwiaty, warzywa i owoce.
Zawieszanie budek dla ptaków – pomagają w zwalczaniu szkodników.
Sadzenie drzew – wytwarzają tlen, dają cień i owoce.*

39

- Prosimy, aby uczniowie przeczytali również tekst znajdujący się obok tuby i odpowiedzieli na kilka pytań.

– Komu powierzył Pan Bóg stworzony świat?

– Na czym polega panowanie nad światem? (**na korzystaniu z jego dobrodziejstw i opiece nad światem**)

- Jesteśmy odpowiedzialni za świat stworzony przed Bogiem i przed przyszłymi pokoleniami. Starajmy się pamiętać o naszej ziemi jak o mieszkaniu, w którym powinno być miło, zdrowo i bezpiecznie. Ziemia stworzona przez Boga jest dla człowieka darem – możemy z niej korzystać i mamy o nią dbać, a nie niszczyć jej. Człowiek może cieszyć się przyrodą, słuchając ptaków, korzysta z niej jako źródła pokarmu dla siebie oraz odpoczywa, przebywając na łonie natury. Ziemia jest dla człowieka również zadaniem. Nie można niszczyć świata stworzonego przez Boga: zaśmiecać go, wypuszczać ścieków do rzek. Naszym zadaniem jest upominanie innych i dawanie dobrego przykładu. **Opiekując się światem, stajemy się współpracownikami Pana Boga**

- Prosimy uczniów, aby wybrali i opisali zdjęcia przedstawiające dobrze rozumiane panowanie człowieka nad światem.

- Kolejno uczniowie czytają krótki tekst o św. Franciszku i odpowiadają na pytania:
 - Kiedy żył św. Franciszek?
 - Jak nazywał otaczające go Boże stworzenia?
- Informujemy dzieci, że Papież Jan Paweł II ogłosił św. Franciszka 29 listopada 1979 roku patronem ekologów.

• Zapoznajemy uczniów z *Pieśnią słoneczną* św. Franciszka. Tekst jest umieszczony na końcu konspektu.

• Kod OR – wokalne wykonanie *Pieśni słonecznej*.

• Uczniowie zapisują, kogo św. Franciszek nazywa bratem i siostrą.

Księżyc jest siostrą, ponieważ w dialekcie umbryjskim *księżyc* – *luna* jest rodzaju żeńskiego.

• Możemy również dać dzieciom tekst *Pieśni słonecznej*, aby podkreśliły w nim:

- czerwonym kolorem nazwy różnych elementów przyrody (np. wiatr),
- niebieskim to, czym one dla św. Franciszka były (np. brat),
- zielonym, jakie one były i w jaki sposób służyły człowiekowi (np. pokorna, czysta, którymi wspierasz wszystkie twe stworzenia).

• W podsumowaniu zadania prosimy uczniów, aby spróbowali samodzielnie powiedzieć, dlaczego św. Franciszek został ogłoszony patronem ekologów.

Św. Franciszek z Asyżu (1182–1226). Jako młodzieniec marzył o rycerskiej karierze, prowadząc bogate i beztrudne życie. Po przebytej niewoli w 1202 r. przeżył duchową przemianę. Tak bardzo ukochał przyrodę, że wszystkie Boże stworzenia nazywał braćmi i siostrami. Dlatego też jest patronem ekologów.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez brata Wiatr i przez powietrze, słońce, spiekotę i każdą pogodę, którymi wspierasz wszystkie Twe stworzenia.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę Wodę, która jest bardzo użyteczna i pokorna, i czysta.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez brata Ogień, który rozświeca mroki nocy: piękny on, radosny, nieprzejednany i silny.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez matkę naszą Ziemię, która nas żywi i utrzymuje, wydając wszelki owoc, barwne kwiaty i zioła.

(FRAGMENT PIEŚNI SŁONECZNEJ ŚW. FRANCISZKA)

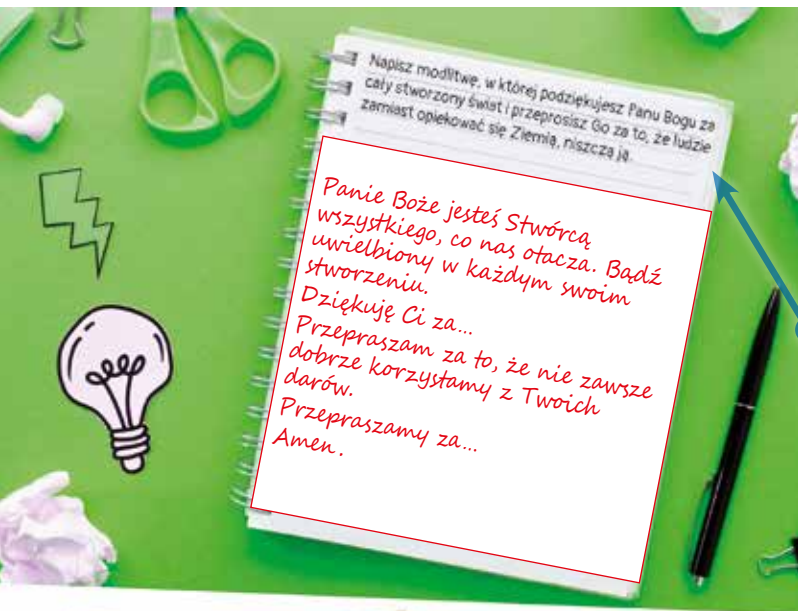
Napisz, co św. Franciszek nazywa siostrą i bratem, a co matką.

*Nasi bracia i siostry to:
Słońce, Księżyc, Wiatr,
Woda, Ogień, a nawet
Śmierć cielesna.
Ziemię zaś św. Franciszek
nazywa naszą matką.*

Odniesienie do życia:

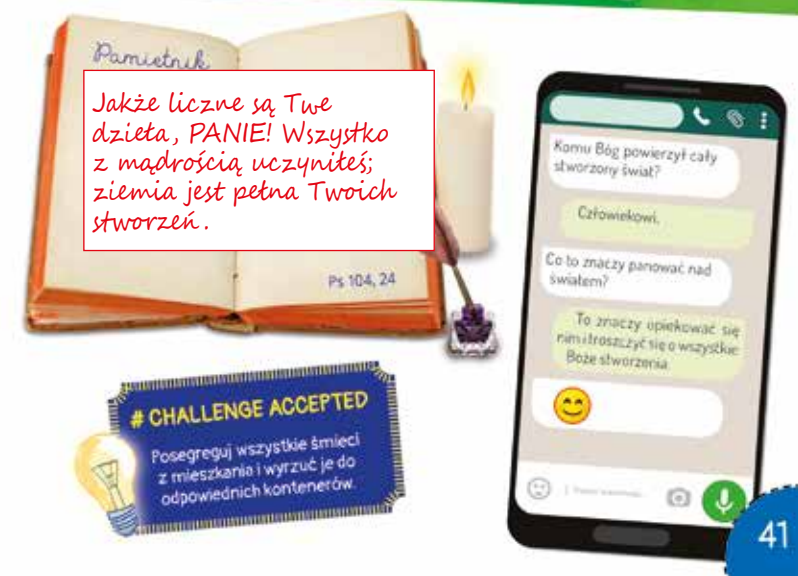
- W podsumowaniu robimy z dziećmi ekologiczny rachunek sumienia (katecheta czyta głośno pytania, dając uczniom chwilę na zastanowienie):
 - Czy niszczę otaczając mnie przyrodę przez wysypywanie śmieci i zanieczyszczeń w niewłaściwym miejscu, np. lesie, przy drodze itp.?

- Czy niszczę krzewy i drzewa niepotrzebnym łamaniem, wrywaniem?
- Czy zrywam kwiaty objęte ochroną, np. w górach?
- Czy zanieczyszczam ściekami rzeki, stawy, jeziora?
- Czy zaśmiecam odpadkami ulice, pomieszczenia, pojazdy?
- Czy marnuję wodę i prąd?

- W zależności od sytuacji, prosimy uczniów, aby pojedynczo lub parami napisali modlitwę. Zwracamy uwagę, aby miała **dwie części: dziękczynną i przebiegłą**.

- Treść katechezy możemy również powtórzyć w formie zabawy ze św. Franciszkiem. Katecheta, który odgrywa rolę **św. Franciszka** wymienia różne elementy świata stworzonego przez Boga, a dzieci mówią, jak należy wobec nich postępować, np.: **rzeki** – nie wlewamy do nich ścieków, **ptaki** – wieszamy dla nich domki na drzewach, **pola** – uprawiamy bez nadmiernej ilości nawozów, **powietrze** – nie zatrujemy spalaniem śmieci, **zwierzęta domowe** – dbamy o nie, **rośliny domowe** – podlewamy, **woda z kranu** – w porę zakrecaemy, **zwierzęta w lesie** – dokarmiamy w zimie, **drzewa** – sadzimy, a nie łamiemy, **kwiaty** – oczyszczamy z chwastów.

- Katechezę kończymy modlitwą ułożoną przez dzieci.

Pieśń słoneczna

Najwyższy, wszechmocny i dobry Panie,
Twoje są uwielbienie, chwała, cześć i wszelkie
błogosławieństwo.

Tylko Tobie, o Najwyższy, one przynależą,
I żaden śmiertelnik nie jest godzien wymieniać
Twojego imienia.

Pochwalony bądź, mój Panie, ze wszystkimi Twymi
stworzeniami,
nade wszystko z panem bratem Słońcem,
bo jest on lampą dnia i nim rozświeć naszą
drogę.

Jakże on piękny, promieniejący i pełen blasku.
O Tobie, o Najwyższy, daję nam wyobrażenie.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę Księżyc
i gwiazdy:
stworzyłeś je na niebie, jasne, cenne i piękne.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez brata Wiatr
i przez powietrze, słońce, spiekotę i każdą pogodę,
którymi wspierasz wszystkie Twe stworzenia.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę Wodę,
która jest bardzo użyteczna, i pokorna, i czysta.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez brata Ogień,
który rozświeć mroki nocy:
piękny on, radosny, nieprzejeźdny i silny.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez matkę naszą
Ziemię,
która nas żywi i utrzymuje,
wydając wszelki owoc, barwne kwiaty i zioła.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez tych, którzy
z miłości do Ciebie przebaczą,
znosząc chorobę i niepowodzenia.
Błogosławieni, którzy zniosą je w pokoju,
bo przez Ciebie, o Najwyższy, zostaną nagrodzeni.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę naszą
Śmierć cielesną,
przed którą nikt z żyjących ująć nie może:
biada umierającym w grzechu ciężkim;
błogosławieni, których zastaniesz, pełniących Twą
najświętszą wolę,
śmierć druga nie uczyni im żadnej szkody.

Chwalcie i błogosławcie mojego Pana i dzięki mu
składajcie,
służcie mu w wielkiej pokorze.

Pieśń słoneczna

Najwyższy, wszechmocny i dobry Panie,
Twoje są uwielbienie, chwała, cześć i wszelkie
błogosławieństwo.

Tylko Tobie, o Najwyższy, one przynależą,
I żaden śmiertelnik nie jest godzien wymieniać
Twojego imienia.

Pochwalony bądź, mój Panie, ze wszystkimi Twymi
stworzeniami,
nade wszystko z panem bratem Słońcem,
bo jest on lampą dnia i nim rozświeć naszą
drogę.

Jakże on piękny, promieniejący i pełen blasku.
O Tobie, o Najwyższy, daję nam wyobrażenie.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę Księżyc
i gwiazdy:
stworzyłeś je na niebie, jasne, cenne i piękne.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez brata Wiatr
i przez powietrze, słońce, spiekotę i każdą pogodę,
którymi wspierasz wszystkie Twe stworzenia.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę Wodę,
która jest bardzo użyteczna, i pokorna, i czysta.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez brata Ogień,
który rozświeć mroki nocy:
piękny on, radosny, nieprzejeźdny i silny.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez matkę naszą
Ziemię,
która nas żywi i utrzymuje,
wydając wszelki owoc, barwne kwiaty i zioła.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez tych, którzy
z miłości do Ciebie przebaczą,
znosząc chorobę i niepowodzenia.
Błogosławieni, którzy zniosą je w pokoju,
bo przez Ciebie, o Najwyższy, zostaną nagrodzeni.

Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę naszą
Śmierć cielesną,
przed którą nikt z żyjących ująć nie może:
biada umierającym w grzechu ciężkim;
błogosławieni, których zastaniesz, pełniących Twą
najświętszą wolę,
śmierć druga nie uczyni im żadnej szkody.

Chwalcie i błogosławcie mojego Pana i dzięki mu
składajcie,
służcie mu w wielkiej pokorze.

9. ŚWIAT, KTÓREGO NIE WIDAĆ

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.5.3. opisuje przejawy miłości Boga do człowieka w historii zbawienia (od stworzenia) i w teraźniejszości;
- A.7.2. wskazuje przyczyny zła;
- A.7.5. opisuje sposoby działalności złego ducha;
- A.7.b. troszczy się o pomnażanie dobra w świecie;
- A.7.c. unika zła;
- A.7.d. wierzy w istnienie piekła i szatana;
- A.7.e. podejmuje walkę z pokusami w swoim życiu;
- A.11.3. wyjaśnia pojęcie: anioł;
- A.11.c. dokonuje refleksji nad słowem Bożym;
- A.11.e. jest przekonany o kierowaniu światem przez Boga;
- C.1.1. wyjaśnia, że wszystko, co stworzył Bóg, jest dobre;
- C.1.2. uzasadnia, że zło jest konsekwencją odrzucenia Boga;
- C.1.a. stara się czynić dobro;
- C.1.b. podejmuje walkę z przejawami zła w swoim życiu i w otoczeniu.

Cel katechetyczny:

uczeń wiedząc, kim są aniołowie i jakie są ich zadania, potrafi i chce modlić się do Archanioła Michała i walczyć z pokusami szatana.

Cele szczegółowe:

- uczeń wie, kim są aniołowie i jakie są ich zadania;
- uczeń potrafi wymienić archaniołów;
- uczeń zna modlitwę do Archanioła Michał;
- uczeń wie, kim jest szatan.

Postawy:

- uczeń rozumie potrzebę walki z pokusami szatana w codziennym życiu;
- uczeń zwraca się w codziennej modlitwie do Anioła Stróża.

Metody pracy:

praca z tekstem, praca z obrazem, burza mózgów, rozmowa kierowana, krzyżówka.

Pomoce dydaktyczne:

Podręcznik z ćwiczeniami, Pismo św., komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, obrazy archaniołów, opowiadanie.

Notatki:

Wprowadzenie:

- Wspólna modlitwa – *Aniele Boży, Stróžu mój*. W kodzie QR jest ona zaśpiewana.
- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

– Czym jest dla nas Jak nazywa się patron ekologów?

– Jakie zadanie dał nam Bóg odnośnie stworzonego świata? Podsumowując stwierdzamy, że na ostatnich katechezach omawialiśmy stworzony przez Pana Boga świat widzialny, a na dzisiejszej katechezie skupimy się na stworzonym również przez Pana Boga świecie niewidzialnym, którego nie możemy zobaczyć.

Prosimy, aby uczniowie powiedzieli, jaką modlitwą rozpoczęliśmy katechezę.

- Uczniowie wpisują między skrzydła znane im **modlitwy**, w których zwracają się do aniołów, prosząc ich o opiekę.

Można również poprosić ich o wpisanie w tym miejscu z pamięci całej modlitwy *Aniele Boży, Stróžu mój*. Sprawdzą w ten sposób, czy naprawdę ją znają.

Nie wpisujemy tutaj modlitwy Anioła Pańskiego, ponieważ wielbimy w niej Boga dziękując Mu za tajemnice zwiastowania i wcielenia.

- Stosując metodę burza mózgów, zapisujemy na tablicy wszystkie skojarzenia dzieci ze słowem „anioł”.

9. Świat, którego nie widać

Od najwcześniejszych lat życia słyszymy o aniołach.
Napisz, jakie znasz modlitwy, w których prosisz aniołów o opiekę.

Np. *Modlitwa do Anioła Stróża, Modlitwa do św. Michała Archanioła lub inne znane dzieciom.*

Choć aniołów rozpoznajemy na obrazach po skrzydłach, to musimy pamiętać, że tak naprawdę są one duchami niewidzialnymi. Aniołowie nie mają więc ciała, a tym bardziej skrzydeł, choć tak najczęściej są przedstawiane w sztuce. Stworzone przez Boga jako duchy czyste, należą do świata niewidzialnego.

W pierwszym dniu tygodnia, wczesnym rankiem, przyszły do grobu, niosąc wonień, które przygotowały. I zastały kamień odsunięty od grobu. Gdy tam weszły, nie znalazły ciała Pana Jezusa i poczuły się bezradne. Wtedy obok nich stanęli dwaj mężczyźni w błyszczących szatach. Ogarnął je strach i schyliły głowy ku ziemi, a oni powiedzieli do nich: „Dlaczego szukacie żyjącego wśród umarłych? Nie ma Go tu! Zmartwychwstał!” (Łk 24, 1-6)

42

Podanie prawdy:

- Uczniowie czytają tekst o aniołach z poprzedniej strony, fragment Pisma św. o zmartwychwstaniu i jego wyjaśnienie.

- Kolejno prosimy dzieci, aby odpowiadały na pytania: – Kim są aniołowie? **(to stworzone przez Boga niewidzialne duchy – nie mają skrzydeł)**

W Biblii aniołowie ukazywali się ludziom w różnej postaci. Najczęściej jako mężczyźni albo młodzieńcy w białych szatach. Właśnie w takiej postaci zobaczyły ich kobiety, które przybiegły do grobu Pana Jezusa w dniu zmartwychwstania. Zawsze jednak Aniołowie przychodzą do człowieka, by przekazać jakąś ważną wiadomość od Boga. Stąd też wzięła się nazwa anioł, od greckiego *angelos*, tzn. zwiastun, posłaniec.

- ➡ ➡ ➡ ➡ ➡ ➡ ➡ ➡ ➡ ➡
1. W całym swoim bycie aniołowie są sługami i wysłannikami Boga. (KKK 329)
 2. Uwielbiajcie PANA, wszyscy Jego aniołowie, mocarze pełniący Jego nakazy, posłuszni Jego słowom. (Ps 103, 20)
 3. (...) bo swoim aniołom wydał polecenie, żeby cię strzegli na wszystkich twych drogach. (Ps 91, 11)

Przeczytaj umieszczone z lewej strony tekstu. Napisz, jakie funkcje pełnią aniołowie.

1. *Aniołowie służą Panu Bogu i przekazują ludziom od Niego ważne informacje.*

2. *Oddają Bogu chwałę, wypełniają Jego wolę i są Mu posłuszni.*

3. *Chronią ludzi przed złem – mnie chronią.*

Są duchami, więc nie mają ciała, ani skrzydeł. W ten sposób przedstawiają aniołów artyści, aby podkreślić, że są Bożymi posłańcami. – Co jest zadaniem aniołów? **(są Bożymi posłańcami przekazującymi ludziom ważne informacje od Boga)**

- Uczniowie w parach analizują teksty z katechizmu oraz Pisma św. i zastanawiają się, jakie funkcje aniołów są w nich ukazana.

- Prosimy chętnych uczniów, aby przedstawili na forum klasy swoje wnioski.

- Wspólnie z uczniami wpisujemy treść zadania.

- Podkreślamy znaczenie ostatniego fragmentu. Prosimy uczniów, aby przez chwilę indywidualnie przemyśleli słowa Pisma św. – Bóg posłał ci swojego anioła, który jest zawsze przy tobie i strzeże ciebie.

Błogostawcie Pana, Jego aniołowie, stawcie Go i wywyższajcie na wieki.

Dn 3, 58

Kim są aniołowie?

To duchy, które mają rozum i wolną wolę, ale nie mają ciała.

Co jest ich zadaniem?

Oddają Bogu chwałę. Są Jego wysłannikami i naszymi stróżami.

Naucz się modlitwy do św. Michała Archanioła.

43

- Zwracamy uwagę uczniów, że Pan Bóg stwarzając aniołów **obdarzył ich również rozumem i wolną wolą**. Dzięki temu mogą wypełniać w wolności wszystkie powierzone im zadania i funkcje.
- Przechodzimy następnie do treści zawartych na następnej stronie.

- Prosimy, aby uczniowie zapoznali się z archaniołami – naczelnikami aniołów, których imiona wymienia Pismo św. Bóg powierzył im szczególne zadania.
- Dzieci najpierw czytają teksty poświęcone kolejnym archaniołom, a później krótko przypominamy lub omawiamy historie biblijne z ich udziałem.

• Wspominamy również, w jaki sposób archaniołowie są przedstawiani w sztuce.

– Na obrazach **Archanioł Rafał** jest przedstawiany w scenie, gdy towarzyszy w drodze młodzieńcowi – Tobiaszowi. Czasami obok nich jest malowany pies, o którym wspomina Biblia (Tb 6,1).

– **Archanioł Gabriel** często jest przedstawiany z białą lilią w dłoni oznaczającą czystość i niewinność Maryi, do której został posłany.

– **Archanioła Michała** najłatwiej rozpoznać, gdy na obrazach pokonuje smoka symbolizującego szatana. Często ma założoną zbroję, a w rękach trzyma miecz i wagę.

• Zapoznając uczniów z tekstem Pisma św. opisującym walkę Archanioła Michała z szatanem przypominamy im fakt, że **nie wszyscy aniołowie pozostali wierni Bogu**. Część z nich nie chciała Mu służyć, zbuntowała się i opuściła Boga.

Szczególne zadania zlecił Bóg archaniołom, których znamy z imienia: **Rafał, Gabriel i Michał**.

Archaniołowie – naczelnicy aniołów.

Archanioł Rafał – jego imię znaczy „Bóg uzdrowia”. Spotykamy go w Księdze Tobiasza, w której nierozpoznany towarzyszy głównemu bohaterowi, młodemu Tobiaszowi, w pełnej przygód podróży. Na marginesie warto zajrzeć do tej księgi, bo to świetna opowieść.

Archanioł Gabriel – jego imię znaczy „Bóg jest moją siłą”. Został posłany do Zachariasza, aby zwiastował narodzenie św. Jana Chrzciciela, i do Maryi, aby zwiastował narodziny Jezusa. **Wtedy anioł powiedział do Niej: „Nie bój się, Maryjo, bo Bóg Cię obdarzył łaską. Oto poczniesz i urodzisz syna, i nadasz Mu imię Jezus”. (Łk 1, 30–31)**

Archanioł Michał – jego imię znaczy „Któż jak Bóg”. W ostatniej księdze Pisma Świętego czytamy o ostatecznej bitwie, w której właśnie On strącił z nieba szatana i jego zwolenników. **W niebie rozpętała się walka. Michał i jego aniołowie walczyli ze smokiem. Walczył też smok i jego aniołowie (...) Zrzucono więc wielkiego smoka, dawnego węża, nazywanego diabłem i szatanem. Ten, który zwodzi cały świat, został zrzucony na ziemię, a razem z nim zrzucono jego aniołów. (Ap 12, 7, 9)**

- Kolejno dzieci na podstawie tekstu z podręcznika podają, na czym polegał grzech szatana.

Odniesienie do życia:

- Prosimy, aby uczniowie uzupełnili luki w Modlitwie do św. Michała Archaniola, w której prosimy o obronę przed złem, ponieważ **szatan nie pozostaje obojętny wobec ludzi**. Nieustannie pragnie odciągnąć ich od Boga. Zna ludzkie słabości, przyzwyczajenia i ciągle kusi do zła. **Zło jest prawdziwym, realnym niebezpieczeństwem**, które pragnie odsunąć człowieka na zawsze

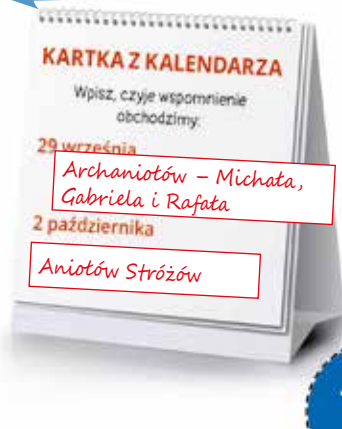
Na początku wszyscy aniołowie służyli Bogu. Jednak część z nich zbuntowała się, ponieważ Bóg chciał, by mimo swej potęgi służyli i pomagali ludziom. Tych zbuntowanych aniołów Pismo Święte nazywa diablami lub szatanami. Ich grzech – „upadek” polegał na wolnym wyborze, w którym całkowicie i nieodwołalnie odrzucili Boga oraz Jego królestwo.

Uzupełnij tekst modlitwy

MODLITWA DO ŚWIĘTEGO MICHAŁA ARCHANIOLA

Święty **Michale** Archaniele,
wspomagaj nas w **walce**
a przeciw niegodziwości i **zasadzkom** złego ducha
bądź naszą **obroną**
Oby go **Bóg** pogromić raczył. pokornie o to
prosimy
a Ty, **Wodzu** niebieskich zastępów,
szatana i inne duchy
złe,
które na zgubę **dusz** ludzkich po tym świecie krążą,
mocą Bożą strąć do **piekła**. Amen.

Nieustannie trwa walka o nasze dusze. Twój Anioł Stróż stara się każdego dnia prowadzić cię do dobra i chronić przed atakami zła. Wykorzystując swoją wolną wolę, możesz wybrać dobro lub posłuchać pokusy diabła, który kusi nas, kłamiąc i pokazując zło jako coś dobrego. Robi to, aby oddalić nas od Boga i Jego łaski.

od Boga. Zmaganie się z nim jest dla nas prawdziwą walką, którą musimy prowadzić nieprzerwanie każdego dnia. Musimy być bardzo czujni, ponieważ **szatan nigdy nie kusi człowieka otwarcie do zła**. Jest ojcem kłamstwa, dlatego najczęściej przedstawia zło jako wręcz coś dobrego. Dopiero w chwili, gdy jest już za późno, ukazuje cały ogrom zła, do którego nas skusił.

Na podstawie tekstu uczniowie podają, kto jest naszym szczególnym sprzymierzeńcem w walce ze złem.

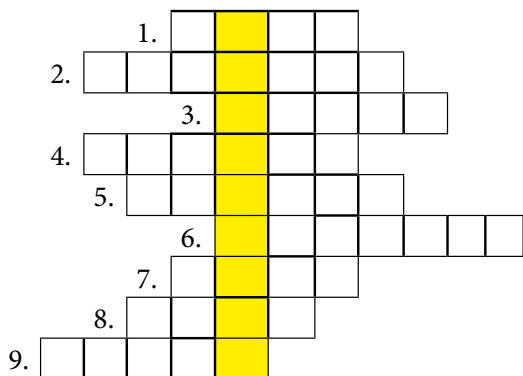
– W jaki sposób Anioł Stróż opiekuje się nami? (**nieustannie chroniącym nas przed złem, ostrzegając przed niebezpieczeństwem, pomaga przezwyciężyć pokusy i zachęca do czynienia dobra**).

- Zachęcamy dzieci do uważnego rozważania natchnień Anioła Stróża oraz do codziennej modlitwy, w której będą go prosić o wsparcie w walce ze złem.

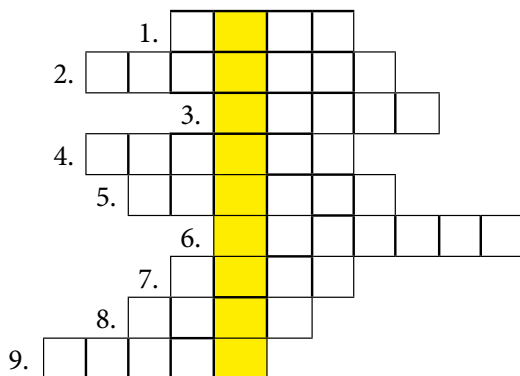
- Prosimy uczniów, aby w domu uzupełnili kartkę z kalendarza i Pamiętnik biblijny – str. 43. Zachęcamy ich również do podjęcia wyzwania.

- Na str. 43 uczniowie wpisują w komórkę osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy. Do powtórzenia wiadomości można również wykorzystać dołączoną na końcu krzyżówkę.

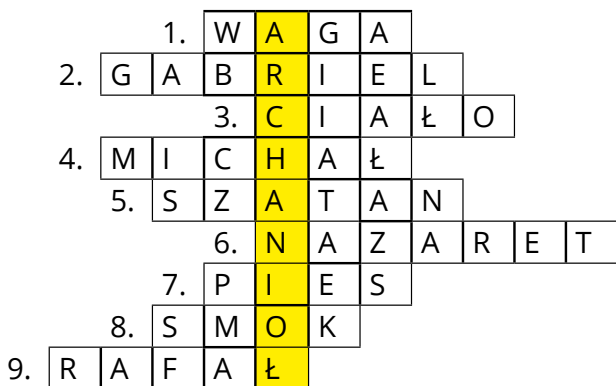
- Modlitwa na zakończenie – *Modlitwa do św. Michała Archaniola*.

1. Michał odważa nią dobro i zło.
2. Jego atrybutem jest biała lilia.
3. Nie ma go anioł.
4. „Któż jak Bóg”.
5. Zbuntował się przeciwko Bogu.
6. Miejscowość zwiastowania.
7. Wyruszył w drogę z Tobiaszem i Rafałem.
8. Pokonał go Michał.
9. „Bóg uzdrawia”.

1. Michał odważa nią dobro i zło.
2. Jego atrybutem jest biała lilia.
3. Nie ma go anioł.
4. „Któż jak Bóg”.
5. Zbuntował się przeciwko Bogu.
6. Miejscowość zwiastowania.
7. Wyruszył w drogę z Tobiaszem i Rafałem.
8. Pokonał go Michał.
9. „Bóg uzdrawia”.

Notatki:

III. BÓG NIE PRZESTAJE KOCHAĆ

10. NIEPOŚLUSZNI PO RAZ PIERWSZY

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.5.3. opisuje przejawy miłości Boga do człowieka w historii zbawienia (od stworzenia) i w teraźniejszości;
- A.5.b. nawiązuje i pielęgnuje osobową relację z Bogiem;
- A.7.2. wskazuje przyczyny zła;
- A.7.3. wyjaśnia pojęcie wolnej woli;
- A.7.4. przedstawia skutki zła (grzechu);
- A.7.5. opisuje sposoby działalności złego ducha;
- A.7.b. troszczy się o pomnażanie dobra w świecie;
- A.7.c. unika zła;
- A.7.d. wierzy w istnienie piekła i szatana;
- A.7.e. podejmuje walkę z pokusami w swoim życiu;
- A.11.1. przedstawia podstawowe wydarzenia historii zbawienia w Starym Testamencie w porządku chronologicznym: grzech pierwszych rodziców, protoewangelia;
- A.11.2. prezentuje najważniejsze wydarzenia z życia wybranych postaci starotestamentalnych;
- A.11.3. wyjaśnia pojęcia: grzech pierworodny, protoewangelia;
- A.11.a. okazuje szacunek wobec słowa Bożego – tekstów biblijnych;
- A.11.b. słucha i czyta Pismo Święte z zaangażowaniem;
- A.11.g. zachowuje Boże przykazania;
- A.13.12. wyjaśnia cztery dogmaty maryjne: Boże Macierzyństwo, Wierzyście Dziewictwo, Niepokalane Poczęcie i Wniebowzięcie;
- A.11.c. dokonuje refleksji nad słowem Bożym;
- C.1.1. wyjaśnia, że wszystko, co stworzył Bóg, jest dobre;
- C.1.2. uzasadnia, że zło jest konsekwencją odrzucenia Boga;
- C.1.3. wyjaśnia różnice między dobrem a złem w konkretnych sytuacjach moralnych;
- C.1.4. przedstawia konsekwencje dobra i zła;
- C.1.5. wskazuje przyczyny nieszczęść (śmierć, choroby, powódzie itp.);
- C.1.a. stara się czynić dobro;
- C.1.b. podejmuje walkę z przejawami zła w swoim życiu i w otoczeniu.

Cel katechetyczny:

uczeń znając znaczenie biblijnej historii o grzechu pierworodnym, potrafi wymienić jego, podejmuje pracę nad umocnieniem swojej wolnej woli.

Cele szczegółowe:

- uczeń wymienia w oparciu o historię biblijną skutki grzechu pierworodnego;
- uczeń wie, że Bóg odpowiada z miłością na nieposłuszeństwo ludzi, zapowiadając przyjście na świat Zbawiciela – protoewangelia;
- uczeń wskazuje Maryję jako przykład osoby unikającej grzechu.

Postawy:

- uczeń okazuje Bogu wdzięczność za dar chrztu oczyszczający człowieka z grzechu Pierworodnego;
- uczeń podejmuje pracę nad umocnieniem swojej wolnej woli.

Metody pracy:

rozmowa kierowana, praca z tekstem, mapa myśli – decyzji.

Pomoce dydaktyczne:

Podręcznik z ćwiczeniami, Pismo św., komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna, medalik Matki Bożej Niepokalanie Poczętej.

Wprowadzenie:

- Katechazę rozpoczynamy od wspólnej modlitwy: *Duchu Święty, który oświecasz.*

- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

- Kim są aniołowie?
- Jak nazywamy aniołów, którzy zbuntowali się przeciwko Panu Bogu?

- Prosimy uczniów, aby najpierw przeczytali teksty mówiące o problemach jakie możemy mieć z wypełnianiem poleceń naszych rodziców i nauczycieli.

- Prowadzimy z dziećmi krótką rozmowę na temat posłuszeństwa.

- Na czym polega posłuszeństwo?

- Dlaczego jesteśmy posłuszni?

- Czy możemy być posłuszni każdemu człowiekowi? Dlaczego?

- Komu powinniśmy być posłuszni? *(osobom, którym możemy zaufać, ponieważ nas kochają, opiekują się nami, chcą naszego dobra – naszym rodzicom, dziadkom, opiekunom)*

- Czy osoby dorosłe są też komuś posłuszne? Komu?

- Dzieci wpisują swoje odpowiedzi na zapisane pytania. Odpowiedzi mogą być krótkie i precyzyjne, podające konkretne skutki bycia posłusznym lub nieposłusznym, albo bardziej ogólne.

- Podsumowując odpowiedzi uczniów, stwierdzamy, że na ostatniej katechezie mówiliśmy o aniołach, a na dzisiejszej dowiemy się, do czego szatan przekonał ludzi.

Podanie prawdy:

- Korzystając z Pisma św. (Rdz 3, 1-23) i tekstu umieszczonego w podręczniku zapoznaliśmy uczniów z biblijnym opisem grzechu pierworodnego.

Przykazał też Pan Bóg człowiekowi: „Możesz jeść owoce ze wszystkich drzew tego ogrodu. Nie wolno ci jednak jeść z drzewa poznania dobra i zła, bo gdy zjesz z niego, na pewno umrzesz”. (Rdz 2, 16-17)

Bóg stworzył ludzi z miłości i pragnął, aby czuli się kochani i szczęśliwi. W raju dał im wszystko, co było do tego potrzebne. Przede wszystkim obdarzył ich swoją przyjaźnią – łaską Bożą. Ogród rajski, w którym niczego im nie brakowało, jest obrazem pełnego szczęścia i życia w przyjaźni z Bogiem. Wskutek pokusy ze strony szatana Adam i Ewa uwierzyli, że Bóg jest ich wrogiem. Mieli rozum i wolną wolę, widzieli dobro, którym zostali obdarzeni przez Boga, a mimo to nie odrzucili pokusy szatana, sprzeciwiając się woli Boga.

Szatan tak poprowadził ich myśli, że zapomnieli o dobroci Boga, o tym co dla nich stworzył i skupili swoją uwagę na tym, czego Bóg im zakazał dla ich dobra. Pierwszy grzech (pierworodny) nie polegał na zerwaniu owocu z drzewa, ale na nieposłuszeństwie wobec Boga. Każdy grzech jest nieposłuszeństwem wobec Boga.

Adam i Ewa bardzo szybko przekonali się, że szatan ich oszukał. Poznali swoją nędzę. Zaczęli chować się przed Bogiem i wzajemnie się oskarżać o złamanie Bożego przykazania.

- QR – fragment Biblii audio – grzech pierwszych ludzi.

- Wspólnie z uczniami zastanawiamy się nad tym, jaka relacja łączyła na początku Boga z pierwszymi ludźmi oraz do czego doprowadził szatan.

- Czego pragnął Bóg dla ludzi?
- Czym obdarzył Pan Bóg ludzi? – Kogo symbolizuje wąż?
- Czym posłużył się wąż, zwracając się do Ewy? (kłamstwem)
- Do czego doprowadził szatan? (Adam i Ewa uwierzyli, że Bóg jest ich wrogiem)
- Komu bardziej zaufali pierwsi ludzie?
- Na czym polegał grzech pierwszych rodziców? (brak posłuszeństwa wobec Boga)

- Podkreślamy fakt, że grzech pierworodny polegał na nieposłuszeństwie, a nie na zerwaniu owocu (to tylko symbol). Człowiek sam zdecydował się na nieposłuszeństwo wobec Pana Boga. Szatan kusi Adama i Ewę, ale człowiek został przez Pana Boga obdarzony rozumem i wolną wolą, mógł więc oprzeć się pokusie i wybrać posłuszeństwo Bogu. Człowiek jednak wszedł w dialog z diabłem, posłuchał jego kłamstw i wybrał grzech – nieposłuszeństwo wobec Pana Boga.

• Zwracamy uwagę uczniów na konsekwencje grzechu pierworodnego (szczegółowe są umieszczone na końcu konspektu).

- Co dzieje się z Adamem i Ewą po grzechu pierworodnym?
- Kogo Pan Bóg obiecał posłać na świat po grzechu pierworodnym?
- Na kogo przechodzi grzech pierworodny? **(Grzech pierworodny przechodzi na wszystkich ludzi, rodzi się z nim każdy człowiek. Osobą, która została zachowana od grzechu pierworodnego i nie popełniła jakiegokolwiek innego grzechu, jest Najświętsza Maryja Panna. Bóg zachował ją od zmyślenia grzechowej, ponieważ miała zostać Matką Zbawiciela. Nazywamy ją Niepokalaną Pocztą.)**

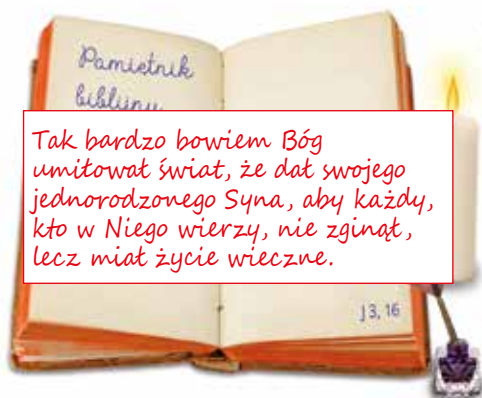
Adam i Ewa także ponieśli konsekwencje: utracili Bożą przyjaźń, musieli opuścić raj, poznali trud pracy, cierpienie i śmierć. Skutki ich grzechu przeszły na wszystkich ludzi. Chrząst głodzi w nas grzech pierworodny, ale nasza wolna wola jest osłabiona – łatwiej wybiera zło niż dobro. Bóg nie przestał kochać ludzi. Po grzechu pierworodnym zaczął szukać człowieka, który się przed nim ukrył i zapowiedział, że w przyszłości pośle Zbawiciela, który ostatecznie pokona szatana i otworzy dla człowieka na nowo bramy raju. Tym Zbawicielem jest Pan Jezus narodzony z Niepokalanej Matki.

„Wprowadzam nieprzyjaźń między tobą a kobietą, między twoim potomstwem a jej potomstwem. Ono zdepcze ci głowę, a ty zranisz mu piętę”. (Rdz 3, 15)

Co to jest protoewangelia? Znajdź odpowiedź wśród liter (trzy wyrazy).

Odp. Protoewangelia to pierwsza dobra nowina.

D	F	H	D	J	P	C	O	P
A	R	S	O	B	M	J	L	K
D	F	D	B	Z	P	G	D	R
P	I	E	R	W	S	Z	A	N
B	K	O	A	K	N	H	T	M
J	L	G	N	O	W	I	N	A

Tak bardzo bowiem Bóg umiłował świat, że dał swojego jednorodzonego Syna, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, lecz miał życie wieczne.

– Który sakrament głodzi w człowieku grzech pierworodny?

(Sakrament chrztu głodzi go, ale skutki pozostają. Dalej mamy osłabioną wolę skłoną do zła. „Owoce” tego są nasze grzeszne myśli, słowa, uczynki oraz zaniedbywanie się w codziennych obowiązkach, w życiu doznajemy cierpienia, choroby i śmierci. Musimy też ciężko pracować.)

• Zastanawiamy się wspólnie z uczniami, co możemy zrobić, aby wzmocnić naszą wolę, aby wybierać dobro i odrzucać zło.

• Uczniowie wykonują zadanie.

• Prosimy uczniów, aby uzupełnili *Pamiętnik biblijny* i wpisali w komórkę osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy.

• Modlitwa na zakończenie, w której dziękujemy za dar chrztu i przepraszamy za nasze grzechy: *Spowiadam się Bogu wszechmogącemu i wam bracia i siostry, że bardzo zgrzeszyłem myślą, mową, uczynkiem i zaniedbaniem: moja wina, moja wina, moja bardzo wielka wina.*

Przeto błagam Najświętszą Maryję zawsze Dziewicę, wszystkich Aniołów i Świętych, i was bracia i siostry, o modlitwę za mnie do Pana Boga naszego.

Konsekwencje grzechu pierworodnego:

- ludzie poznają, że są nadzy i robią sobie przepaski (poznają swoją nędzę, boją się siebie nawzajem);
- boją się Boga i chcą się przed Nim ukryć;
- Bóg szuka ludzi, chce ich uchronić przed dalszymi upadkami, uświadomić im błąd i pokazać sposób naprawienia zaistniałej sytuacji;
- Adam i Ewa zrzucają odpowiedzialność za popełniony grzech na innych;
- Bóg zapowiada zwycięstwo nad wężem: pośle Zbawiciela – Jezus zrodzony z Maryi pokona szatana i całkowicie wyzwoli ludzi od zła i jego skutków (protoewangelia),
- ludzie doznają w życiu bólu, trudu pracy i śmierci;
- ludzie muszą odejść z ogrodu, ze strony Pana Boga nie jest to chęć odwetu, ale miłosierna troska i współczucie Boga – Bóg nie chce, aby taki stan grzechu utrzymywał się, na wieki – na zawsze;
- człowiek sam pozbawił się uprzywilejowanego stanu, którego symbolem było przebywanie w ogrodzie Eden.

Notatki:

11. DWÓCH BRACI

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.5.3. opisuje przejawy miłości Boga do człowieka w historii zbawienia (od stworzenia) i w teraźniejszości;
- A.5.c. rozwija osobistą wiarę w miłość Boga;
- A.7.2. wskazuje przyczyny zła;
- A.7.4. przedstawia skutki zła (grzechu);
- A.7.c. unika zła;
- A.7.e. podejmuje walkę z pokusami w swoim życiu;
- A.11.1. przedstawia podstawowe wydarzenia historii zbawienia w Starym Testamencie w porządku chronologicznym: Kain i Abel;
- A.11.2. prezentuje najważniejsze wydarzenia z życia wybranych postaci starotestamentalnych;
- A.11.b. słucha i czyta Pismo Święte z zaangażowaniem;
- A.11.c. dokonuje refleksji nad słowem Bożym;
- C.1.2. uzasadnia, że zło jest konsekwencją odrzucenia Boga;
- C.1.4. przedstawia konsekwencje dobra i zła;
- C.1.5. wskazuje przyczyny zła (zbrodnie, wojny, przemoc, grabieże itp.);
- C.1.b. podejmuje walkę z przejawami zła w swoim życiu i w otoczeniu.

Cel katechetyczny:

uczeń znając historię Kaina i Abła, potrafi wskazać konsekwencje grzechu zazdrości i chce stale się nawracać.

Cele szczegółowe:

- uczeń potrafi wyjaśnić na podstawie historii Kaina i Abła, do czego może doprowadzić grzech zazdrości;
- uczeń wymienia grzechy główne i przeciwstawne im cnoty;
- uczeń rozumie konieczność kształtowania poprawnych relacji z rodzeństwem oraz modlitwy za swoje rodzeństwo.

Postawy:

- uczeń ma wolę stałego nawracania się.

Metody pracy:

rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, list, zabawa w pozytywne cechy.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte, miękka piłka, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Wprowadzenie:

- Katechazę rozpoczynamy od wspólnej modlitwy *Aniele Boży* w intencji naszego rodzeństwa – naszych sióstr i naszych braci.

- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

- Co to jest grzech?
- Jak nazywamy grzech Adama i Ewy?
- Jakie są skutki grzechu pierworodnego?
- Który sakrament gładzi grzech pierworodny?

- Prosimy uczniów, aby przypomnieli fabułę filmu *Król Lew*.

- Kim byli dla siebie Mufasa i Skaza?

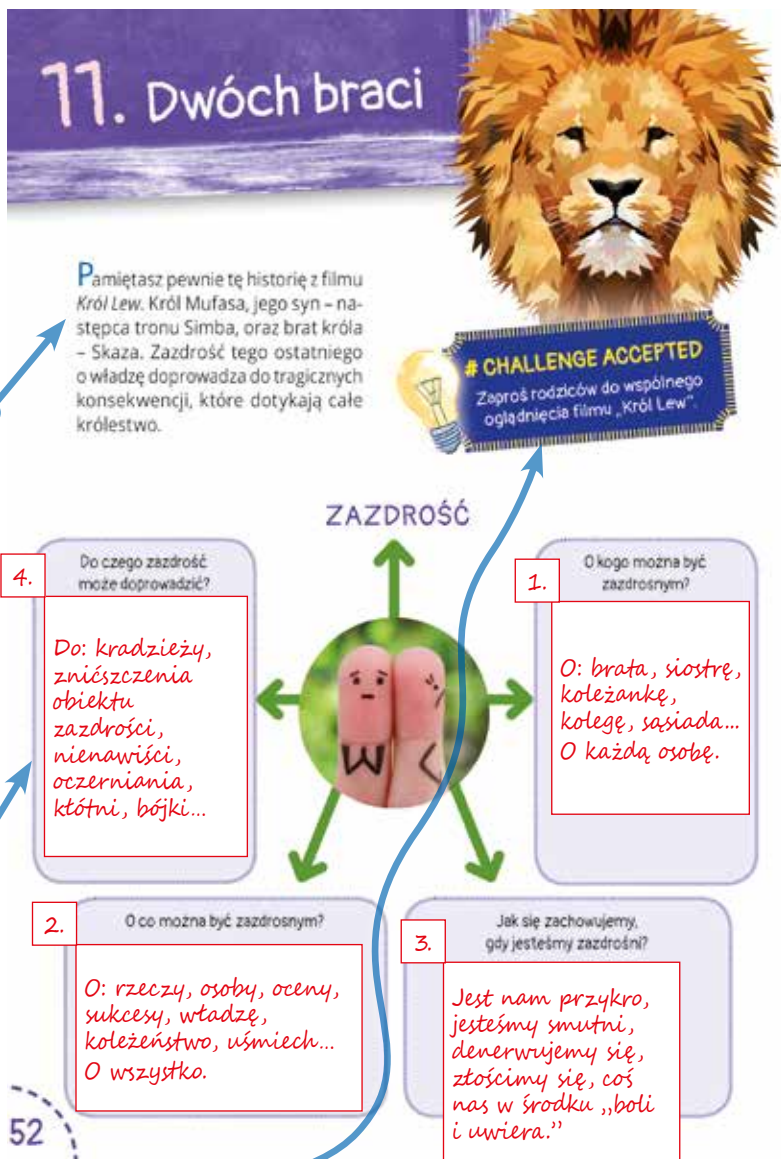
- Do czego doprowadziła zazdrość Skazy?

Prosimy, aby dzieci najpierw spróbowali swoimi słowami powiedzieć, czym jest zazdrość.

Osoba, która zazdrości odczuwa smutek, przygnębienie i przykrość, ponieważ nie ma czegoś, co bardzo chciałaby mieć, a co posiada ktoś inny. To jeden z grzechów głównych.

- Wspólnie z uczniami układamy i wpisujemy krótkie odpowiedzi na pytania umieszczone w zadaniu.

- Zachęcamy dzieci, aby podjęły wyzwanie i obejrzały w domu z rodzicami film *Król Lew*.

Podanie prawdy:

• Korzystając z Pisma św. (Rdz 4, 1–16) i tekstu umieszczonego w podręczniku zapoznaliśmy uczniów z biblijną historią o Kainie i Abla. Tekst Pisma św. możemy odczytać w sposób uroczysty przy zapalanej świecy lub odczytać z podziałem na role (narrator, Ewa, Bóg, Kain, wołająca krew Abla).

• QR – fragment Biblii audio.

Uczucie zazdrości ludzie znają niemal od samego początku. To ona była przyczyną tragicznych wydarzeń w historii braci Kaina i Abla, synów Adama i Ewy.

Podobnie jak w każdej rodzinie, także Kain i Abel, choć byli braćmi, różnili się od siebie. Abel był pasterzem, a Kain rolnikiem.

Gdy Bóg przyjął ofiarę Abla, a odrzucił ofiarę Kaina, ten zaczął zazdrościć młodszemu bratu. Chodził smutny i z ponurą twarzą, czując się niesprawiedliwie potraktowany i skrzywdzony. Widząc to Bóg, ostrzega go przed grzechem, który chce opanować jego serce. Przypomina mu, że to on ma panować nad grzechem, a nie grzech nad nim. Kain nie posłuchał Pana Boga i dlatego nie potrafił zapanować nad swoim grzechem. Zazdrość doprowadziła go w końcu do zabicia brata.

PAN rzekł do Kaina: „Dlaczego się złościś i chodzisz ze spuszczoną głową? Czyż nie jest tak, że jeśli dobrze postępujesz, podnosisz głowę, a jeśli nie postępujesz dobrze, grzech czyha u twoich drzwi? On chce tobą zawładnąć, a przecież ty możesz nad nim panować”. (Rdz 4, 6–7)

W jaki sposób Pan Bóg pomaga nam zapanować nad naszymi grzechami?

Pan Bóg działa poprzez:

- głos sumienia (zachęca nas do unikania zła i czynienia dobra);
- przykazania (wskazuje co jest dobre, a co złe);
- natchnienia Anioła Stróża (ostrzega nas przed złem);
- napomnienia kochających ludzi (zachęca nas do nawrócenia);
- swoją taszkę uświęcającą i uczynkową (w sakramentach przebacza nasze grzechy, umacnia naszą wolę i udziela swojego życia).

ZAZDOŚĆ Kaina doprowadziła do bratobójstwa.

• **Znaczenie płaskorzeźby:**

- Bóg przyjmuje ofiarę Abla.
- Kain zabija brata.
- Bóg zwraca się do przerażonego Kaina. Wyciąga do niego swoją prawą rękę.

• Wspólnie z uczniami zastanawiamy się, jak mogło dojść do zabicia Abla przez Kaina.

– Kim był Kain, a kim Abel?

(Kain był starszym synem Adama i Ewy – zajmował się uprawą roli, Abel to jego młodszy brat, który pasł owce)

– Czyją ofiarę przyjął Bóg? (Ofiarę Abla, choć Kain był synem pierworodnym i miał wobec brata pozycję uprzywilejowaną. W tym fragmencie Pisma św. nic nie wskazuje na to, dlaczego tak się stało. Bóg sam decyduje, kogo wybiera i komu błogosławi)

– Jak zachował się Kain wobec brata? (nie potrafił przyjąć Bożej woli; opanowała go zazdrość, która zrodziła w nim wrogość i nienawiść do brata)

– Co czyni Bóg przed zbrodnią? (ostrzega Kaina przed grzechem)

– Jak postąpił Pan Bóg z Kainem, który dopuścił się bratobójstwa? (nie przestaje go kochać, chroni przed zemstą i daje mu czas na pokutę, zażośćczynienie i odwrócenie się od zła)

• Wspólnie z uczniami wykonujemy zadanie (to, co w nawiasie, dopowiadamy ustnie). Bóg nie rezygnuje z żadnego człowieka. Każdemu wyznacza drogę ocalenia. Okazuje miłosierdzie. Wzywa do nawrócenia i wspomaga w wybieraniu dobra.

Odniesienie do życia:

- Prosimy, aby dzieci przeczytały kolejny tekst i powiedziały, które grzechy nazywamy grzechami głównymi. (Jeżeli nad nimi nie zapanujemy, to mogą nas doprowadzić do popełnienia kolejnych grzechów)

• Uczniowie wymieniają znane im grzechy główne (*pycha, chciwość, nieczystość, zazdrość, nieumiarkowanie w jedzeniu i piciu, gniew, lenistwo*). Zapisujemy je w kolumnie na tablicy. Pan Bóg ostrzega nas przed popełnieniem grzechu. *Pragnie, abyśmy żyli z innymi ludźmi w zgodzie*. Szczególnie jest to ważne wśród najbliższych osób, którymi są nasi bracia i siostry. Z nimi spędzamy najwięcej czasu, łącząc nas z nimi również więzy krwi, ponieważ mamy tych samych rodziców.

• Wykonujemy zadanie wykreślając zachowania, które nie prowadzą do zgody. Słownie podają argumenty, dlaczego właśnie tak wybrały.

• W wolnym polu dzieci dopisują zachowania pomagające osiągnąć zgodę, których im jeszcze brakuje.

Można w to miejsce również wpisać *cnoty przeciwstawne grzechom głównym*. Dopisujemy je na tablicy obok zapisanych wcześniej grzechów.

Tragiczna historia Kaina i Abela pokazuje nam, w jaki sposób działa w naszym życiu zazdrość i inne grzechy główne, do których ona należy. Nazywamy je głównymi, ponieważ jeżeli nad nimi zawczasu nie zapanujemy, to poprowadzą nas one do innych grzechów.

Antek i Franek kolejny raz próbują dojść do porozumienia. Pomóż im i wykreśl zachowania, które nie prowadzą do zgody. Dlaczego tak wybrałeś? Dopisz to, czego według ciebie brakuje.

UWAŻNE SŁUCHANIE
UPIERANIE SIĘ PRZY SWOIM ZDANIU
ZADAWANIE PYTAŃ
PODNOŻENIE GŁOŚU
PODAWANIE RÓŻNYCH PROPOZYCJI
ROZWIĄZANIA PROBLEMU
NIEMÓWIENIE CAŁEJ PRAWDY
SZUKANIE WSPÓLNEGO CELU
WYPOMINANIE DAWNYCH PRZEWINIĘĆ
GOTOWOŚĆ UDZIELENIA POMOCY
NIESŁUCHANIE ARGUMENTÓW
INNYCH OSÓB
DZIELENIE SIĘ SWOJĄ WIEDZĄ
ZWRACANIE NA SIEBIE UWAGI

Brakujące zachowania....

Cnoty, które pomagają żyć w zgodzie:

- pokora,
- hojność,
- skromność,
- życzliwość,
- opanowanie,
- łagodność,
- pracowitość.

- Wyjaśniamy uczniom kolejne zadanie. Prosimy, aby postarali się wykonać je samodzielnie. W zadaniu trzeba napisać list Kaina do Abła, w którym robi rachunek sumienia, przeprasza brata i pisze w jaki sposób wykorzystał czas dany mu przez Boga na pokutę, zadośćuczynienie i odwrócenie się od zła.

- Zachęcamy również dzieci, aby same zrobiły wieczorem rachunek sumienia, czy przypadkiem w ich życiu zazdrość lub inny grzech główny nie niszczy relacji z bliźnimi i z Bogiem. Ten kto zazdrości odmawia innym, prawa do życia w wolności, prawdzie, pokoju, miłości i radości.

List starego Kaina

Mijały lata. Kain nie potrafił zapomnieć o swoim bracie. Wyrzuty sumienia nie dawały mu spokoju. Gdy był już stary, zrobił rachunek sumienia z całego swojego życia i postanowił napisać list do Abła. Choć wiedział, że Abel nigdy go nie odczyta, to jednak chciał w ten sposób

przeprosić za swoje postępowanie i rozliczyć się z przeszłością. Widział, że nie wszystko w jego życiu poszło tak jakby sobie to zaplanował i jak wykorzystał czas, który Bóg mu darował. Widział też jakie straszne konsekwencje przyniosło nieposłuszeństwo słowom Pana Boga.

Jak mógłby brzmieć list Kaina? Spróbuj go napisać.

Np.

*Drogi bracie Abłu,
którego tak strasznie skrzywdziłem!*

Całe swoje życie dźwigam ciężar winy. Zgrzeszyłem przeciwko Tobie i Bogu!

Byłem... i nie posłuchałem

To doprowadziło do...

*Bóg zostawił mnie przy życiu,
abym....*

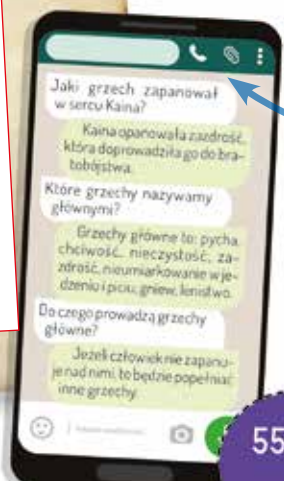
*Każdego dnia staram się rozwijać
w sobie...*

*Jednak w żaden sposób nie mogę
naprawić krzywdy, jaką Ci
wyrządziłem.*

Przebac mi bracie!

Przebac mi Boże!

Kain

Jeżeli czas na to pozwoli, można z dziećmi pobawić się w dobre cechy (cnoty).

Wszyscy uczniowie w klasie stoją. Nauczyciel rozpoczyna grę. Ma w ręku miękką piłkę i oznajmia głośno dobrą cechę, którą posiada (jestem cierpliwa). Potem rzuca piłkę do któregoś z uczniów. Ten, kto otrzymuje piłkę, musi powiedzieć swoją pozytywną cechę, rzuca do następnej osoby i siada itd.

Można bawić się jeszcze w dobre życzenia. Rzucamy piłką i mówimy, co dobrego życzymy drugiej osobie.

- Uczniowie wpisują w komórkę osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy.

- Kończymy katechezę wspólną modlitwą w intencji rodzeństwa:

Boże miej w opiece nasze siostry i naszych braci. Pomóż nam żyć w zgodzi. Spraw, abyśmy potrafili razem cieszyć się wszystkimi Twoimi darami. Naucz nas prawdziwie kochać ich i szanować. Błogosław, Boże, każdego dnia całej naszej rodzinie. Amen.

lub piosenką:

1. Panie, przebacz nam! Ojcze, zapomnij nam!
Zapomnij nam nasze winy,
Przywołaj, kiedy zbłądzimy!
Ojcze, zapomnij nam!

2. Panie, przyjmij nas! Ojcze, przygarnij nas!
I w swej ojcowskiej miłości,
Ku naszej schyl się słabości!
Ojcze, przygarnij nas!

Notatki:

12. WIELKA WODA

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.5.3. opisuje przejawy miłości Boga do człowieka w historii zbawienia (od stworzenia) i w teraźniejszości;
- A.5.b. nawiązuje i pielęgnuje osobową relację z Bogiem;
- A.5.c. rozwija osobistą wiarę w miłość Boga;
- A.7.2. wskazuje przyczyny zła;
- A.7.4. przedstawia skutki zła (grzechu);
- A.7.b. troszczy się o pomnażanie dobra w świecie;
- A.7.c. unika zła;
- A.9.5. podaje cechy wybranych gatunków literackich;
- A.9.6. wymienia niewłaściwe sposoby interpretacji tekstów biblijnych;
- A.9.d. zachowuje kościelne zasady przy interpretacji tekstów biblijnych;
- A.11.1. przedstawia podstawowe wydarzenia historii zbawienia w Starym Testamencie w porządku chronologicznym: Noe i potop;
- A.11.4. przedstawia biblijne przykłady osób powoływanych przez Boga oraz ich zadania;
- A.11.c. dokonuje refleksji nad słowem Bożym;
- A.11.d. pogłębia swoją relację z Bogiem, naśladując postaci biblijne;
- A.11.e. jest przekonany o kierowaniu światem przez Boga;
- A.11.f. ufa Bożej Opatrzności;
- B.7.6. uzasadnia potrzebę regularnego przystępowania do sakramentu pokuty;
- B.7.c. z wiarą, regularnie przystępuje do sakramentu pokuty i pojednania
- C.1.1. wyjaśnia, że wszystko, co stworzył Bóg, jest dobre;
- C.1.2. uzasadnia, że zło jest konsekwencją odrzucenia Boga;
- C.1.b. podejmuje walkę z przejawami zła w swoim życiu i w otoczeniu.

Cel katechetyczny:

uczeń znając biblijną historię potopu, wyjaśnia potrzebę nawrócenia i pokuty i z ufnością zawiera swoje życie Bogu.

Cele szczegółowe:

- uczeń wie, na podstawie biblijnej historii o potopie, czym jest język obrazowy wykorzystywany w Biblii;
- uczeń przedstawia Arkę jako starotestamentalną zapowiedź Kościoła;
- uczeń ma świadomość, że grzech prowadzi człowieka do zagłady, rani i obraża Boga;
- uczeń wskazuje Kościół jako wspólnotę, w której może przystąpić do sakramentu pokuty, gdzie Bóg oczyszcza serce.

Postawy:

- uczeń z ufnością zawiera swoje życie Bogu.

Metody pracy:

rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, rysunek, schematyczny, krzyżówka, piosenka, doświadczenie.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte, świeżo zabrudzona błotem (nie widać, co to jest) figurka dziecka lub człowieka, miska i dzban z wodą, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Wprowadzenie:

- Katechazę rozpoczynamy wspólną modlitwą – *Wierzę w Ciebie Boże żywy.*
- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

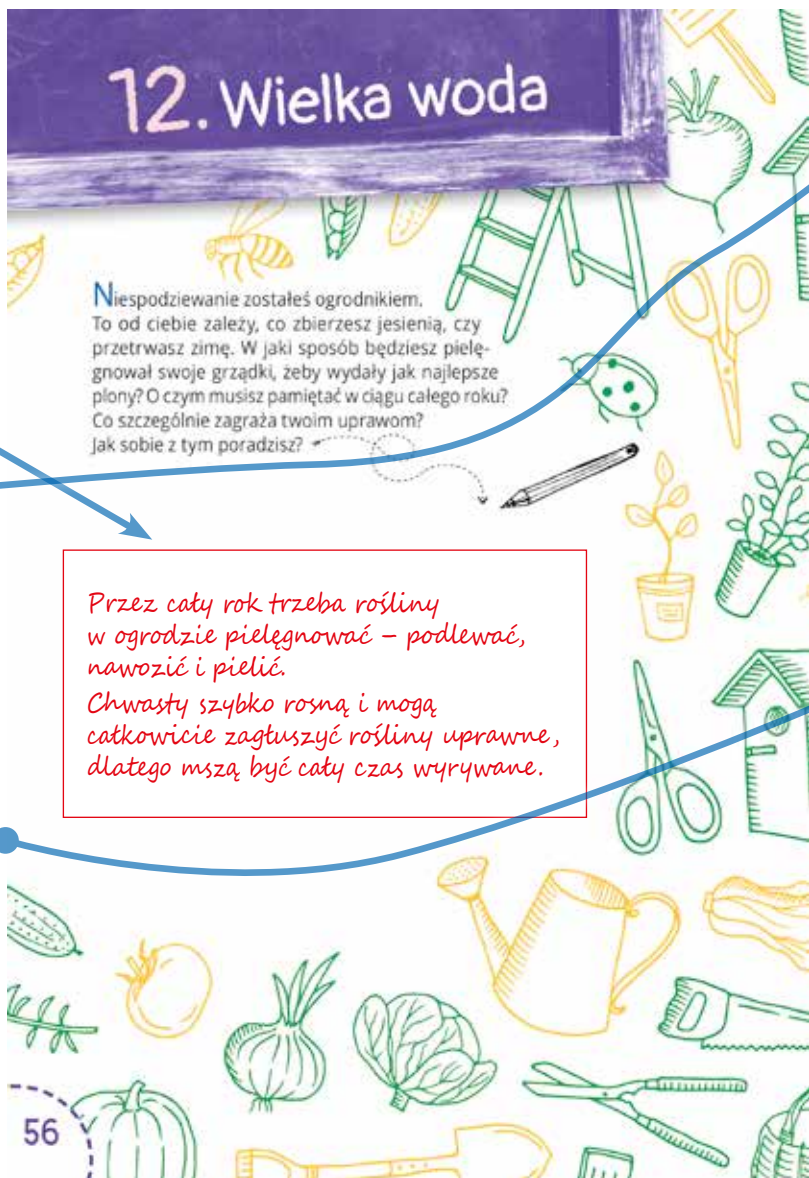
– Jaki grzech popełnił Kain?
– Dlaczego grzechy główne są szczególnie niebezpieczne?
(rozwijają się w naszych sercach i jeżeli nad nimi nie zapanujemy, doprowadzą nas do innych grzechów)

Prosimy uczniów, aby przeczytali tekst umieszczony w podręczniku i wykonali zadanie.

Podanie prawdy:

• Czytamy z uczniami tekst ze str. 57, który jest jednocześnie podsumowaniem pierwszego zadania.

• W kolejnym zadaniu odszukujemy grzechy, które zalały cały świat. Adam i Ewa popełnili pierwszy grzech – grzech pierworodny. Skuszeni przez szatana, kierowani pychą odrzucili miłość Boga i okazali Mu swoje nieposłuszeństwo. Doprowadzili do zerwania przyjaźni, która łączyła Boga z ludźmi. Ich syn Kain z zazdrości podniósł rękę na swojego brata Abła.

Człowiek, po odejściu od Boga, zaczął krzywdzić drugiego człowieka. Grzech zaczął niszczyć świat, który po zakończonym dziele stworzenia był bardzo dobry.

• Przypominamy dzieciom, że opowiadanie o potopie **należy do prehistorii biblijnej**. Jest napisane **językiem obrazowym**, który opisuje historię w taki sposób, że można ją sobie bez problemu wyobrazić. Pomaga to poznać i zrozumieć prawdy, jakie autorzy biblijni chcieli nam przekazać o Panu Bogu.

To opowiadanie nie jest wypowiedzią na temat przebiegu historycznego potopu, ale próbą przekazania nam ważnych prawd o Bogu i Jego opiece nad światem.

Praca ogrodnika jest bardzo żmudna, ale podczas zbiorów daje dużo radości. W ciągu roku najtrudniejsza jest walka z chwastami, które cały czas chcą wręcz „zalać” wszystkie grządki. Usuwanie ich jest szczególnie ważne, kiedy warzywa są jeszcze małe, ponieważ szybko rosnące chwasty mogą całkowicie je zagłuszyć i osłabić. Zachwasczony ogród to świetny obraz tego, co działo się po historii Kaina i Abela, i tego, jak doszło do potopu.

„Zbuduj więc sobie arkę (...). Wejdź więc do arki z twymi synami, żoną i synowymi. Wraz z tobą niech wejdzie do arki po parze wszystkiego, co żyje, z wszelkiej istoty cielesnej, samiec i samica, aby ocalały”. (Rdz 6, 14, 18-19)

Ludzie, którzy coraz liczniej zamieszkiwali całą ziemię, coraz bardziej zapominali o Panu Bogu. Ich grzechy jak niewyrwane chwasty w ogrodzie, zalały wszystko, co piękne i dobre stworzył Bóg. Pośród chwastów została tylko jedna zdrowa i piękna „gałązka” – Noe. Trzeba było wyrwać chwasty grzechów, żeby nie zagłuszyły także tej ostatniej roślinki.

Bóg zysła więc na ziemi ogromną powódź – potop. Noemu zaś kaze wybudować arkę, w której mają zamieszkać on i jego rodzina oraz przedstawiciele wszystkich gatunków zwierząt

Wody potopu poprzedził potop grzechów popełnianych przez ludzi. Odszukaj je.

f	t	u	o	i	a	b	n	w	q	n
w	g	n	i	e	w	s	i	m	b	i
c	x	z	m	n	s	p	e	d	g	e
v	q	i	s	i	a	x	c	o	h	u
b	a	p	b	s	h	k	z	c	b	m
n	i	s	p	t	u	w	y	a	n	i
l	w	q	y	w	y	i	s	p	r	a
a	r	y	c	o	k	p	t	a	o	r
z	s	c	h	c	i	w	o	ś	ć	k
f	w	q	a	t	j	a	ś	d	i	o
z	a	z	d	r	o	ś	ć	f	i	w
h	r	o	q	a	i	j	s	p	e	a
o	d	t	i	e	k	a	i	w	p	n
p	a	w	x	g	j	o	s	r	o	i
w	d	f	u	p	q	e	x	a	h	e

Dzisiaj te grzechy nazywamy

grzechami głównymi

dlatego, że prowadzą nas do popełniania kolejnych

grzechów ciężkich i lekkich, które możemy zrobić myślą, mową, uczynkiem i zaniedbaniem.

• Korzystając z Pisma św. i tekstu zapisanego w podręczniku na str. 58 zapoznamy uczniów z biblijnym **opisem potopu** (Rdz 6, 5 – 9, 17). Można posłużyć się tekstem umieszczonym na ostatniej stronie.

• QR – fragment Biblii audio.

• Wspólnie z uczniami odkrywamy znaczenie historii potopu.

– Jak postępowali ludzie żyjący w czasach Noego?

– Kto smucił się, widząc zło zalewające dobry świat?

– W jaki sposób Bóg postanowił oczyścić ziemię ze zła?

– Jakim człowiekiem był Noe? (sprawiedliwym, wyróżniającym się nieskazitelnością, całkowicie ufał Bogu i wypełniał Jego polecenia)

– Co nakazał Bóg wybudować Noemu i dlaczego? (arkę, która stała się ocaleniem Noego i jego rodziny; ponieważ Bóg troszczy się i pamięta o swoich stworzeniach)

– Co stało się po potopie? (Bóg zawarł z ludźmi przymierze)

– Jak dziś postępują ludzie po przymierzu zawartym z Bo-

giem? (jedni grzeszą zapominając o Bogu, inni starają się żyć zgodnie z nauką Jezusa, którego Bóg posłał na świat, dla jego zbawienia)

– Co dziś czyni Bóg dla ludzi, aby ich ocalić? (zwraca się do nas głosem sumienia; w sakramentach chrystusowego Kościoła obdarza nas łaską – daje nam udział w swoim życiu)

- W podsumowaniu stwierdzamy, że biblijne opowiadanie o potopie przekazuje nam obrazowym językiem **prawdę o Bogu i Jego trosce o stworzony świat**. Zanim to opowiadanie powstało, istniały już starsze, pozabiblijne, przekazy o potopie. Autor biblijny wykorzystał je, aby przekazać prawdę, że Bóg nieustannie pamięta o swoim stworzeniu. Pamięta o Noem i wszystkich stworzeniach w arce. **Tylko Boża pamięć pozwala ludziom i stworzeniom dalej istnieć.**

– Wody potopu są zapowiedzią (figurą) **chrztu w imię Jezusa, który gładzi grzech świata**.

– Zagłada zaś jest obrazem **bólu i tragedii, do której prowadzi grzech człowieka**. – Arka jest figurą (zapowiedzią) **Kościół**.

Bóg udzielił Noemu błogosławieństwa, które jest **potwierdzeniem, że decyzja o stworzeniu świata nie była pomyłką**. Świadectwem Jego miłości jest przymierze, które zawiera z całym stworzeniem. Symbolizuje je tęcza. Bóg obiecuje, że nie zniszczy świata nawet, gdy ludzie sprzeciwiają się Bogu i popełniają grzechy. **Świat może żyć nadzieją, bo Bóg w swojej dobroci cały czas strzeże życia.**

- QR – piosenka *Szybko 1, 2, 3, zmieścisz się i ty*

Pismo Święte nazywa Noego człowiekiem sprawiedliwym i przyjacielem Boga. Pośród współczesnych sobie ludzi wyróżniał się nieskazitelną. Zaufał Bogu i wypełnił dokładnie jego polecenia dotyczące tego, jak ma wyglądać arka. Dzięki temu ocalał z fal potopu wraz ze swoją rodziną.

Po opadnięciu wód potopu Bóg zawarł z Noem i całym stworzeniem przymierze, którego znakiem była tęcza.

„Ustanawiam więc moje przymierze z wami. (...) Nie będzie już więcej potopu, który miałby spustoszyć ziemię”. I Bóg rzekł: „Oto znak przymierza, które kładę między Mną i wami, i między wszelką istotą żywą, która jest z wami, dla wszystkich przyszłych pokoleń. Łuk mój kładę na obłoku, aby był znakiem między Mną a ziemią.” (Rdz 9, 11–13)

Odpowiedz na pytania i na następnej stronie narysuj ocalenie Noego z potopu. Skończysz z poniższych uwag.

- Jak postępowali ludzie żyjący w czasach Noego? Wypisz, w dolnej części rysunku do czego mogą nas prowadzić grzechy główne, jeśli nad nimi nie będziemy panować.
- Kto bardzo cierpiał i smucił się, widząc zło zalewające świat? W prawym górnym rogu dopisz słowo BÓG.
- W jaki sposób Bóg postanowił oczyścić ziemię ze zła? Dorysuj fale, które pokrywają grzechy i obmywają świat.
- Jakim człowiekiem był Noe? Co i dlaczego nakazał Bóg mu wybudować? Dorysuj arkę. Na dachu napisz słowo OCALENIE. Na ścianach wypisz cnoty i dobre cechy charakteru Noego.
- Co stało się po potopie? (Bóg zawarł przymierze) Między Bogiem i arką dorysowujemy tęczę i podpisujemy PRZYMIERZE.

58

Odniesienie do życia:

• Prosimy uczniów, aby powiedzieli, jakie znają rodzaje grzechów. Wspólnie przypominamy pojęcie grzechu ciężkiego i lekkiego.

– **Grzech ciężki** to zupełnie świadome i dobrowolne przekroczenie przykazań w rzeczy ważnej. To zupełny brak miłości wobec Pana Boga i człowieka. Powoduje utratę łaski uświęcającej – życia Bożego.

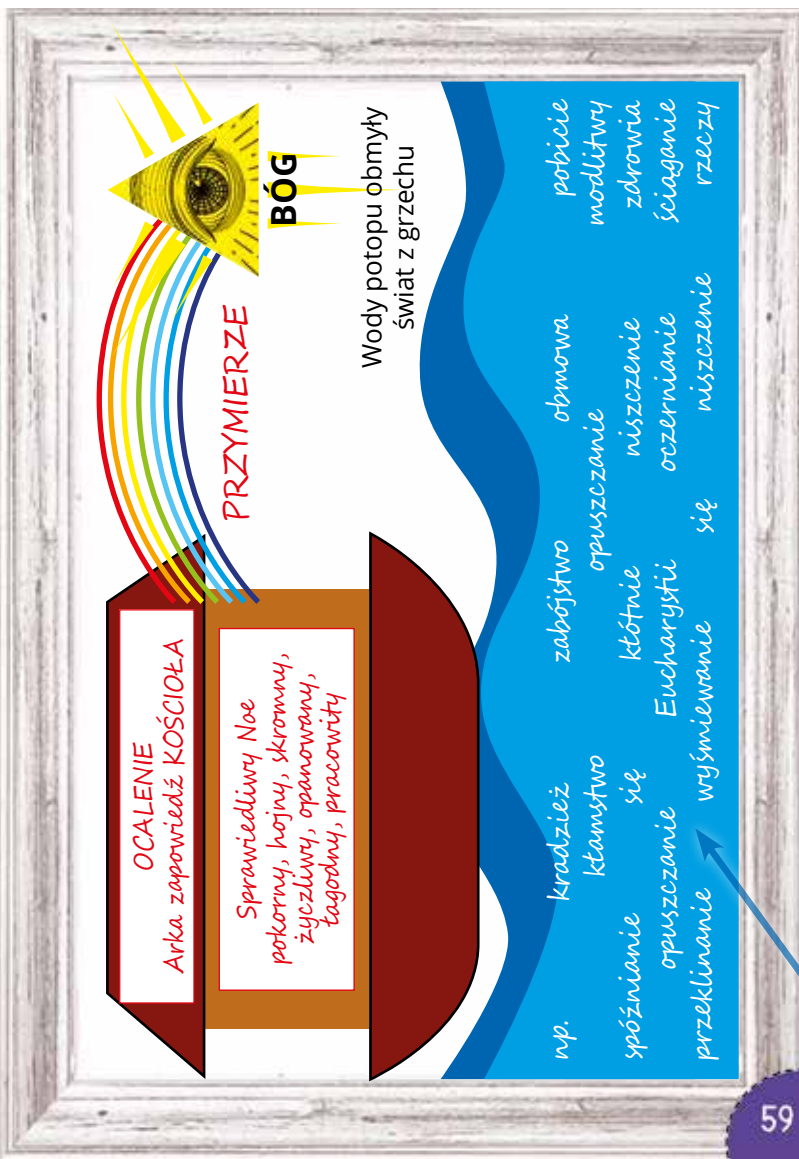
– **Grzech lekki** popełniamy, gdy nie występuje choćby jeden z warunków grzechu ciężkiego.

Grzech, tak jak chwasty, zagłusza w nas dobro. Powoduje, że nie można w nas rozpoznać dziecka Bożego.

Musimy się z niego oczyścić. **Naszym ratunkiem, ocaleniem jest Kościół**, w którym przyjmujemy chrzest gładzący grzech pierworodny, a później przystępujemy do sakramentu pokuty oczyszczającego nas z innych grzechów. **W sakramentach Pan Bóg udziela nam potrzebnych łask do dobrego, pięknego życia, tak aby wszyscy mogli w nas rozpoznać dziecko Pana Boga.**

• Zachęcamy uczniów do robienia codziennego rachunku sumienia i regularnego przystępowania do sakramentu pokuty. Jeżeli jest czas można zrobić doświadczenie, które pokaże znaczenie sakramentu pokuty. Opis na następnej stronie.

• Wykonujemy razem z uczniami schematyczny rysunek według opisu ze str. 58. Siedem kolorów tęczy od zewnątrz: czerwony, pomarańczowy, żółty, zielony, niebieski, gra-

natowy, fioletowy.

- Uczniowie wpisują w komórkę na str. 58 osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy.
- Modlitwa na zakończenie – *Ufam Tobie*. Dziękujemy w niej Panu Bogu za to, że pamięta o nas i pragnie nas ocalić od zła.

Potop (Rdz 6, 5 – 9, 17)

Noe był człowiekiem sprawiedliwym. Żył w przyjaźni z Panem Bogiem.

W czasach Noego grzech opanował serca innych ludzi i rozlał się po całej ziemi, która stała się skażona w oczach Boga.

Bóg postanowił cały świat oczyścić z grzechów i zła. Ostrzegł sprawiedliwego Noego, że nastanie potop:

„Ty zaś zbuduj sobie arkę z drzewa żywicznego(...). Wejdziesz przeto do arki z synami twymi, z żoną i z żonami twych synów. Spośród wszystkich istot żyjących wprowadź do arki po parze, samca i samicę, aby ocalały wraz z tobą od zagłady.” (Rdz 6, 14. 18–19)

Bóg nakazał również Noemu, aby zabrał do arki pokarm dla siebie oraz paszę dla zwierząt. Noe zrobił wszystko tak, jak mu Pan Bóg polecił uczynić, ponieważ całkowicie Mu ufał.

Ulewny deszcz potopu padał przez czterdzieści dni. Wody wezbrały, podniosły arkę ponad ziemię, a potem wzbierały jeszcze przez sto pięćdziesiąt dni. Bóg, pamiętając o arce i wszystkich jej mieszkańcach, sprawił, że powiał wiatr nad całą ziemią i wody zaczęły opadać. Gdy ziemia całkowicie obeschła, Noe wraz z rodziną wyszedł z arki i wypuścił wszystkie zwierzęta. Dziękując za ocalenie, zbudował ołtarz dla Pana i złożył ofiarę. Bóg pobłogosławił Noego, jego synów i rzekł:

„(...) Zawieram z wami przymierze, tak iż (...) już nigdy nie będzie potopu niszczącego ziemię” Po czym Bóg dodał: **„A to jest znak przymierza, które Ja zawieram z wami i każdą istotą żywą, jaka jest z wami, na wieczne czasy: Łuk mój kładę na obłoki, aby był znakiem przymierza między Mną a ziemią”.** (Rdz 9, 11–13).

Doświadczenie

Pokazujemy dzieciom przyniesiony zabrudzony przedmiot i prosimy, aby przyjrzały mu się uważnie.

– Czy możecie powiedzieć, co to jest?

– Dlaczego nie możemy tego rozpoznać? Co nam w tym przeszkadza? (brud)

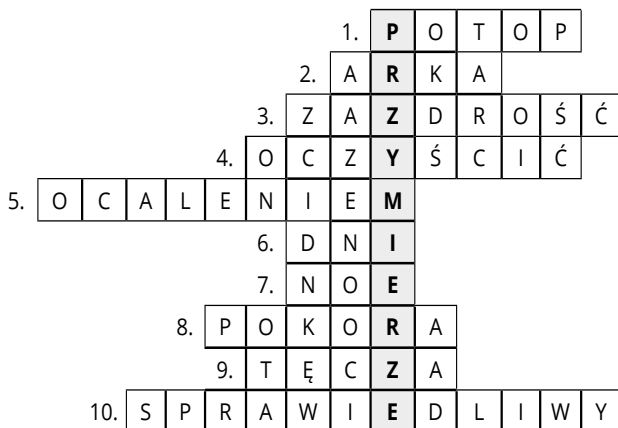
– W jaki sposób możemy pozbyć się tego brudu? (obmyć wodą)

Zapraszamy kilkoro dzieci do pomocy w umyciu przedmiotu. Uczniowie mają go polewać wodą przyniesioną w dzbanie.

– Co teraz możecie powiedzieć o naszej brzydkiej, zabrudzonej rzeczy? (jest piękna, czysta, możemy ją podziwiać)

Tego dokonuje Chrystus w sakrament pokuty. Odradza w nas życie Boże i na nowo stajemy się dziećmi Bożymi.

Krzyżówka do wykorzystania w ramach powtórek

1. Ulewny deszcz, który zalał całą ziemię.

2. Łódź, na której schronili się ludzie.

3. Jeden z grzechów głównych.

4. Pan Bóg zesłał na ziemię wody potopu, aby... ją z grzechu.

5. Naszym... jest Kościół.

6. Potop trwał czterdzieści...

7. Wybudował Arkę.

8. Przeciwnieństwo pychy.

9. Łuk na niebie.

10. Noe to człowiek...

Po potopie Pan Bóg zawarł z ludźmi ...

13. NIEUKOŃCZONA BUDOWLA

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.7.2. wskazuje przyczyny zła;
- A.7.4. przedstawia skutki zła (grzechu);
- A.7.b. troszczy się o pomnażanie dobra w świecie;
- A.7.c. unika zła;
- A.9.5. podaje cechy wybranych gatunków literackich;
- A.9.6. wymienia niewłaściwe sposoby interpretacji tekstów biblijnych;
- A.9.d. zachowuje kościelne zasady przy interpretacji tekstów biblijnych;
- A.11.1. przedstawia podstawowe wydarzenia historii zbawienia w Starym Testamencie w porządku chronologicznym: budowa wieży Babel;
- A.11.c. dokonuje refleksji nad słowem Bożym;
- A.11.e. jest przekonany o kierowaniu światem przez Boga;
- A.11.f. ufa Bożej Opatrzności;
- C.1.2. uzasadnia, że zło jest konsekwencją odrzucenia Boga;
- C.1.b. podejmuje walkę z przejawami zła w swoim życiu i w otoczeniu.

Cel katechetyczny:

uczeń znając historię wieży Babel, wskazuje pychę jako grzech niszczący przyjaźń człowieka z Bogiem i innymi ludźmi i chce wystrzegać się tego grzechu.

Cele szczegółowe:

- na podstawie biblijnej historii o wieży Babel uczeń wskazuje pychę, jako główny grzech niszczący przyjaźń człowieka z Bogiem i innymi ludźmi;
- uczeń rozumie znaczenie postawy pokory i życzliwości w kształtowaniu relacji z Bogiem i innymi ludźmi;
- uczeń potrafi podziękować za obecność Ducha Świętego we wspólnocie Kościoła, do której należy.

Postawy:

- uczeń stara się żyć w jedności z Bogiem i dążyć do porozumienia z innymi ludźmi.

Metody pracy:

rozmowa kierowana, analiza tekstu Pisma św., budowanie wieży z klocków, recepta, wieża miłości, analiza wiersza, piosenka.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte, klocki, podręcznik, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Wprowadzenie:

- Katechyzę rozpoczynamy wspólną modlitwą – *Ojcze nasz*.

- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:

- Kim był Noe i co zbudował?
- Dlaczego Pan Bóg zesłał na świat potop? (**pragnął oczyścić go z grzechu**)
- Co zapowiada potop i arka w Nowym Testamencie? (**chrzest i Kościół**)

- Prosimy dzieci, aby przeczytały tekst i powiedziały, jakie są zasady gry Jenga można zdemonstrować).

- Uczniowie wykonują zadanie wpisując to, co pomaga lub przeszkadza we wspólnym budowaniu.

13. Nieukończona budowla

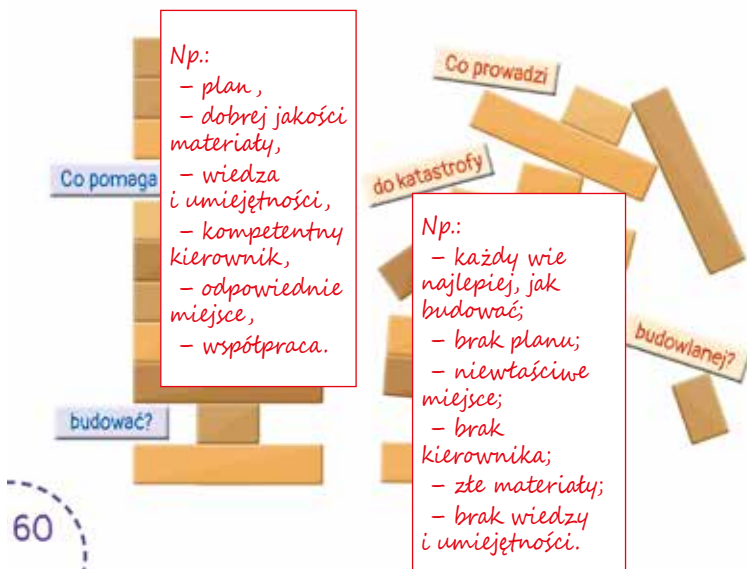

Jenga to doskonała gra dla każdej grupy ludzi. Zasady są bardzo proste. Wyciągamy klocek i kładziemy go na szczycie, próbując zbudować coraz wyższą wieżę. Przegrywa ten, który zrobi to nieostrożnie i doprowadzi do zawalenia się konstrukcji. Bardzo prawdopodobne, że już graliśmy w tę grę. Zastanów się i napisz w odpowiednich wieżach jengi, co trzeba zrobić, a czego trzeba unikać, aby wspólnie coś zbudować.

Wspólnie z uczniami zastanawiamy się, na jaki grzech główny wskazuje sytuacja, w której ludzie nie potrafią czegoś razem zbudować, ponieważ każdy z nich wie najlepiej, w jaki sposób trzeba to robić, czyli nie potrafią razem współpracować. (**pycha**)

Podanie prawdy:

Analizując ostatnio przerobione tematy i zastanawiamy się, czy w którymś z nich pycha człowieka nie doprowadziła do wielkiej tragedii. (**Grzech pierworodny – ludzie skuszeni przez szatana, który powiedział: „otworzą się wam oczy i staniecie się jak Bóg” (Rdz 3, 5) i kierowani pychą, pierwszy raz okazali Panu Bogu nieposłuszeństwo. Konsekwencją tego było oddalenie od Boga i lęk przed Bogiem „ukryli się przed PANEM” (Rdz 3, 8) oraz zerwanie przyjaźni – bliskości łączącej ich z Bogiem.**)

• Korzystając z Pisma św. (Rdz 11, 1–9) i tekstu umieszczonego w podręczniku zapoznajemy uczniów z ostatnim opowiadaniem z prehistorii biblijnej o wieży Babel, która też jest napisana językiem obrazowym.

- Co chcieli ludzie wybudować? (**miasto i wieżę**)
- Jak wysoka miała być wieża? (**do samego nieba**)
- Co chcieli ludzie w ten sposób pokazać? (**swoją wielkość i siłę**)

„Zapewnić sobie imię” – słowa wskazujące na chwałę człowieka, który poprzez swoje osiągnięcia chciał uniezależnić się od Boga.

„Do dzieła! Zbudujmy sobie miasto i wieżę, której szczyt sięgałby nieba, abyśmy zapewнили sobie imię i nie rozproszyli się po całym kraju”. (Rdz 11, 4)

Historia budowy wieży Babel jest symbolem pychy ludzi, którzy chcieli w ten sposób pokazać swoją wielkość i siłę. Chcieli dorównać Panu Bogu. Konsekwencją ich zarozumiałości był podział. Bóg sprawił, że zaczęli mówić różnymi językami i nie potrafili się ze sobą porozumieć. Grzech człowieka polegał również na sprzeciwieniu się woli Pana Boga, który chciał, aby ludzie rozprzestrzenili się po całej ziemi. Tymczasem ludzie zaczęli budować miasto, aby pozostać razem w jednym miejscu. Nie chcieli zaufać Bogu i zaludnić ziemi. Pycha to choroba duszy, która dotyka także nas. Zwykle rozpoznajemy jej objawy dopiero w bardzo zaawansowanym stadium rozwoju. Dobry lekarz rozpoznaje ją bardzo szybko i zaaplikuje odpowiednie lekarstwa.

Wypisz objawy chorobowe pychy.

Wynoszenie się nad Boga i innych ludzi.

Stawianie swojej woli na pierwszym miejscu.

Nieumiejętność szczerego powiedzenia słów: proszę, dziękuję i przepraszam.

Przechwalanie się i koncentrowanie uwagi na swojej osobie.

Odniesienie do życia:

- QR – wiersz *Stefek Burczymucha* (Maria Konopnicka).

– Komu chcieli dorównać? (Panu Bogu, od którego chcą się uniezależnić)

– W jaki sposób ludzie okazali jeszcze Panu Bogu nieposłuszeństwo? (**nie chcieli zaludnić ziemi – rozproszyć się po niej**)

– Czego brakowało ludziom? (zaufania do Boga)

• Budowanie miasta i wieży oznacza zamykanie się ludzi w obrębie własnych wytworów cywilizacyjnych. Tworzenie cywilizacji jest czymś dobrym i słusznym. Zło polega na tym, że ludzie swoimi osiągnięciami chcą się uniezależnić od Boga.

Bóg interweniuje przez pomieszanie języków. Obraz ten nie oznacza, że Bóg czuje się zagrożony ze strony ludzi. Pomieszane języki to skutek niewłaściwych działań ludzi, którzy sami, bez Boga, chcieli osiągnąć niebo. Wieża Babel była fałszywym celem, który zaprowadził ich donikąd. Ludzie, zamiast rozwijać się w prawdziwej wspólnotcie, popadają w coraz większy chaos i niezgodę.

Dopiero w dzień Pięćdziesiątnicy Bóg mocą Ducha Świętego zjednoczył ludzi z różnych narodów i kultur, aby żyli według Ewangelii i już na ziemi budowali królestwo pokoju i miłości.

• Prosimy uczniów, aby napisali w kolejnym zadaniu na str. 61, w jaki sposób zachowuje się człowiek, którego sercem zawładnęła pycha.

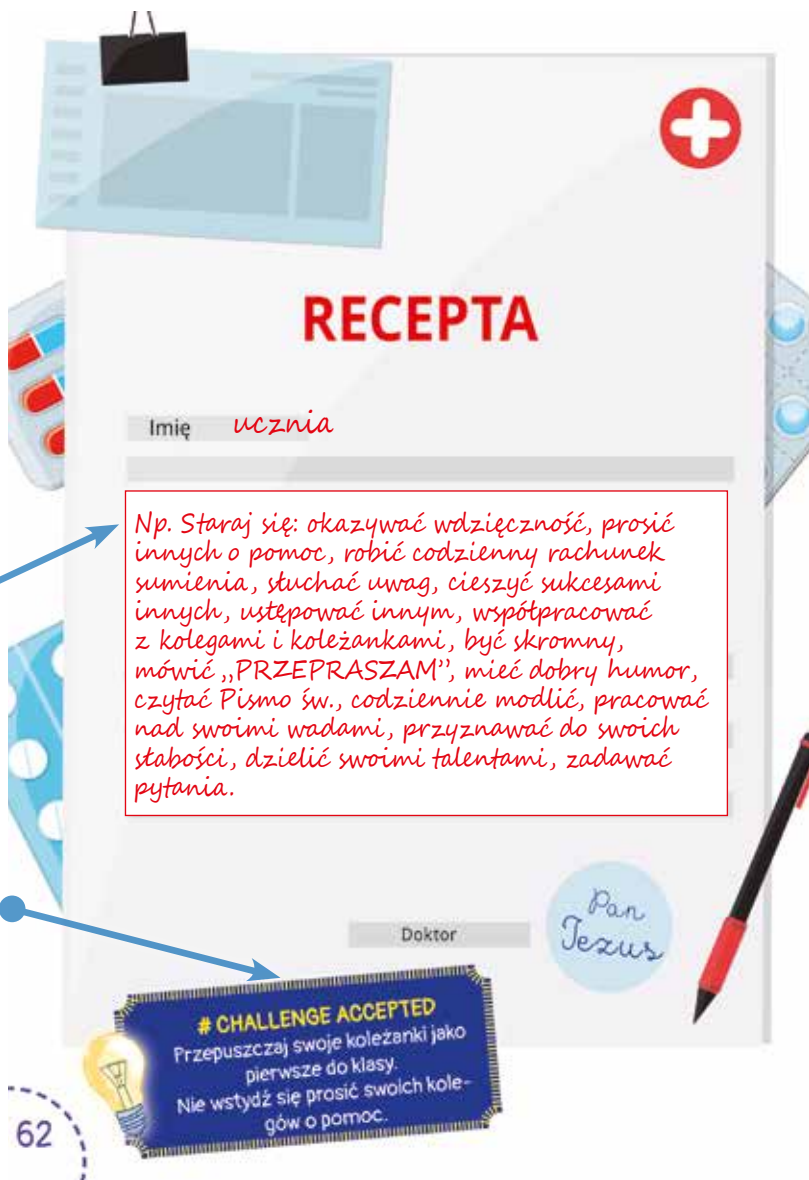
– Co jest konsekwencją takiego zachowania? (oddalenie się od Boga i innych ludzi)

– Wśród grzechów głównych, na którym miejscu jest wymieniana pycha? (na pierwszym)

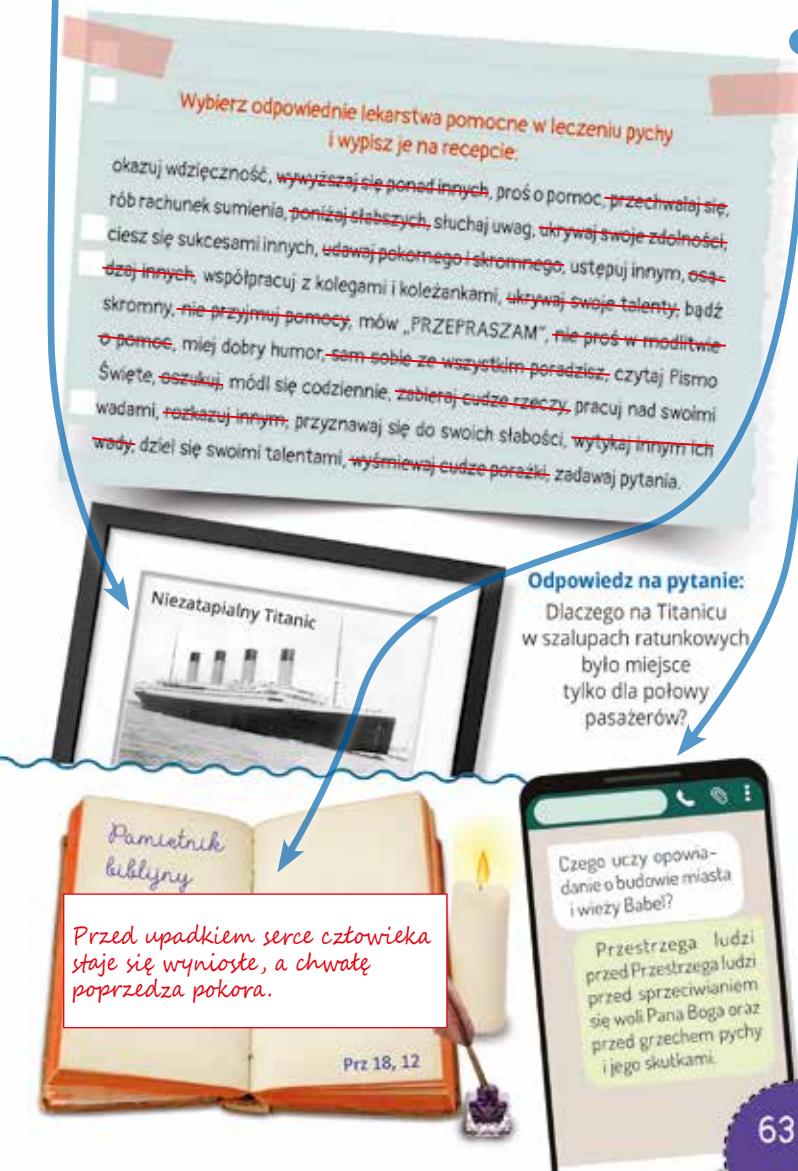
• Pycha jest szczególnie niebezpieczną chorobą duszy, ponieważ **całkowicie oddala człowieka od Boga i innych ludzi**. Trzeba dołożyć wszelkich starań, aby nie dopuścić do jej rozwoju.

• Prosimy uczniów, aby uzupełnili receptę z zaleceniami pomagającymi uniknąć pychy.

• Zachęcamy dzieci do podjęcia wyzwania. Tym razem są dwa różne. Jedno jest dla chłopców, a drugie dla dziewcząt.

- Prosimy dzieci, aby chwilę zastanowiły się i powiedziały, o czym świadczy fakt, że na wspa-
niałym *Titanicu*, który zatonął podczas swojego pierwszego rejsu, zamontowano szalupy ra-
tunkowe tylko dla połowy pasażerów.

- Uczniowie uzupełniają *Pa-
miętnik biblijny*.

- Prosimy uczniów, aby wpi-
sali w komórkę osobę, z któ-
rą chcą powtórzyć treść ka-
techezy.

- Jeżeli wystarczy czasu mo-
żemy wspólnie z dziećmi zbu-
dować **wieżę miłości**. Najlepiej,
gdyby cała klasa budowała
jedną wieżę. Wszyscy stoją
w okręgu. W liczniejszych kla-
sach dzieci stoją odwrócone
do siebie bokiem – mniejszy
krąg. Rozpoczyna katecheta.
Pierwszy wyciąga rękę i mówi
dobry uczynek, cnotę, cechę
charakteru. Na niej kolejno
wszyscy uczniowie kładą swoje
ręce i mówią inne dobre rze-
czy. Gdy wszyscy dadzą swoją
rękę, może być druga kolejka.
Nauczyciel kładzie swoją rękę
na górze, a dalej uczniowie,
którzy mieli ręce na dole. Bu-
dujemy tak wysoko jak się da.
Kończymy wspólnym okrzy-
kiem 1, 2, 3 JEZUS!

- Modlitwą na zakończenie katechezy może być *Akt żalu* lub wspólnie zaśpiewana piosenka
(ostatnia strona).

1. Patrzę na ptaki i lilie polne,
widzę, jak Ojciec troszczysz się o nie;
tylko my, ludzie, na Twojej ziemi
nie potrafimy chlebem się dzielić.

**Ref. Abyśmy byli jedno, podajmy sobie ręce.
Abyśmy byli razem i jedno mieli serce.
Dzielmy się chlebem, dzielmy się niebem;
Niech się odmieni, niech się odmieni
oblicze ziemi, tej ziemi.**

2. Przymnóż nam wiary i odmień serca
niechaj zapłonie ogień braterstwa;
i niech już przyjdzie na ludzką ziemię
oczekiwane wciąż nowe plemię.

Ref. Abyśmy byli jedno...

3. O ludzie, bracia, do was wołamy,
niech się zakończą grzechów rozłamy,
i w ocalonym rodzinnym domu
obdzielmy siebie znakiem pokoju.

Ref. Abyśmy byli jedno..

Notatki:

IV. BÓG ZAWIERA PRZYMIERZE

14. WĘDRÓWKA WIARY

Podstawa programowa

Uczeń:

- A.3.1. wyjaśnia, że wiara jest łaską – darem otrzymanym od Boga;
- A.3.2. uzasadnia, że wiara jest zadaniem;
- A.3.3. wymienia przymioty wiary;
- A.3.b. wyraża wdzięczność za dar wiary;
- A.3.c. stara się żyć według zasad wiary;
- A.3.e. dba o jej wzrost przez słuchanie słowa Bożego i przyjmowanie sakramentów świętych;
- A.4.a. świadomie wyznaje wiarę;
- A.11.1. przedstawia podstawowe wydarzenia historii zbawienia w Starym Testamencie w porządku chronologicznym: patriarchowie,
- A.11.2. prezentuje najważniejsze wydarzenia z życia wybranych postaci starotestamentalnych;
- A.11.4. przedstawia biblijne przykłady osób powoływanych przez Boga oraz ich zadania;
- A.11.b. słucha i czyta Pismo Święte z zaangażowaniem;
- A.11.c. dokonuje refleksji nad słowem Bożym;
- A.11.d. pogłębia swoją relację z Bogiem, naśladując postaci biblijne;
- A.11.e. jest przekonany o kierowaniu światem przez Boga;
- A.11.f. ufa Bożej Opatrzności.

Cel katechetyczny:

uczeń znając historię powołania Abrahama, stara się wytrwale podążać ku Bogu drogą wiary.

Cele szczegółowe:

- uczeń potrafi własnymi słowami opowiedzieć o przymierzu, które Bóg zawarł z Abrahamem;
- uczeń wie, dlaczego Abrahama nazywamy „ojcem wszystkich wierzących”;
- uczeń potrafi okazać wdzięczność za dar dziecięstwa Bożego otrzymanego w sakramencie chrztu świętego.

Postawy:

- uczeń stara się wytrwale podążać ku Bogu drogą wiary.

Metody pracy:

rozmowa kierowana, praca z mapą, pamiętnik, praca z tekstem, opowiadanie.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik z ćwiczeniami, Pismo Święte, wyposażenie wędrowca (np. plecak, Kompas, buty, kapelusz...), komputer z dostępem do Internetu, rzutnik lub tablica interaktywna.

Wprowadzenie:

- Rozpoczynamy katechezę wspólną modlitwą *Akt wiary*.
- Krótko przypominamy treści z poprzedniej katechezy:
 - Co to jest pycha?
 - Do czego doprowadziła pycha budowniczych wieży Babel?
- Uczniowie czytają tekst z podręcznika.

• Prowadzimy z nimi krótką rozmowę prowadzimy rozmowę na temat **przygotowań do podróży**. Możemy pokazać różne przedmioty, które zabieramy, wyruszając na wyprawę, np. plecak, kompas, mapę, itd. To, co zabieramy ze sobą, zależy **od długości wyprawy i miejsca, do którego wyjeżdżamy**.

– Co zabierzemy, gdy jedziemy do: babci, w góry, nad morze?

• Prosimy, aby uczniowie wykonali zadanie i oszacowali, ile czasu potrzeba na wyprawę do tych miejsc.

– Co zabierzemy ze sobą, gdy wyruszamy na jednodniową wyprawę? A co zabierzemy, gdy jedziemy na tydzień lub na miesiąc?

– Jak będą wyglądały nasze przygotowania, gdy wyruszymy na zawsze?

14. Wędrówka wiary

Stare przysłowie powiada, że podróże kształcą. Poznajemy nowe miejsca i nowych ludzi. Odkrywamy nowe smaki i zapachy. Doskonale wiesz, że do każdej podróży trzeba się jednak odpowiednio przygotować. Inaczej spakujemy walizkę czy plecak, wyruszając na wyprawę w góry, a inaczej nad morze.

Napisz, w jakim kraju znajdują się miejsca z tabelki.

Grób Pański	Izrael
Sukiennice	Polska
Brama Brandenburska	Niemcy
Bazylika św. Piotra	wybudowana nad jego grobem – Watykan
Grota Lurdzka	Francja
Most Karola	Czechy
Grób św. Jakuba Apostoła – Santiago de Compostela	Hiszpania
Piramida Cheopsa	Egipt

Są tacy, którzy szczegółowo planują swoje podróże: wyznaczają trasę podróży i wypisują miejsca warte odwiedzenia, planują postoje i międzylądowania, wyliczają, ile i jakie ubrania będą im potrzebne, ile pieniędzy mogą wydać na dzień. Są jednak też takie podróże, które zaczynają się w bardzo zaskakujący sposób. Opisana w Starym Testamencie podróż Abrahama rozpoczęła się od głosu Boga, usłyszanego w swoim sercu. Terach (ojciec Abrahama) wziął swoją rodzinę i wyruszył z Ur chaldejskiego do Kanaanu. Nie dotarł jednak do celu. Zatrzymał się w Charanie. To właśnie tam Abram

CHALLENGE ACCEPTED
Zaproponuj rodzicom wspólne obejrzenie serialu "Podróż za jeden uśmiech".

Podanie prawdy:

- Korzystając z Pisma św. Rdz 12, 1–7 i tekstu umieszczonego w podręczniku zapoznajemy uczniów z biblijną **historią Abrahama**, który żył prawie cztery tysiące lat temu. W tubie znajduje się tylko fragment Rdz 12, 1b–3, warto w sposób uroczysty przeczytać cały fragment. Abraham jest **postacią historyczną**. Początkowo nosił on imię Abram, które oznacza: „ojciec jest wzniosły”. Później Bóg nadał mu nowe imię: Abraham, które tłumaczy się jako: „ojciec wielu narodów”.

Żył ok. 1850 r. przed Chr. Pochodził z miejscowości Ur w południowej części Mezopotamii. Choć inni ludzie czcili wielu bogów, **Abram uwierzył w jednego Boga i podążył za jego głosem.**

– Jak na początku przebiegała podróż Abrama? (**najpierw wyruszył wraz z ojcem i rodziną z miasta Ur i dotarł do Charanu**)

– Dlaczego Abram wyruszył w dalszą drogę z Charanu? (**podążył za głosem Boga, któremu zaufał i w którego uwierzył**)

usłyszał głos Boga, który nakazał mu opuścić dom ojca i wyruszyć w dalszą drogę. Wraz z żoną Saraj, bratankiem Lotem (nie mieli bowiem własnych dzieci) i całym swoim majątkiem wyruszyli do nieznanego kraju Kanaan.

Wyobraź sobie tę sytuację: słyszysz głos, który mówi Ci, żebyś opuścił swój dom i wyruszył w nieznaną, Istne szaleństwo! Tym bardziej, że Abram był już wtedy starym człowiekiem. Gdy usłyszał głos Boga miał 75 lat.

Co mógł czuć Abram, dostając tak dziwne polecenie od Boga? Napisz kilka zdań z jego pamiętnika.

Np.: Poranek, 15 Nisan, 31 rok panowania Samu-la-Ela
Dzisiaj postanowiłem. Wyruszę w drogę. Wszystko stawiam na Ciebie Boże i wiem, że się nie zawiodę. Ty wypełnisz to, co obiecałeś. Choć jestem stary, dasz mi potomka i doprowadzisz mnie do celu.

(Do wykorzystania np.: jedyny, żywy i prawdziwy Bóg; ufam; karawana; jestem pewien; wiara; nie zawiodę się; Bóg wypełni obietnicę; trud; postępowanie; Bóg doprowadzi mnie do celu; niepewność; wszystko zawierzam Bogu; wezwanie; radość; idę za głosem; cierpliwie czekam...)

„Zostaw swoją ziemię, twój ród i dom twojego ojca, i idź do kraju, który ci wskaże. Uczynię cię bowiem wielkim narodem. Będę ci błogosławił i uczynię cię sławnym. Będziesz błogosławieństwem. Będę błogosławił tym, którzy ciebie będą błogosławić, a tym, którzy tobie źle życzą, będę złorzeczył. Przez ciebie otrzymają błogosławieństwo wszystkie ludy ziemi”. (Rdz 12, 1-7)

– W jakim wieku wyruszył Abram w dalszą drogę? (75)

– Dokąd podążył? (**do Ziemi Obiecanej – Kanaan**)

– Ile dzieci mu towarzyszyło? (**Abram i Saraj nie mieli dzieci**)

– Co obiecał Bóg Abramowi? (**ziemię, potomstwo – uczyni z niego liczny naród i błogosławieństwo**)

– W jaki sposób odpowiedział Abram na Boże wezwanie? (**wiarą, zaufaniem i posłusznym działaniem – podążył za Bożym wezwaniem**)

• Uzupełniamy z uczniami mapkę z trasą wędrówki Abrama.

• Uczniowie przygotowują krótki zapis w pamiętniku Abrama zwracając **szczególną uwagę** na to, co przeżywał **zabierając swoją rodzinę na wyprawę w nieznaną**. Wpis może być zupełnie dowolny – bez określenia czasu. Można też zrobić zapis: 1 dzień podróży, 8 miesięcy podróży. Jeżeli uczniowie będą nalegać, to można spróbować zapisać datę w inny sposób: posłużyć się hebrajskimi nazwami miesięcy i policzyć rok 1850

p.n.e., jako kolejny rok panowania jednego z babilońskich władców (Sumu-la-El – drugi król z I dynastii z Babilonu, panował przez 36 lat 1881–1845 p.n.e. – chronologia średnia; <https://pl.wikipedia.org/wiki/Sumu-la-El>).

- Abram po latach wędrówki zamieszkał ze swoją rodziną w kraju Kanaan. Abram nawiązywał coraz silniejszą więź z Bogiem. Przypieczętowana ona została **przymierzem** (dwustronnym układem), w czasie którego Bóg powtórzył złożone wcześniej obietnice, a Abram odpowiedział Bogu wiarą i zaufaniem.

- Uczniowie czytają tekst o wierze Abrahama zamieszczony w podręczniku.

- Jak nazywamy Abrahama ze względu na jego wiarę? (**ojcem wszystkich wierzących**)

- Czym była wiara Abrahama? (**odpowiedzią na Boże zaproszenie, aby żyć z Nim w przyjaźni**)

- Czego wymagała wiara Abrahama? (**zaufania i cierpliwości**)

- Co było podstawą przyjaźni, która złączyła Abrahama z Bogiem? (**wolność – Pan Bóg Abrahama do niczego nie zmuszał**)

Wyruszając w drogę, Abram uwierzył, że to, co Bóg mu obiecuje, wypełni się. Dlatego też czasami nazywamy go **Ojcem wszystkich wierzących**. Wiara Abrahama była odpowiedzią na zaproszenie Pana Boga do wejścia z Nim w przyjaźń. Wymagała zaufania w prawdziwość Bożych obietnic i ogromnej cierpliwości w oczekiwaniu na jej spełnienie. Abram wybiera tę przyjaźń z Bogiem, który go do niczego nie zmusza. Może podjąć tę decyzję w sposób wolny i przemyślany. Wierność tej przyjaźni pomaga mu dotrzeć do obiecanej przez Boga ziemi Kanaan. Czytając jego historię, możemy uczyć się także tego, jaka powinna być nasza wiara.

Wiara to uznanie za prawdę czegoś, czego sami nie możemy sprawdzić.

Odniesienie do życia:

- Kolejne zadanie wykonujemy razem z uczniami. **Do poszczególnych pól możemy wpisać tylko pojedyncze przymioty wiary Abrahama**. Możemy również zwrócić uwagę uczniów, że żyjemy już 4000 lat po Abrahamie w czasach Nowego Testamentu, po przyjściu na świat obiecanego Zbawiciela Jezusa Chrystusa i poszerzyć zadanie stawiając uczniom pomocnicze pytania.

- Na czym nauczaniu jest teraz oparta nasza wiara?

- W jaki sposób Bóg teraz umacnia naszą wiarę?

- Co się stanie z ludźmi wokół nas, jeżeli będziemy prawdziwie żyli wiarą w Boga?

- QR – piosenka *Gdyby wiara twa*.

- Uczniowie zapoznają się z tekstem, który porównuje ludzkie życie do wędrówki.
- Co jest celem wędrówki naszego życia? (**życie wieczne – niebo**)
- Kiedy rozpoczyna się nasza wędrówka? (**od początku życia; od poczęcia**)
- Co nadaje kierunek naszej wędrówce, a co wytycza jej szlak? (**chrzest, Boże przykazania**)
- Co musimy uczynić, aby dotrzeć do celu? (**uwierzyć i zaufać Bogu**)
- Kto nam towarzyszy w tej wędrówce? (**inni ludzie**)

Całe nasze życie możemy porównać do podróży. Celem wędrówki Abrahama był Kanaan, a naszym jest niebo – życie wieczne obiecane nam przez Boga. Naszą wędrówkę rozpoczynamy od początku życia. Podczas chrztu świętego Pan Bóg wyznacza jej kierunek. Aby dotrzeć do celu, musimy uwierzyć i zaufać Bogu tak, jak to uczynił Abraham. Szlak, którym mamy iść, wyznaczają Boże przykazania. Drogą naszego życia, podobnie jak Abraham, idziemy razem z bliźnimi, którzy też chcą dojść do celu – nieba.

Wstaw brakujące fragmenty naszego wyznania wiary.

Wierzę w _____, Stworzyciela
_____, i w Jezusa Chrystusa, _____,
Pana naszego, który się _____, narodził
_____, umęczon pod Ponckim Piłatem,
_____, zstąpił do piekieł,
_____, wstąpił na niebiosa, _____,
_____, stamtąd przyjdzie
żywych i umarłych. Wierzę w _____, święty Kościół
_____, _____ obcowanie, _____
odpuszczenie, ciała _____,
_____ wieczny. Amen,

Bez wiary zaś nie można podobać się Bogu. Ten, kto zbliża się do Boga, musi wierzyć, że On jest i że nagradza tych, którzy Go szukają.

Hbr 11, 6

• Uzupełniamy z dziećmi *Skład Apostolski*. Dodatkowo możemy wyróżnić poszczególne części wyznania wiary. Na niebiesko podkreślamy część poświęconą Bogu Ojcu, na żółto Synowi Bożemu, na czerwono Duchowi Świętemu, a na zielono Kościołowi.

• Prosimy, aby dzieci powiedziały, **kiedy nasza wiara jest żywa i dajemy nią świadectwo** życia, np.:

– **Modlimy się, choć nikt tego nie widzi.** (rano, wieczorem u siebie w pokoju)

– **Modlimy się, choć widzą to wszyscy ludzie.** (znak krzyża gdy przechodzimy obok kościoła, znak krzyża przed obiadem na szkolnej stołówce)

– **Okazujemy miłość bliźniemu.** (pomagamy potrzebującym, przebaczymy winowajcom, jesteśmy dobrzy nawet dla naszych nieprzyjaciół)

– **Oddajemy cześć Bogu.** (uczestniczymy w niedzielnej Eucharystii i Mszy szkolnej)

– **Poznajemy Boga.** (na katechezie, czytając książki i czasopisma religijne)

– **Jesteśmy Panu Bogu posłuszni.** (wypełniamy Boże przykazania)

• Wyszukujemy fragment Piśma św. do wpisania w *Pamiętnik biblijny*.

- Uczniowie wpisują w komórkę osobę, z którą chcą powtórzyć treść katechezy.
- Dziękując za dar chrztu św. kończymy katechezę wspólnym wyznaniem wiary *Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego*.

Hebrajskie nazwy miesięcy do wykorzystania w *Pamiętniku Abrama*:

nisan	(marzec-kwiecień)
ijar	(kwiecień-maj)
siwan	(maj-czerwiec)
tamuz	(czerwiec-lipiec)
aw	(lipiec-sierpień)
elul	(sierpień-wrzesień)
tiszri	(wrzesień-październik)
cheszwan	(październik-listopad)
kislew	(listopad-grudzień)
tewet	(grudzień-styczeń)
szwat	(styczeń-luty)
adar	(luty-marzec)

Opowiadanie, którym można się posłużyć wyjaśniając uczniom, **czym jest WIARA**.

W małym domku na peryferiach żyła sobie bardzo szczęśliwa rodzina. Ale pewnej nocy w ich kuchni wybuchł straszny pożar. Kiedy płomienie rozprzestrzeniły się, rodzice wraz z dziećmi wybiegli na zewnątrz. Jednak w pewnym momencie spostrzegli, że brakowało wśród nich najmłodszego, pięcioletniego chłopca. W momencie, w którym wychodzili, przeraził się trzasku ognia i dławiącego dymu, i ukrył się na strychu. Co robić? Ojciec i matka spoglądali na siebie zrozpaczeni, dwie siostrzyczki zaczęły krzyczeć. Rzucić się w ten żywioł było prawie niemożliwe... Tymczasem strażacy spóźniali się. W pewnej chwili zobaczyli otwierające się na górze okienko strychu, w którym pojawił się krzyczący chłopiec: – Tata! Tata!

Ojciec podbiegł i zawołał:

– Skacz w dół!

Chłopiec, widząc pod sobą tylko czarny dym i ogień, a słysząc jedynie głos, odpowiedział:

– Tatusiu, ja cię nie widzę...

– Ale ja ciebie widzę, to wystarczy. Skacz w dół! – krzyczał ojciec.

Chłopiec rzucił się w przestrzeń i opadł cały i zdrowy w silne ramiona ojca, który zdecydowanie pochwycił go w locie. (B. Ferrero, *365 krótkich opowiadań dla ducha*)

– Co groziło dziecku? (śmierć)

– Kto był jego ratunkiem?

– Dlaczego dziecko nie widziało swojego ojca?

– Co dziecko musiało zrobić, aby ocalić swoje życie? (uwierzyć i zaufać ojcu – wyskoczyć przez okno)

– Dlaczego tata mógł uratować swojego syna? (widział go i był wystarczająco silny, aby go złapać)

– W jaki sposób możemy porównać historię z opowiadania do naszej wiary w Boga?

(Pan Bóg pragnie nas ocalić od zła, grzechu i wiecznego potępienia. To On jest naszym ratunkiem. Obdarza nas życiem wiecznym i zbawieniem. Nie widzimy Pana Boga, ale On widzi nas. Możemy Mu zaufać! Potrzebujemy tylko w naszych sercach prawdziwej i silnej wiary).